

WYŻSZY URZĄD GÓRNICZY

SPRAWOZDANIE

Z DZIAŁALNOŚCI URZĘDÓW GÓRNICZYCH
w 2004 roku

WYŻSZY URZĄD GÓRNICZY

**SPRAWOZDANIE
Z DZIAŁALNOŚCI URZĘDÓW GÓRNICZYCH
W 2004 ROKU**

Katowice, maj 2005

Spis treści

I. Przedmowa Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego	8
II. Misja Wyższego Urzędu Górniczego	10
III. Schemat organizacyjny urzędów górniczych	11
IV. Podstawa prawna działalności i zadania urzędów górniczych	13
V. Zakres nadzoru i kontroli	14
1. Wstęp	16
2. Realizacja priorytetowych celów urzędów górniczych	17
2.1 Wdrażanie nowych przepisów prawa geologicznego i górniczego	
2.2 Doskonalenie instrumentów zarządzania bezpieczeństwem pracy w górnictwie	
2.3 Zapewnienie pomocy w razie zagrożenia życia lub zdrowia ludzi i bezpieczeństwa ruchu zakładu górniczego	
2.4 Ujednolicenie nadzoru nad zakładami górniczymi wydobywającymi kopaliny pospolite	
2.5 Zapewnienie bezpieczeństwa w związku ze stosowaniem materiałów wybuchowych	
2.6 Zapewnienie warunków prawidłowej likwidacji zakładów górniczych	
2.7 Ochrona terenów po zakończeniu działalności górniczej	
2.8 Inspirowanie badań naukowych w zakresie bezpieczeństwa pracy w górnictwie	
2.9 Wdrażanie przepisów ustawy o systemie oceny zgodności	
3. Działalność administracyjna urzędów górniczych	29
3.1 Zatwierdzanie planów ruchu oraz zmian tych planów	
3.2 Dopuszczanie do stosowania w zakładach górniczych maszyn, urządzeń, materiałów oraz środków strzałowych i sprzętu strzałowego	
3.3 Prowadzenie uzgodnień	
3.3.1 Uzgadnianie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	
3.3.2 Uzgadnianie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego terenów górniczych	
3.3.3 Uzgadnianie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania na terenach górniczych	
3.3.4 Uzgadnianie granic obszaru górniczego i terenu górniczego	
3.3.5 Uzgadnianie koncesji na poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin pospolitych	

- 3.4 Opiniowanie
 - 3.4.1 Opiniowanie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy
 - 3.4.2 Opiniowanie projektów zadań proekologicznych w górnictwie
 - 3.4.3 Opiniowanie kierunków rekultywacji terenów zdegradowanych działalnością górnictw
 - 3.4.4 Opiniowanie projektów zagospodarowania złoza oraz zmian tych projektów
- 3.5 Zaliczanie złóż kopalin lub ich części oraz wyrobisk do poszczególnych kategorii, stopni oraz klas zagrożeń
- 3.6 Udzielanie zezwoleń
 - 3.6.1 Udzielanie zezwoleń na zajęcie nieruchomości przez przedsiębiorcę na czas niezbędny do usunięcia zagrożenia i jego skutków
 - 3.6.2 Udzielanie zezwoleń na odstępstwa od określonych wymagań przewidzianych w przepisach wydanych na podstawie art. 78 ust. 1 i 2 ustawy Prawo geologiczne i górnicze
 - 3.6.3 Udzielanie zezwoleń na oddanie do ruchu obiektów, maszyn i urządzeń zakładu górniczego, określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 78 ust. 1 Prawa geologicznego i górniczego
- 3.7 Wydawanie pozwoleń na nabywanie i przechowywanie materiałów wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego
- 3.8 Wydawanie pozwoleń na budowę, przebudowę lub rozbiórkę, dopuszczanie do użytkowania oraz kontrola utrzymania obiektów budowlanych zakładu górniczego
- 3.9 Stwierdzanie kwalifikacji
 - 3.9.1 Stwierdzanie kwalifikacji kierownika ruchu w podziemnych zakładach górniczych
 - 3.9.2 Stwierdzanie kwalifikacji mierniczego górniczego i geologa górniczego
 - 3.9.3 Stwierdzanie kwalifikacji osób kierownictwa i dozoru ruchu w zakładach górniczych oraz osób zatrudnionych na stanowiskach wymagających szczególnych kwalifikacji
- 3.10 Stwierdzanie posiadania przez jednostki organizacyjne trudniące się szkoleniem pracowników zakładu górniczego odpowiedniej kadry oraz niezbędnych środków umożliwiających właściwe przeszkolenie pracowników
- 3.11 Nadawanie uprawnień rzeczoznawcy do spraw ruchu zakładu górniczego
- 3.12 Przejmowanie dokumentacji mierniczo-geologicznej z likwidowanych zakładów górniczych do Archiwum Dokumentacji Mierniczo-Geologicznej w Wyższym Urzędzie Górniczym i udzielanie informacji o terenach pogórnich
- 3.13 Skargi i wnioski

4. Działalność inspekcyjna i kontrolna okręgowych urzędów górniczych i UGBKUE	46
5. Działalność represyjna	49
6. Reprezentowanie Skarbu Państwa w sprawach roszczeń z tytułu szkód wywołanych ruchem zakładu górniczego w razie braku przedsiębiorcy odpowiedzialnego za szkodę lub jego następcy prawnego	53

7. Współpraca z innymi organami administracji państwowej	54
8. Współpraca z instytucjami i jednostkami naukowo-badawczymi	56
9. Działalność legislacyjna	58
9.1 Prawo powszechnie obowiązujące	
9.2 Akty wewnętrzne Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego	
9.3 Akty prawne dotyczące rejestru rzeczoznawców do spraw ruchu zakładu górniczego	
9.4 Decyzje Dyrektora Generalnego Wyższego Urzędu Górniczego	
10. Integracja europejska i współpraca z zagranicą	68
11. Działalność informacyjna i wydawnicza	76
11.1 Biuletyn Informacji Publicznej i strona internetowa WUG	
11.2 Dziennik Urzędowy Wyższego Urzędu Górniczego	
11.3 Miesięcznik „Bezpieczeństwo Pracy i Ochrona Środowiska w Górnictwie”	
11.4 Szkolenia i konferencje	
11.5 Działalność Rzecznika Prasowego WUG	
12. Organizacja i zarządzanie w urzędach górniczych	84
12.1 Nabór do pracy w służbie cywilnej	
12.2 Rozwój zawodowy	
12.3 Realizacja budżetu urzędów górniczych	
12.4 Wdrażanie systemów informatycznych	
12.5 Wdrażanie systemu zarządzania jakością	
12.6 Sprawozdawczość wewnętrzna	
12.7 Kontrola wewnętrzna	
12.8 Audyt wewnętrzny	
12.9 Inne działania	
13. Podsumowanie	95
ZAŁĄCZNIKI	97
Załącznik nr 1 Zagrożenia zawodowe i ich skutki	98
• Zatrudnienie w warunkach zagrożenia zawodowego	
• Choroby zawodowe	
Załącznik nr 2 Wypadkowość w górnictwie w 2004 r.	103
Załącznik nr 3 Działalność komisji powołanych przez Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego	107
Załącznik nr 4 Udział pracowników urzędów górniczych w pracach komisji i zespołów funkcjonujących poza strukturami organów nadzoru górniczego	111
Załącznik nr 5 Akty wewnętrzne Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego	113

I. PRZEDMOWA PREZESA WUG

Kilkanaście lat temu we wszystkich branżach polskiego górnictwa rozpoczęto gruntowne reformy. Przed wyzwaniem na tak dużą skalę nigdy dotąd w Polsce nie stanęli ani politycy, ani działacze gospodarczy, ani naukowcy. Była wola przeprowadzenia zmian w jak najszybszym tempie.

Dzisiaj, choć proces reform nadal trwa, widoczne są pozytywne efekty ogromnego wysiłku ich twórców, menedżerów, załóg zakładów i wszystkich tych osób, które wyrażały swe opinie, służyły wiedzą i doświadczeniem. Górnictwo jest w dobrej kondycji. Przyczyniła się do tego obecna koniunktura na surowce energetyczne i wyroby przemysłowe.

W liczącej wiele lat historii polskiego górnictwa był to rok, w którym doszło do najniższej w historii liczby wypadków – tych najcięższych zdarzyło się o przeszło połowę mniej niż w ubiegłym roku, znacznie obniżyła się też wypadkowość ogólna. Uzyskane w 2004 roku wskaźniki sytuują nas w gronie górniczych krajów świata na czołowych miejscach. Moglibyśmy w tej sytuacji odczuwać dużą satysfakcję, gdyby nie świadomość zwiększających się zagrożeń w górnictwie podziemnym, szczególnie w górnictwie węglowym. Wprowadzane zmiany wymusiły koncentrację wydobywania i sięganie do złóż surowców na coraz niższych głębokościach, gdzie zagrożenia metanowe, tąpniętami, wybuchem pyłu węglowego, wodne, czy klimatyczne, występują na większą skalę i mogą się kumulować.

Bardzo dobre wyniki produkcyjne i finansowe uzyskano w 2004 roku w górnictwie miedziowym – tam też wskaźniki wypadkowości były znacznie lepsze niż rok wcześniej.

Po akcesji Polski do Unii Europejskiej staliśmy się swoistym liderem – polskie górnictwo to połowa górnictwa wszystkich krajów zrzeszonych w Unii. Z tą świadomością nadzór górniczy realizuje swój coraz szerszy zakres zadań. Nowe, liczne

kompetencje to między innymi uznawanie przez Prezesa WUG kwalifikacji nabytych w państwach Unii, kontrola wyrobów stosowanych w górnictwie w oparciu o ustawę o systemie oceny zgodności, reprezentowanie Skarbu Państwa w sprawach roszczeń za szkody w razie braku następcy prawnego przedsiębiorcy, udział w pracach stałej grupy roboczej Komitetu Doradczego ds. Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia w Górnictwie w ramach struktur organizacyjnych Unii Europejskiej.

Podczas ubiegłorocznych spotkań międzynarodowych, w tym również na X Jubileuszowym Spotkaniu Szefów Europejskich Urzędów Górniczych we Wrocławiu, w którym wzięło udział 14 krajów, mieliśmy okazję wymienić doświadczenia oraz porównać wskaźniki, dokonania i ich skuteczność. Usłyszeliśmy pod adresem polskiego przemysłu wydobywczego i polskiego nadzoru górniczego wiele słów uznania.

W 2003 roku rozpoczęliśmy wdrażanie systemu zarządzania jakością w administracji zgodnego z normą ISO 9001. Naszym celem było doskonalenie własnej pracy, stosowanych procedur i systemów – słowem prawidłowości naszego działania. W 2004 roku niezależna i obiektywna jednostka certyfikująca – Polskie Centrum Badań i Certyfikacji dokonała w Wyższym Urzędzie Górniczym końcowego audytu i przyznała certyfikat stwierdzający, że WUG wykonuje zadania nałożone przez ustawę Prawo geologiczne i górnicze zgodnie z normą PN-EN ISO 9001: 2001. Za systematyczne działania na rzecz doskonalenia form nadzoru górniczego pragnę serdecznie podziękować wszystkim pracownikom urzędów górniczych.

Przemiany w polskim górnictwie będą trwały tak długo, jak długo będzie ono istnieć, będą ulegać zmianie uwarunkowania jego funkcjonowania. Niezmienna pozostanie nasza troska o to, aby było ono bezpieczne.

Dlatego w pierwszej kolejności zwracaliśmy się do przedsiębiorców z apelem, aby wzięli pod uwagę nasze sugestie i zalecenia. Dziękujemy za-razem za wszystkie zrealizowane już koncepcje

i rozwiązania na rzecz szeroko pojmowanego bezpieczeństwa pracy.

Pamiętajmy, że niebezpieczne zdarzenia kosztują więcej niż profilaktyka.

Szczęść Boże

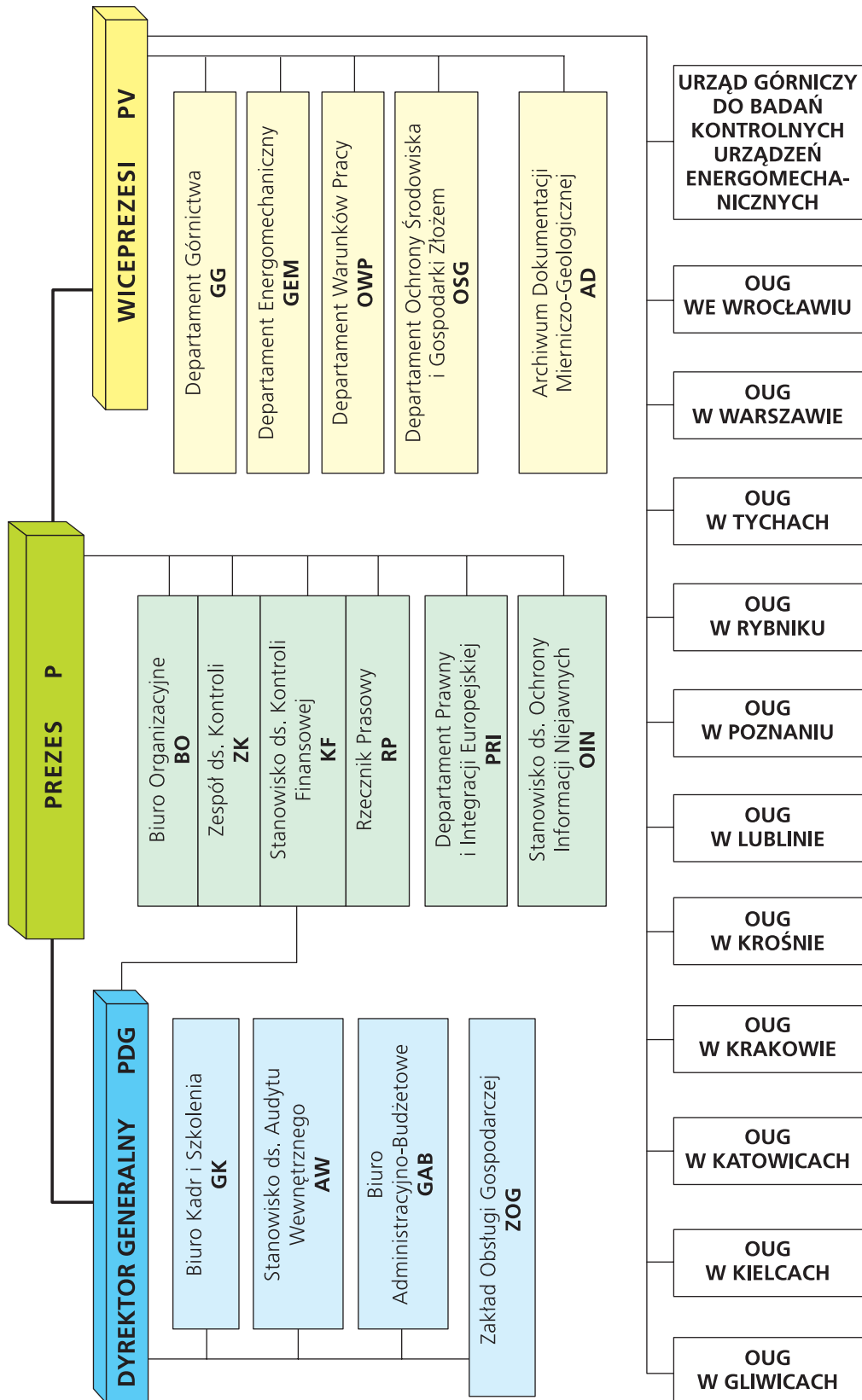
Wojciech Bradecki
Prezes Wyższego Urzędu Górniczego

II. MISJA WYŻSZEGO URZĘDU GÓRNICZEGO

Misją Wyższego Urzędu Górniczego jest wykonywanie przez organy nadzoru górniczego służby publicznej w dążeniu do poprawy warunków bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia górników, optymalnego zagospodarowania złóż kopalin oraz ograniczenia uciążliwości oddziaływania górnictwa na ludzi i środowisko. Wynika ona z realizacji podstawowych praw człowieka: do ochrony życia i zdrowia, do bezpiecznych i higienicznych warunków pracy.

Stanowi wypełnienie obowiązku prowadzenia przez władze publiczne polityki zapewniającej bezpieczeństwo ekologiczne współczesnemu i przyszłym pokoleniom. Czyni zadość konstytucyjnej zasadzie zrównoważonego rozwoju. Wychodzi naprzeciw potrzebom i oczekiwaniom społeczeństwa w tworzeniu nowoczesnej administracji, zdolnej do podejmowania różnych działań w celu szybkiego reagowania na zachodzące w otoczeniu zmiany.

III. SCHEMAT ORGANIZACYJNY URZĘDÓW GÓRNICZYCH

Mapa właściwości miejscowych OUG w Polsce

Okręgowe Urzędy Górnicze

- Kielce
- Kraków
- Krosno
- Lublin
- Poznań
- Warszawa
- Wrocław

Okręgowe Urzędy Górnicze

- Gliwice
- Katowice
- Rybnik
- Tychy

województwa: Śląskie i Opolskie

IV. PODSTAWA PRAWNA DZIAŁALNOŚCI I ZADANIA URZĘDÓW GÓRNICZYCH

Wyższy Urząd Górniczy, okręgowe urzędy górnicze i Urząd Górniczy do Badań Kontrolnych Urządzeń Energomechanicznych realizują zadania organów nadzoru górniczego określone przepisami Prawa geologicznego i górniczego oraz przepisami szczególnymi. Sprawują nadzór i kontrolę nad ruchem zakładów górniczych wydobywających kopaliny podstawowe i pospolite, w szczególności w zakresie:

- bezpieczeństwa i higieny pracy oraz bezpieczeństwa pożarowego,
- ratownictwa górniczego,
- gospodarki złożami kopalin w procesie ich wydobywania,
- ochrony środowiska, w tym zapobiegania szkodom,
- budowy i likwidacji zakładu górniczego, w tym rekultywacji gruntów i zagospodarowania terenów po działalności górniczej.

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego jest centralnym organem administracji rządowej nadzorowanym przez ministra właściwego do spraw administracji publicznej.

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego w szczególności:

- jest organem właściwym w sprawach indywidualnych, rozpatrywanych w drodze postępowania administracyjnego w zakresie wynikającym z przepisów ustawy,
- pełni funkcję organu wyższego stopnia, w rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego, w stosunku do dyrektorów okręgowych urzędów górniczych i specjalistycznych urzędów górniczych, oraz sprawuje nadzór nad ich działalnością,
- pełni funkcję wyspecjalizowanego organu kontroli wyrobów wprowadzonych do obrotu w zakresie wyrobów przeznaczonych do stosowania w zakładach górniczych,

- powołuje specjalne komisje do kompleksowego opiniowania stanu rozpoznawania i zwalczania zagrożeń naturalnych i technicznych w zakładach górniczych oraz zagrożeń bezpieczeństwa powszechnego, związanego z ruchem zakładu górniczego,
- gromadzi i archiwizuje dokumentację mierniczo-geologiczną zlikwidowanych zakładów górniczych oraz udostępnia tę dokumentację na zasadach i w sposób określony w odrębnych przepisach.

Szczegółowe zadania organów nadzoru górniczego określa ustawa z dnia 4 lutego 1994 roku Prawo geologiczne i górnicze – (Dz. U. Nr 27, poz. 96 z późn. zm.)

Organy nadzoru górniczego w drodze decyzji administracyjnej między innymi:

- 1) wydają zezwolenia na oddanie do ruchu w zakładzie górniczym obiektów, maszyn i urządzeń określonych w przepisach wydanych na podstawie Ustawy,
- 2) wydają zezwolenia na przechowywanie i używanie sprzętu strzałowego w zakładach górniczych,
- 3) wydają pozwolenia na nabywanie lub przechowywanie materiałów wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego oraz na używanie środków strzałowych w zakładach górniczych,
- 4) zatwierdzają plany ruchu zakładów górniczych,
- 5) zaliczają złoża (pokłady) ich części lub wyrobiska do poszczególnych stopni (kategorii, klas) zagrożeń naturalnych,
- 6) Prezes WUG:

- dopuszcza wyroby do stosowania w zakładach górniczych,
- w uzasadnionych przypadkach udziela zezwoleń na odstępstwo od obowiązujących przepisów.

Ponadto organy nadzoru górniczego stwierdzają kwalifikacje osób kierownictwa i dozoru ruchu zakładów górniczych, mierniczego górniczego i geologa górniczego oraz pracowników na stanowiska w ruchu zakładu górniczego, które wymagają szczególnych kwalifikacji.

V. ZAKRES NADZORU I KONTROLI

Według stanu na 31.12.2004r. nadzorem i kontrolą urzędów górniczych objętych było 224 zakładów górniczych wydobywających kopaliny podstawowe w tym:

- 54 podziemne zakłady górnicze, obejmujące:
 - 39 kopalń węgla kamiennego,
 - 4 kopalnie węgla kamiennego w likwidacji,
 - 3 kopalnie rud miedzi,
 - 2 kopalnie rud cynku i ołowiu,
 - 1 kopalnię soli,
 - 2 zakłady górnicze wydobywające gliny ceramiczne,
 - 2 zakłady górnicze wydobywające gips i anhydryt,
 - 1 zakład górniczy wydobywający magnezyt,
- 104 odkrywkowe zakłady górnicze, w tym:
 - 11 kopalń węgla brunatnego,
 - 92 kopalnie surowców skalnych, ilastych, piasków formierskich i szklarskich,
 - 1 kopalnia siarki (w likwidacji),
- 56 otworowych zakładów górniczych, obejmujących:
 - 3 zakłady górnicze ropy i gazu, w tym 78 kopalń i 5 podziemnych magazynów gazu,
 - 1 kopalnię gazu,
 - 4 kopalnie soli, w tym 2 w likwidacji,
 - 3 kopalnie siarki, w tym 2 w likwidacji,
 - 45 zakładów górniczych wydobywających wody lecznicze, termalne i solanki,
- 10 zakładów wykonujących roboty podziemne z zastosowaniem techniki górniczej, w tym Centralny Zakład Odwadniania Kopalń, w skład którego wchodzi 5 ruchów składających się z 15 rejonów.

Nadzorem i kontrolą objęte były również dwa zakłady prowadzące wiercenia za metanem, jeden zakład prowadzący bezzbiornikowe magazynowanie substancji w górotworze oraz 304 zakłady wykonujące prace geologiczne, 3601 zakładów górniczych kopalni pospolitych zatrudniających 11 623 pracowników. Ponadto nadzorowano 1 121 podmiotów wy-

konujących w zakresie swej działalności zawodowej powierzone im czynności w ruchu zakładów górniczych zatrudniających 23 598 pracowników.

We wszystkich nadzorowanych zakładach i podmiotach gospodarczych zatrudnionych było 184 208 pracowników, z czego 127 288 pracowników w czynnych kopalniach węgla kamiennego i 732 pracowników w likwidowanych kopalniach węgla kamiennego.

Statutowe zadania nadzoru górniczego w 2004 roku realizowane były przez 11 okręgowych urzędów górniczych i specjalistyczny Urząd Górniczy do Badań Kontrolnych Urządzeń Energomechanicznych oraz Wyższy Urząd Górniczy, w których zatrudnionych było 385 pracowników inspekcyjno – technicznych.

Liczbową charakterystykę zatrudnienia i wydobywania w nadzorowanych zakładach górniczych przedstawiono w poniższej tabeli.

ZAKŁADY OBJĘTE NADZOREM I KONTROLĄ URZĘDÓW GÓRNICZYCH w 2004 roku				
Lp.	Rodzaj zakładu	Liczba	Zatrudnienie [stan na 31.12.2004]	Wydobycie [tys. ton]
1	Podziemne zakłady górnicze:	54	142 727	
	- węgla kamiennego	39	127 288	99 500,00
	- węgla kamiennego w likwidacji	4	732	-
	- rud miedzi	3	11 487	31 800,00
	- rud cynku i ołowiu	2	1 950	4 800,00
	- soli	1	980	1 088,00
	- glin ceramicznych	2	61	70,00
	- gipsu i anhydrytu	2	208	179,00
	- magnezytu	1	21	-
2	Prowadzące roboty podziemne z zastosowaniem techniki górniczej	10*	1 940	-
3	Odkrywkowe zakłady górnicze:	104	18 217	
	- węgla brunatnego	11	14 708	60 000,00
	- surowców skalnych, ilasych, piasków formierskich szklarskich	92	3 093	50 000,00
	- siarki (w likwidacji)	1	416	-
4	Otworowe zakłady górnicze:	59	5 075	
	- ropy i gazu	3**	3 946	900,00 + 5300 mln m ³
	- gazu	1	6	3,764 mln m ³
	- soli	4***	406	2 850,00
	- siarki	3***	460	821,00
	- wód leczniczych, termalnych i solanek	45	210	1 900,00 m ³
	- metanu z pokładów węgla	2	12	-
	- bezzbiornikowego magazynowania substancji w górotworze	1	35	-
5	Zakłady wykonujące prace geologiczne	304	4 626	
Razem kopaliny podstawowe		531	172 585	
*) w tym CZOK w skład którego wchodzi 5 ruchów składających się z 15 rejonów. **) w tym 78 kopalń i 5 podziemnych magazynów gazu ***) w tym 2 zakłady w likwidacji				
Zakłady górnicze kopalin pospolitych		3 601	11 623	około 110 mln. ton
RAZEM		4 132	184 208	

Firmy usługowe, wykonujące prace dla zakładów objętych nadzorem urzędów górniczych, w tym ZOK	1 121	23 598	129 mln m ³ metanu
--	-------	--------	-------------------------------

1 WSTĘP

Niniejsze opracowanie zawiera sprawozdanie z działalności urzędów górniczych w 2004 roku. Sprawozdanie zostało zredagowane według poniższego schematu.

Rozdział 2 zawiera opis realizacji w 2004 roku priorytetowych celów urzędów górniczych.

Działalność administracyjną urzędów górniczych opisano w rozdziale 3.

Rozdziały 4 i 5 zawierają opis działalności inspekcyjnej i represyjnej urzędów górniczych.

Sposób reprezentowania Skarbu Państwa w sprawach roszczeń z tytułu szkód wywołanych działalnością górniczą opisano w rozdziale 6.

Rozdziały 7 i 8 zawierają informacje o realizowanej w 2004 roku współpracy z innymi organami nadzoru i kontroli oraz jednostkami naukowo-badawczymi.

Całą działalność legislacyjną opisano w rozdziale 9. Sprawozdanie z zakresu integracji europejskiej oraz współpracy z zagranicą zawarto w rozdziale 10.

Rozdział 11 zawiera sprawozdanie z działalności informacyjnej i wydawniczej urzędów.

Wszystkie działania z zakresu organizacji wewnętrznej urzędów górniczych zrealizowane

w 2004 roku przedstawiono w rozdziale 12.

Całość działalności urzędów górniczych w 2004 roku wraz z podsumowaniem, wyciągnięciem wniosków i sformułowaniem głównych punktów strategii na rok 2005 zawiera rozdział 13.

W załączniku nr 1 i 2 zaprezentowano zagrożenia zawodowe i wypadkowość w górnictwie w 2004 roku. Załącznik nr 3 przedstawia działalność komisji powołanych przez Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego. Załącznik nr 4 obrazuje udział pracowników urzędów górniczych w pracach komisji i zespołów funkcjonujących poza strukturami organów nadzoru górniczego. Załącznik nr 5 zawiera zestawienie aktów wewnętrznych wydanych przez Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego.

Uzupełnieniem niniejszego sprawozdania jest opracowanie WUG pt. „Stan Bezpieczeństwa i Higieny Pracy w Górnictwie w 2004 roku”, gdzie w sposób szczegółowy zaprezentowano stan zagrożeń zawodowych, technicznych i naturalnych oraz stan bezpieczeństwa i higieny pracy w górnictwie wraz ze strategią działania nadzoru górniczego.

2 REALIZACJA PRIORYTETOWYCH CELÓW URZĘDÓW GÓRNICZYCH

Działalność organów nadzoru górniczego w 2004 roku obejmowała realizację ustaleń ujętych w „Strategii działania urzędów górniczych na lata 2001-2005” oraz „Programie działania urzędów górniczych na 2004 rok”.

2.1 Wdrażanie nowych przepisów Prawa geologicznego i górniczego

W 2004 roku działalność legislacyjna WUG ukie-
runkowana była w szczególności na sprawy związane
z kilkoma nowelizacjami ustawy – Prawo geologiczne
i górnicze, zaprojektowanymi w 2004r., oraz aktów wy-
konawczych do tej ustawy, a także opracowywaniem
nowych aktów wykonawczych w obszarze działania
urzędów górniczych. Ponadto zwracano uwagę na regu-
lacje prawne zawarte w znacząco znowelizowanej
w tym okresie ustawy z dnia 21 czerwca 2002 r. o mate-
riałach wybuchowych przeznaczonych do użytku cywil-

nego (Dz. U. Nr 117, poz. 1007 z późn. zm.), modyfikują-
cej m. in. obowiązki dyrektorów okręgowych urzędów gór-
niczych oraz Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego.

Wyższy Urząd Górniczy zwracał szczególną uwagę na
analizę i popularyzację rozwiązań prawnych dotyczących
działalności urzędów górniczych, przygotowanie urzę-
dów górniczych do realizacji zadań wynikających z człon-
kostwa Polski w UE oraz aktywnie współdziałał w two-
rzeniu prawa wspólnotowego dotyczącego górnictwa.

2.2 Doskonalenie instrumentów zarządzania bezpieczeństwem pracy w górnictwie

Mając na celu podnoszenie stanu bezpie-
czeństwa w nadzorowanych zakładach górniczych
w opracowanej strategii na lata 2001 – 2005
Wyższy Urząd Górniczy między innymi za cel przy-
jął „wspomaganie wdrażania systemów zarządza-
nia bezpieczeństwem w zakładach górniczych
i oceną skuteczności wdrożonych systemów”.

Realizując powyższe cele, w ramach przeprowa-
dzanych inspekcji szczególną uwagę zwracano na
kontrolę realizacji obowiązku przedsiębiorców
w zakresie dokonywania ocen ryzyka zawodowe-
go na stanowiskach pracy i zapoznawania z ich
wynikami zainteresowanych pracowników. Efek-
tem tych działań było dokonanie takiej oceny
przez wszystkie zakłady górnicze.

Dla podniesienia stanu bezpieczeństwa w za-
kładach urzędy górnicze prowadziły działania ma-
jące na celu inicjowanie działań przedsiębiorców
w zakresie wdrażania Systemów Zarządzania Bez-
pieczeństwem, których podstawowym celem jest
poprawa warunków pracy, wyższego poziomu

bezpieczeństwa i lepszej ochrony zdrowia pracow-
ników. Obecnie posiadaczami certyfikatów wyda-
nych przez akredytowaną w tym zakresie jednost-
kę certyfikującą są wszystkie kopalnie Katowickie-
go Holdingu Węglowego S. A. oraz KWK „Kazi-
mierz – Juliusz”, KWK „Jas-Mos”, KWK „Bory-
nia”, KWK „Zofiówka”, KWK „Pniówek”, KWK
„Pokój”, KWK „Jankowice”, KWK „Halemba”,
KWK „Piast”, ZGE „Janina”, ZG „Centrum”
i KGHM Polska Miedź S.A. ZG „Lubin”.

W procesie certyfikacji systemów zarządzania
bezpieczeństwem i higieną pracy w podziem-
nych zakładach górniczych brali udział przedsta-
wicieli Wyższego Urzędu Górniczego jako au-
dytorzy techniczni, posiadający odpowiednie
uprawnienia. Przedstawiciele WUG brali rów-
nież udział w pracach Komitetu Technicznego
działającego przy Jednostce Certyfikującej GIG.

2.3 Zapewnienie pomocy w razie zagrożenia życia lub zdrowia ludzi i bezpieczeństwa ruchu zakładu górniczego

Zapewnienie pomocy w razie zagrożenia życia lub zdrowia ludzi i bezpieczeństwa ruchu zakładu górniczego gwarantuje właściwa organizacja i funkcjonowanie służb ratownictwa górniczego w Polsce. Działalność ta prowadzona jest na podstawie ustawy z dnia 4 lutego 1994r. Prawo geologiczne i górnicze oraz rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 12 czerwca 2002r w sprawie ratownictwa górniczego. (Dz. U. Nr 94, poz. 838 oraz z 2004 r. Dz. U. Nr 102 poz. 1073) – aktu wykonawczego do tej ustawy.

Zadaniem służb ratownictwa górniczego jest niesienie niezwłocznej pomocy w razie zagrożenia życia lub zdrowia pracowników zakładu górniczego oraz innych osób znajdujących się w zakładzie górniczym a także w razie zagrożenia bezpieczeństwa ruchu zakładu górniczego, powstałych w szczególności wskutek pożaru, wybuchu gazów lub pyłu węglowego, wyrzutu gazów lub skał, wdarć wody do wyrobisk, zawału, tąpnięcia, erupcji otworowej lub awarii energo-mechanicznej oraz bezpieczeństwa publicznego.

W celu podniesienia stanu bezpieczeństwa w zakresie ratownictwa górniczego ujęto zawód ratownika górniczego i mechanika sprzętu ratowniczego w wykazie górniczych zawodów regulowanych – rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 6 kwietnia 2004r. w sprawie stażu adaptacyjnego i testu umiejętności w toku postępowania w sprawie uznania nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej kwalifikacji do wykonywania górniczych zawodów regulowanych (Dz. U. Nr 76 poz. 725 z dnia 23 kwietnia 2004r.).

Nad zabezpieczeniem kopalń czuwa 5772 ratowników zgrupowanych w kopalnianych drużynach ratowniczych i czterech jednostkach ratownictwa górniczego.

Służby ratownictwa przedsiębiorców

Służby ratownictwa przedsiębiorców obejmują funkcjonujące w poszczególnych zakładach górniczych kopalniane drużyny ratownicze oraz odpowiednio wyposażone kopalniane stacje ratownictwa górniczego. W Polsce działa aktualnie:

- 50 kopalnianych stacji ratownictwa górniczego,
- 5 kopalnianych punktów ratownictwa górniczego,
- 8 zakładowych stacji ratownictwa górniczego.

Jednostki ratownictwa górniczego

W górnictwie polskim działają obecnie cztery podmioty zawodowo trudniące się ratownictwem górniczym (jednostki ratownictwa):

Centralna Stacja Ratownictwa Górniczego w Bytomiu	Utrzymywana jako przedsiębiorstwo państwowe, zabezpiecza zakłady górnictwa węgla kamiennego i innych surowców mineralnych
Ratownicza Stacja Górnictwa Otworowego w Krakowie	Jednostka ratownictwa górniczego Polskiego Górnictwa Naftowego i Gazownictwa, zabezpiecza zakłady wydobywające i poszukujące ropę naftową i gaz ziemny
Jedn. Ratownictwa Górniczego w Tarnobrzegu Sp. z o.o.	Utworzona jako podmiot prawa handlowego, zabezpiecza kopalnie i zakłady przerobcze siarki
Oddział Jednostka Ratownictwa Górniczo-Hutniczego KGHM Polska Miedź S.A. w Lubinie	Jednostka ratownictwa górniczego KGHM Polska Miedź S.A., zabezpiecza 3 kopalnie rud miedzi i kopalnie surowców mineralnych

Współpraca pomiędzy służbami ratownictwa górniczego z Państwową Strażą Pożarną różnych szczebli rozwija się w ostatnich latach bardzo dynamicznie, a wzajemne kontakty są coraz częstsze. Opiera się ona na zasadach określonych w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym.

Jednostki ratownictwa górniczego i kopalniane drużyny ratownictwa górniczego w sposób odpowiedni dostosowują swoje struktury organizacyjne do warunków wynikłych z restrukturyzacji przemysłu wydobywczego.

Działalność ratownictwa górniczego należy ocenić pozytywnie, a na szczególne podkreślenie zasługują duże umiejętności i zaangażowanie ratowników w prowadzonych akcjach ratowniczych szczególnie przeciwpożarowych i pracach profilaktycznych.

Wysoki poziom wykształcenia polskich służb ratowniczych został potwierdzony podczas Międzynarodowych Zawodów Zastępów Ratowniczych w Głogowie zorganizowanych przez Wyższy Urząd Górniczy i KGHM Polska Miedź S.A. podczas których polskie zastępy w konkurencji głównej zawodów zajęły pierwsze i szóste miejsce.

W górnictwie odkrywkowym nie ma specjalistycznej jednostki ratownictwa górniczego, która zawodowo zajmowałaby się ratownictwem w odkrywkowych zakładach górniczych. Większość odkrywkowych zakładów górniczych została zwolniona przez właściwy organ nadzoru górniczego z obowiązku posiadania zorganizowanego ratownictwa górniczego oraz zapewnienia stałej możliwości udziału w akcji ratowniczej specjalistycznych służb CSRG.

Zakłady te w myśl § 5.1 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 12 czerwca 2002r. w sprawie ratownictwa górniczego muszą posiadać plan ratownictwa. W trakcie przeprowadzanych inspekcji w odkrywkowych zakładach górniczych kontrolowano posiadanie oraz poprawność sporządzania planów ratownictwa w oparciu o przepisy wyżej cytowanego rozporządzenia, a w szczególności w zakresie posiadania planu akcji ratowniczej na wypadek uaktywnienia się występujących zagrożeń naturalnych w danym zakładzie górniczym.

W górnictwie otworowym działalnością stwarzającą największe potencjalne zagrożenie dla bezpieczeństwa po-

wszechnego i środowiska jest działalność poszukiwawcza i wydobywczą ropy naftowej i gazu ziemnego, szczególnie w rejonach w których występuje połączenie zagrożenia erupcyjnego i siarkowodorowego. Wiercone otwory i złoża wymagają szczególnych działań w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego i środowiska. Działania te oparte są na wdrożonych do realizacji porozumieniach pomiędzy Komendantem Głównym Państwowej Straży Pożarnej a Prezesem Zarządu PGNiG S. A. w Warszawie. Porozumienie to jest wynikiem realizacji wniosków Komisji powołanej przez Prezesa WUG i przyczynia się do prawidłowej współpracy jednostek ratownictwa górniczego i służb ratowniczych przedsiębiorców z Krajowym Systemem Ratowniczym. Poszczególne służby ratownicze i instytucje zaangażowane w prowadzone działania, w zależności od użytych sił i środków oraz specyfiki realizowanych zadań tworzą własne sztaby w celu wypracowania decyzji na potrzeby sztabu akcji zewnętrznej i Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego. W ramach realizacji wniosków Komisji powołanej przez Prezesa WUG zaprojektowano i przeprowadzono próby techniczne urządzenia do zdalnego cięcia elementów stalowych. Zastosowanie tego urządzenia zwiększy margines bezpieczeństwa służb ratowniczych biorących udział w akcji ratowniczej oraz przyczyni się do skutecznego i szybkiego opanowania zagrożenia.

Odrębne zagadnienie stanowi działalność Jednostki Ratownictwa Górniczego w Tarnobrzegu, która posiada sprzęt specjalistyczny umożliwiający również świadczenie pomocy w akcjach ratowniczych w trakcie powodzi i innych klęsk żywiołowych.

2.4 Ujednolicenie nadzoru nad zakładami górniczymi wydobywającymi kopaliny pospolite

Podstawową formą pracy zmierzającą do ujednolicenia nadzoru nad zakładami górniczymi wydobywającymi kopaliny pospolite były inspekcje w zakładach górniczych, których przeprowadzono 3765 oraz kontrole prowadzone w okręgowych urzędach górniczych.

W bezpośrednim związku z inspekcjami pracowników WUG dyrektorzy OUG wydali 23 decyzje poinpekcyjne. Na podstawie inspekcji i kontroli każdorazowo sporządzano oceny pracy OUG, które stanowiły podstawę do wydania dyrektorom OUG stosownych poleceń po kontrolach kompleksowych przez

Prezesa WUG. Ponadto, na podstawie kontroli opracowano zbiorcze informacje nt. działań nadzoru górniczego w sprawach nielegalnej eksploatacji kopalin pospolitych oraz nt. procedur powiadamiania organów koncesyjnych i samorządowych o rażących nieprawidłowościach w zakładach górniczych eksploatujących kopaliny pospolite. W 2004 r. ujawniono 148 przypadków wskazujących na prowadzenie eksploatacji bez wymaganej koncesji. Po przeprowadzeniu postępowań wyjaśniających, o ich wynikach każdorazowo informowano odpowiednie organy koncesyjne. Rażące nieprawidłowości w zakładach górniczych dotyczyły głównie przekraczania robotami górniczymi granic obszarów górniczych. W 2004 r. urzędy górnicze stwierdziły ogółem 16 takich przypadków w zakładach górniczych eksploatujących kopaliny pospolite, informując o nich organy koncesyjne. W wyniku inspekcji w zakładach eksploatujących kopaliny pospolite w warunkach art. 16 ust. 2a Prawa geologicznego i górniczego stwierdzono też nasilenie procesu rozdrabniania złóż kopalin pospolitych. Rozpoznanie tego faktu spowodowało – na polecenie Prezesa WUG – zorganizowanie przez dyrektorów OUG w Kielcach, Krośnie, Lublinie i Warszawie 9 spotkań z przedstawicielami 106 organów koncesyjnych szczebla powiatowego i 4 szczebla wojewódzkiego, poświęconych m. in. temu problemowi.

Na podstawie danych przekazanych przez dyrektorów OUG sporządzono Raport ze sprawowanego nadzoru nad odkrywkowymi zakładami górniczymi wydobywającymi kopaliny pospolite w latach 2002-2003. Zawarto w nim informacje i dane dotyczące szerokiego spektrum zagadnień związanych z funkcjonowaniem odkrywkowych zakładów górniczych wydobywających kopaliny pospolite oraz działalnością okręgowych urzędów górniczych w ramach sprawowanego nadzoru i kontroli nad tymi zakładami.

W wyniku przeprowadzonych inspekcji stwierdzono, że:

- stan bezpieczeństwa w przejętych zakładach górniczych jest bardzo zróżnicowany przy czym obserwuje się jego systematyczną po-

prawę oraz wyraźne zmniejszanie się ilości ujawnianych nieprawidłowości w zakresie posiadanej dokumentacji dotyczącej prowadzenia ruchu,

- przedsiębiorcy oraz kierownicy ruchu zakładów górniczych (KRZG) niektórych zakładów górniczych nie posiadali wystarczającej znajomości obowiązujących przepisów oraz właściwego sprzętu do prowadzenia ruchu.

W związku z ujawnianymi nieprawidłowościami dyrektorzy OUG wydawali stosowne decyzje. Wnioski z inspekcji, kontroli i innych działań wykorzystano w trakcie przeprowadzonego w Wyższym Urzędzie Górniczym szkolenia pracowników OUG. Na szkoleniach tych omówiono m. in. obowiązki przedsiębiorców w zakresie dokumentacji mierniczo-geologicznej, prowadzenia racjonalnej gospodarki złożem w procesie eksploatacji oraz zagadnień formalno-prawnych związanych z ruchem zakładów górniczych, szczególnie tych, które prowadzą działalność w oparciu o art. 16 ust. 2a Prawa geologicznego i górniczego.

Ujednoliceniu nadzoru nad zakładami górniczymi wydobywającymi kopaliny pospolite służyło również opiniowanie planów pracy wszystkich urzędów górniczych i kontrola ich wykonania. Ponadto uczestniczono w pracach nad zmianami rozporządzeń Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie planów ruchu zakładów górniczych i Ministra Gospodarki i Pracy w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzenia ruchu oraz specjalistycznego zabezpieczenia przeciwpożarowego w odkrywkowych zakładach górniczych wydobywających kopaliny pospolite oraz w pracach nad nowelizacją Prawa geologicznego i górniczego – proponując m. in. rozwiązania służące jednolitemu traktowaniu podmiotów gospodarczych, bezpieczeństwu pracy w przedmiotowych zakładach oraz zapobieganiu przekraczania robotami udostępniającymi granic obszaru górniczego.

2.5 Zapewnienie bezpieczeństwa w związku ze stosowaniem materiałów wybuchowych

Prowadzenie robót strzałowych wiąże się z możliwością wystąpienia zagrożeń związanych z tymi robotami. Pomimo tendencji obniżania się ilości wykonywanych robót strzałowych ich skala nadal jest znaczna o czym świadczy zużycie środków strzałowych w górnictwie. Górnictwo jest największym konsumentem materiałów wybuchowych użytych do celów cywilnych gdyż zużywa ich ponad 96%. W 2004 roku w zakładach górniczych zużyto łącznie 24,78 tys. ton materiałów wybuchowych, ponad 10,5 mln sztuk zapalników oraz 1 946 458 metrów lontu detonującego. W podziemnych zakładach górniczych zużyto około 14,7 tys. ton, w odkrywkowych 10,0 tys. ton, 0,08 tys. ton w zakładach górniczych otworowych. Zużycie zapalników w 2004 roku kształtowało się następująco: w podziemnych zakładach górniczych zużyto 9,9 mln sztuk, w odkrywkowych około 0,57 mln sztuk i otworowych około 22 tys. sztuk. W zakresie lontu detonującego zużycie kształtowało się następująco: w podziemnych zakładach górniczych zużyto 1,4 mln metrów, w odkrywkowych około 0,5 mln metrów i 3,5 tys. metrów w zakładach otworowych. W związku z używaniem materiałów wybuchowych w 2004 roku w podziemnych zakładach górniczych zaistniały dwa zdarzenia powodujące dwa wypadki lekkie.

W 2004r. w odkrywkowych i otworowych zakładach górniczych nie odnotowano wypadków lub zdarzeń związanych z prowadzeniem robót strzałowych.

W celu zminimalizowania tego zagrożenia w zakładach górniczych w coraz większym zakresie wprowadzany został nonelektryczny sposób inicjowania ładunków materiału wybuchowego. Wykonywanie go zleca się podmiotom specjalistycznym, a tam, gdzie to możliwe wprowadza się również technologię mechanicznego urabiania przy rozdrabnianiu skał. Większość zakładów gór-

niczych odkrywkowych nie przechowuje środków strzałowych we własnych składach materiałów wybuchowych, a korzysta z usług wyspecjalizowanych w tym zakresie dystrybutorów, posiadających stosowne uprawnienia.

W zakresie wykonywania robót strzałowych oraz prowadzenia gospodarki środkami strzałowymi kontrolowano m. in.:

- prawidłowość dokumentowania obrotu środkami strzałowymi,
- organizację wykonywania robót strzałowych,
- wyznaczanie i zabezpieczanie stref zagrożeń od prowadzonych robót strzałowych,
- wykonywanie robót strzałowych przez specjalistyczne podmioty gospodarcze i służby zakładów górniczych,
- posiadanie, aktualnych i zgodnych z obowiązującymi przepisami, decyzji dotyczących nabywania lub przechowywania oraz dotyczących używania materiałów wybuchowych oraz przechowywania i używania sprzętu strzałowego,
- dotrzymywanie warunków decyzji wydanych przez dyrektorów OUG w zakresie pozwoleń na używanie środków strzałowych i zezwoleń na przechowywanie i używanie sprzętu strzałowego,
- zasady dostarczania środków strzałowych i wykonywanie robót strzałowych przez wykonujące usługi w tym zakresie, specjalistyczne podmioty gospodarcze,
- prawidłowość prowadzenia dokumentów ewidencji przychodu i rozchodu środków strzałowych,
- oznakowanie wyrobisk tablicami informacyjno – ostrzegawczymi o wykonywanych robotach strzałowych.

Kontrole w powyższym zakresie przeprowadzono w 15 zakładach górniczych. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości szczególnie w zakresie ewidencji przychodu i rozchodu środków strzałowych oraz sposobu i stanu zabezpieczenia stref rozrzutu odłamków skalnych wydano stosowne decyzje.

W górnictwie otworowym problematyka bezpieczeństwa prac związanych ze stosowaniem materiałów wybuchowych była przedmiotem wspólnych inspekcji przeprowadzanych przez przedstawicieli WUG wraz z przedstawicielami Zespołu ds. Likwidacji Zakładów Górniczych, Robót Strzałowych i Zagrożeń Wybuchem Pyłu Węglowego w Zakładzie Geofizyki Kraków Sp. z o. o. w Krakowie oraz w zakładzie wykonującym roboty geologiczne – Poszukiwania Nafty i Gazu „Nafta” Sp. z o. o. w Pile. Celem inspekcji było ustalenie stanu faktycznego i ujednolicenie zasad postępowania przy wydawaniu przez dyrektorów okręgowych urzędów górniczych decyzji w zakresie nabywania, przechowywania i używania środków strzałowych i sprzętu strzałowego w zakładach górnictwa otworowego. Inspekcją objęto również prace grup sejsmicznych Geofizyki Kraków kontrolując dokumentację i gospodarkę środkami strzałowymi w zakresie zgodności z wymogami określonymi w rozporządzeniu Ministra Gospodarki i Polityki Społecznej z dnia 1 kwietnia 2003r. w sprawie przechowywania i używania środków strzałowych i sprzętu strzałowego w zakładach górniczych (Dz. U. Nr 72 poz. 655).

Dla poprawy stanu bezpieczeństwa w tym zakresie wprowadzono szereg działań takich jak:

- Kontynuowano zakończone egzaminem cykliczne szkolenia weryfikujące osoby mające dostęp do MW oraz nadzorujące wykonywanie robót strzałowych w kopalniach węgla kamiennego,
- Kontynuowano działania związane z kontrolą materiałów wybuchowych oraz sposobem ich używania podczas każdej inspekcji rejonu, gdzie były one używane.
- W oparciu o wyniki prac Komisji po pożarze ruchomego składu materiałów wybuchowych w ZG „Lubin” podjęte zostały odpowiednie działania mające na celu poprawę stanu bezpieczeństwa w KGHM Polska Miedź S. A. takie jak: wprowadzenie nowych ruchomych składów MW tylko budowy modułowej wyposażonych w kabinie operatora w sygnalizację temperatury w komorach składowych, zaostrezenie procedur okresowych kontroli dotychczas używanych ruchomych składów MW z włączeniem do tych kontroli rzeczoznawców.
- Po dokonanej analizie wykonywania robót strzałowych w KGHM Polska Miedź S.A. celem polepszenia bezpieczeństwa przy wykonywaniu robót strzałowych w aspekcie zagrożeń związanych z używaniem materiałów wybuchowych, sposobem ich wytwarzania i ładowania skierowano pismo do Prezesa Zarządu KGHM Polska Miedź S. A. wskazujące na potrzebę zwiększenia udziału mechanizacji procesów wytwarzania i ładowania bezpiecznych MW oraz bezpiecznych technologii ich inicjacji.
- Po zaistniałym wypadku strzałowym w KWK „Kazimierz-Juliusz” w wyniku prowadzonych działań, uwzględniając wyniki badań powypadkowych przeprowadzonych przez KD „Barbara” doprowadzono do wycofania z zakładów górniczych partii lontu detonującego, która nie spełniała wymagań normy.
- W celu dostosowania procedur działania urzędów górniczych do zmian w zakresie wprowadzania do obrotu MW na szkoleniu dla pracowników inspekcyjno-technicznych ustalono zasady postępowania związane z wydawaniem przez dyrektorów OUG pozwoleń na nabywanie lub przechowywanie oraz używanie materiałów wybuchowych oraz zezwoleń na przechowywanie i używanie sprzętu strzałowego.
- Dla zapewnienia wysokiego stopnia bezpieczeństwa przy wykonywaniu robót strzałowych z użyciem nowego (nie poddawanego procedurom dopuszczania po 1 maja 2004r.) elektrycznego sprzętu strzałowego uczestniczono w naradach z jego producentami w KD „Barbara”.
- Po zamachu terrorystycznym w Hiszpanii wystosowano do dyrektorów OUG pisma zobowiązujące ich do podjęcia szczególnych działań prowadzących do eliminowania możliwości przedostania się górniczych ma-

teriałów wybuchowych do rąk osób nieupoważnionych i użycia ich do innych celów niż są przeznaczone.

W czasie przeprowadzanych w zakładach górniczych inspekcji kontrolowano znajomość zasad

bezpiecznego, zgodnego z przepisami ich wykonywania, znajomości zasad działania i prawidłowego używania sprzętu strzałowego, wśród osób wykonujących roboty strzałowe.

2.6 Zapewnienie warunków prawidłowej likwidacji zakładów górniczych

Zakres problemów związanych z decyzją o likwidacji kopalń jest szeroki i obejmuje szereg zagadnień związanych z prawidłową gospodarką złożem, ograniczeniem zagrożeń naturalnych dla kopalń sąsiednich wraz z odpowiednimi przedsięwzięciami organizacyjno-technicznymi.

Likwidację kopalń rozpoczynano z powodu:

- wyczerpania zasobów,
- przyczyn ekonomicznych,
- innych przyczyn.

Zakres prac likwidacyjnych w Polsce w 2004r.:

- 4 kopalnie węgla kamiennego (podziemne zakłady górnicze) – likwidacja całkowita,
- 5 szybów w kopalniach węgla kamiennego,
- 1 kopalnia podziemna rud cynku i ołowiu – częściowo,
- 2 kopalnie podziemne soli,
- 70 kopalń odkrywkowych eksploatujących kopaliny podstawowe i pospolite,
- 2 kopalnie otworowe soli,
- 2 kopalnie otworowe siarki,
- 11 złóż ropy naftowej i gazu ziemnego.

Szczególnego nadzoru i kontroli organów nadzoru górniczego wymagały prace w zakresie:

- likwidacji szybów,
- odprowadzania wód dołowych z byłych kopalń oraz monitoringu podnoszenia się lustra wody w kopalniach,

- prowadzenia odmetanowania zrobów byłych kopalń,
- utrzymania obiektów budowlanych oraz ich zabezpieczenia przed osobami postronnymi,
- zgodnego z dokumentacją prowadzenia robót likwidacyjnych,
- przekazywania dokumentacji mierniczo-geologicznej byłej kopalni do archiwum.

Urzędy górnicze zobowiązane były do nadzoru i kontroli ruchu zakładu górniczego oraz wypełniania przez przedsiębiorców ich obowiązków, sprawdzały przestrzeganie obowiązków związanych z prawidłowym przebiegiem likwidacji zakładów górniczych.

Szczególną uwagę urzędy górnicze zwracały na zagadnienia rozpoznawania i zwalczania zagrożeń związanych z likwidacją zakładów górniczych, ochrony środowiska i rekultywacji gruntów.

Jednym z problemów prawnych związanych z procesem likwidacji kopalń węgla kamiennego była realizacja zobowiązań z tytułu odpowiedzialności za szkody górnicze, gdzie zobowiązanym do naprawy tych szkód jest przedsiębiorca. W razie likwidacji kopalń za naprawy szkody nadal odpowiada dotychczasowy przedsiębiorca albo jego następca prawny.

Podstawowym instrumentem działalności urzędów górniczych było zatwierdzanie planów ruchu likwidowanych zakładów górniczych i kontrola ich przestrzegania.

2.7 Ochrona terenów po zakończeniu działalności górniczej

W 2004 roku przeprowadzono szereg inspekcji w zakładach górniczych w zakresie gospodarki gruntami przejętymi pod działalność górniczą, ich rekultywacją oraz ochroną przed zawodnieniem. Inspekcje zakładów górniczych przeprowadzone w zakresie gospodarki gruntami i rekultywacji gruntów po działalności górniczej, ukierunkowane były na ustalania stanu faktycznego w tym zakresie.

Uwarunkowania prawne oraz stan gospodarki gruntami po działalności górniczej oraz rekultywacji gruntów niekorzystnie przekształconych w wyniku tej działalności w poszczególnych rodzajach górnictwa przedstawiono w odrębnym raporcie.

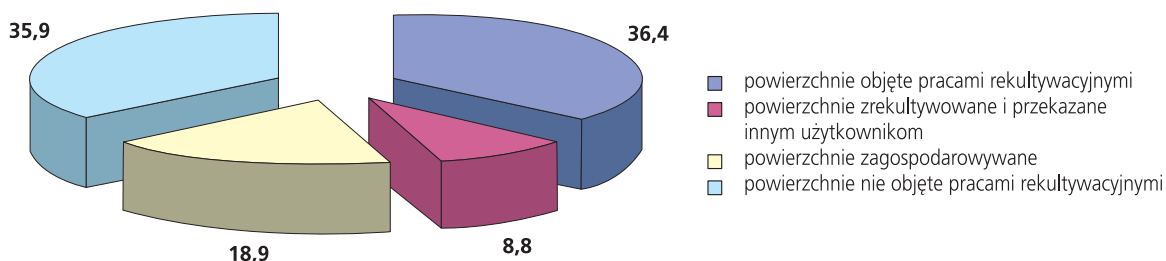
Ogólna powierzchnia terenów zajętych w związku z eksploatacją kopalin podstawowych oraz niektórych kopalin pospolitych, których wydobywanie nadzorowane było do roku 2002 przez organy nadzoru górniczego, wynosiła 41.979,2 ha. Działalność górniczą zakończono na obszarze 9.674,1 ha, co stanowi 23,0% ogólnej powierzchni użytkowanej przez górnictwo i grunty te, po zrehabilitowaniu i zagospodarowaniu, powinny zostać przekazane innym użytkownikom. Czynną działalność górniczą prowadzono na gruntach o powierzchni 31.639,5 ha, z tego 2,7% było własnością osób prywatnych. Największą powierzchnię pod eksploatację surowców mineralnych zajmują zakłady górnicze wydobywające surowce energetyczne (56,9%), zakłady wy-

dobytujące surowce chemiczne i skalne (40,7%). Pozostałe 2,5% powierzchni użytkują zakłady wydobywające rudy metali nieżelaznych.

Rekultywację terenów po działalności górniczej zakończono na obszarze o powierzchni 1.263,3 ha. Do docelowego zagospodarowania przekazano innym użytkownikom w 2004r. łącznie 739,1 ha terenów zrehabilitowanych. Największe powierzchnie zrehabilitowało górnictwo siarki, węgla brunatnego oraz surowców skalnych. Wskaźnik stanu rekultywacji, wyrażający się stosunkiem powierzchni rekultywowanej do powierzchni, na której wszelaka działalność górnicza została już zakończona, polepszył się w stosunku do roku poprzedniego i kształtował się jak 1:2,02. Niekorzystna tendencja polegająca na przejmowaniu przez górnictwo większych powierzchni pod działalność górniczą w stosunku do powierzchni gruntów zrehabilitowanych i przekazywanych innym użytkownikom uległa wyraźnemu zahamowaniu. W sumie pod działalność górniczą przejęto 934,3 ha gruntów, przekazując jednocześnie innym użytkownikom jedynie 851,5 ha gruntów zrehabilitowanych. Pewien wpływ na taką sytuację mają występujące w dalszym ciągu trudności w zbywaniu przez zakłady górnicze zrehabilitowanych terenów innym użytkownikom.

Stan rekultywacji i zagospodarowania terenów po działalności górniczej w stosunku do potrzeb występujących w tym zakresie przedstawiono na rysunku.

Udział terenów poddanych zabiegom rekultywacyjnym oraz przekazanych innym użytkownikom w stosunku do potrzeb całego górnictwa [%]

2.8 Inspirowanie badań naukowych w zakresie bezpieczeństwa pracy w górnictwie

Wyższy Urząd Górniczy posiadając bieżące rozpoznanie o rodzaju zagrożeń aktualnie występujących w górnictwie zwracał się do właściwych jednostek naukowo-badawczych o podjęcie stosownych prac badawczych i konstrukcyjnych. Inspirowanie tego typu prac odbywało się poprzez:

1. Zgłaszanie propozycji tematycznych zagadnień do realizacji podczas sporządzania rocznych planów prac badawczych tych jednostek. I tak w 2004r. do Głównego Instytutu Górnictwa zgłoszono propozycje następujących tematów:

- stosowanie elektrycznej trakcji przewodowej w wyrobiskach w których występuje pył węglowy, zasady stosowania,
- opracowanie nowego sposobu wielopunktowego pomiaru parametrów atmosfery w przodkach kombajnowych.

2. Zwracanie się bezpośrednio z propozycją o podjęcie stosownych działań. I tak w 2004r. zwrócono się do GIG o podjęcie prac niezbędnych z weryfikacją, przygotowanego przez Komisję Techniczną CEN/TC 196, projektu normy EN 1804-5 „Maszyny górnicze – Bezpieczeństwo”. Projekt powyższej normy wymagał przeprowadzenia analizy dotyczącej przyjętych współczynników, metodyki badawczej, jak również poszerzenia jej o wprowadzenie metody badań hydraulicznej obudowy indywidualnej. Podjęcie takich prac przyczyni się do eliminacji zagrożeń i poprawy bezpieczeństwa załóg górniczych podczas eksploatacji obudów zmechanizowanych stosowanych w pokładach zagrożonych łąpaniami.

3. Zwrócono się również do GIG o podjęcie prac badawczych nad projektem celowym na temat:

- urządzenia radiowego (transceivera) technologicznej łączności porozumiewawczej w środowisku zagrożonym hałasem i wybuchem do stosowania w przemyśle wydobywczym,
- typoszeregu separujących interfejsów zapewniających iskrobezpieczeństwo obwodów i systemów elektrycznych funkcjonujących w prze-

strzeniach zagrożonych wybuchem.

4. Zwrócono się także do CMG KOMAG o podjęcie prac nad projektem:

- studium wykonalności, optymalizowanej pod względem bezpieczeństwa, obudowy zmechanizowanej oraz poprawa jej oddziaływania na środowisko,
- instalacja hydrauliczna układu zasilająco – sterującego hamulców maszyn wyciągowych.

Na wniosek Prezesa WUG, Główny Instytut Górnictwa przyjął do realizacji pracę badawczą „Opracowanie kryteriów oceny stanu zagrożenia łąpaniami za pomocą geotomografii pasywnej”.

Ponadto specjaliści Wyższego Urzędu Górniczego uczestniczyli w opracowywaniu „Zasad prowadzenia ścian w warunkach zagrożenia metanowego” pozytywnie zaopiniowanych przez Komisję ds. Zagrożeń Atmosfery Kopalnianej i Klimatyzacji w Podziemnych Zakładach Górniczych.

Dla poprawy stanu bezpieczeństwa zainspirowano prace badawcze i konstrukcyjne mające na celu skonstruowanie i dopuszczenie do stosowania w zakładach górniczych nowoczesnych przyrządów umożliwiających pomiar oporności obwodów strzałowych oraz przeprowadzenie pomiaru prądów błędnych. Powyższe skutkowało wyprodukowaniem następującego sprzętu strzałowego:

- omomierza strzałowego typu OSH-1,
- wskaźnika rezystancji typu WRZOS,
- amperomierza prądów błędnych typu APB-1,

Ww. sprzęt strzałowy poddany został badaniom w KD „Barbara” i uzyskał pozytywne opinie w zakresie stosowania w zakładach górniczych.

W górnictwie otworowym analiza danych związanych z migracją płynu złożowego w przestrzeniach pierścieniowych i pozarurowych otworów i odwiertów wiertniczych wskazała na potrzebę wyjaśnienia przyczyn powstawania tego zjawiska oraz podjęcia efektywnych działań w celu jego ograniczenia i minimalizacji. W oparciu o uzyskane wyniki

z przeprowadzonych inspekcji określono skalę tego zjawiska, a w celu określenia kierunków działań w przedmiotowej tematyce doprowadzono do spotkania w siedzibie WUG przedstawicieli przedsiębiorców i jednostek naukowo badawczych

AGH i INiG w Krakowie. Po dokonaniu szerszej analizy danych w celu wyjaśnienia zagadnień związanych z migracją płynu złożowego ustalono kierunki działań ze strony przedsiębiorców i jednostek naukowo badawczych.

2.9 Wdrażanie przepisów ustawy o systemie oceny zgodności

Od 1 maja 2004 to jest od wstąpienia Polski do Unii Europejskiej Wyższy Urząd Górniczy prowadzi całość zadań związanych z funkcjonowaniem systemu kontroli wprowadzonych do obrotu wyrobów przeznaczonych do stosowania w zakładach górniczych.

Działalność Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego jako organu nadzoru wyspecjalizowanego prowadzona była na podstawie:

- ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności (Dz. U. Nr 204 poz. 22087 z 2004 r.).
- ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. Nr 27, poz. 96 z późn. zm.), do którego zasadnicze zmiany w powyższym zakresie wprowadziła ustawa z dnia 20 kwietnia 2004r. o zmianie i uchyleniu niektórych ustaw w związku z uzyskaniem przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej (Dz. U. Nr 96, poz. 959) zwaną ustawą horyzontalną.

Zgodnie z powyższymi aktami prawnymi w zakładach górniczych można stosować wyroby spełniające wymagania zasadnicze lub dopuszczone przez Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego.

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego jako organ wyspecjalizowany prowadził kontrole spełniania przez wyroby zasadniczych wymagań na podstawie aktów prawnych wprowadzających postanowienia dyrektyw nowego podejścia do prawa polskiego, dla wyrobów przeznaczonych do stosowania w zakładach górniczych.

Poprzednie kontrole wykonywane były według tymczasowych procedur przeprowadzania kontroli w zakresie wymagań zasadniczych. W 2004 roku trwały prace nad zatwierdzeniem

ostatecznej wersji procedur, które wprowadzone zostaną w 2005 roku.

Przeprowadzanie kontroli wyrobów odbywało się na podstawie przepisów wprowadzonych do Regulaminu Organizacyjnego WUG zarządzeniem nr 1 Prezesa WUG z dnia 27 sierpnia 2004r., zmieniającym zarządzenie w sprawie regulaminu organizacyjnego WUG (Dz. Urz. WUG Nr 5 poz. 24). Postanowienia te określają sposób przeprowadzania kontroli, wymagania formalno prawne oraz wzory protokołów kontroli wyrobów.

Dla pracowników OUG i UGBKUE przeprowadzanie kontroli w zakresie czynności wstępnych odbywało się na podstawie przepisów wprowadzonych do regulaminu organizacyjnego OUG i UGBKUE zarządzeniem nr 2 Prezesa WUG z dnia 27 sierpnia 2004r. zmieniającym zarządzenie w sprawie regulaminu organizacyjnego OUG i UGBKUE (Dz. Urz. WUG Nr 5 poz. 25).

Przyjęty został dwupoziomowy przepływ informacji w zakresie nadzoru rynku nad wyrobami stosowanymi w zakładach górniczych.

Poziom pierwszy obejmował przepływ informacji w ramach struktur organizacyjnych WUG, OUG i UGBKUE. Obieg informacji odbywał się na zasadzie dokumentów papierowych oraz dokumentów sporządzanych w formie elektronicznej i przesyłanych za pomocą poczty elektronicznej zainstalowanej w każdym z OUG i UGBKUE oraz w Departamencie Energomechanicznym, z adresami e-mail przypisanymi w nazwie do nadzoru rynku.

Poziom drugi obejmował przepływ informacji pomiędzy Departamentem Energomechanicznym reprezentującym WUG a Urzędem Ochrony Kon-

kurencji i Konsumentów w Warszawie. Przepływ ten realizowany był na podstawie rozporządzeń Rady Ministrów dotyczących przepływu informacji w zakresie nadzoru rynku (Dz. U. Nr 87 z dnia 28 kwietnia 2004r. pozycje od 811 do 816).

Docelowo przepływ informacji pomiędzy Departamentem Energomechanicznym WUG a UOKiK będzie realizowany poprzez system komputerowy o nazwie HERMES. Przedstawiciele WUG uczestniczyli w pracach odbywających się w siedzibie UOKiK związanych z wdrożeniem i szkoleniami w zakresie obsługi systemu HERMES. System ten został praktycznie wdrożony do stosowania, jednak wymaga drobnych korekt, które mają być wprowadzone na początku 2005r.

Wyższy Urząd Górniczy w trakcie wdrażania systemu kontroli wyrobów przeznaczonych do stosowania w zakładach górniczych przeprowadził 2 szkolenia dla zastępców Dyrektorów i pracowników inspekcyjno-technicznych OUG i UGBKUE. W trakcie szkoleń omawiane były obowiązujące akty prawne, struktura organizacyjna, przepływ informacji, procedury kontroli, sporządzanie protokołów kontroli oraz wybrane zagadnienia związane z wymaganiami zasadniczymi.

Pracownicy inspekcyjno-techniczni wyznaczeni do nadzoru rynku w WUG, OUG i UGBKUE uczestniczyli w szkoleniach prowadzonych z Funduszu PHARE przez ekspertów z Unii Europejskiej w zakresie wszystkich dziewięciu Dyrektyw. Łącznie zostały przeszkolone 72 osoby.

Opracowano prezentację multimedialną z zakresu nadzoru rynku i przy jej pomocy prowadzono szkolenia pracowników przedsiębiorstw górniczych. W tym zakresie przeprowadzono sześć szkoleń, w których uczestniczyło średnio po 80 osób.

Przedstawiciele WUG uczestniczyli również w przygotowaniu wymagań ofertowych, opracowaniu zestawień do Fiszki Projektu 2002/000-605.02.01 „Market Surveillance”, czyli przetargu z funduszu PHARE 2002 na przeprowadzenie szkoleń w zakresie Dyrektyw Nowego Podejścia w 2005r.

dla pracowników WUG, OUG i UGBKUE zajmujących się nadzorem rynku, oraz opracowania i wydania materiałów szkoleniowych, w tym 5000 sztuk płyt CD, dla osób zajmujących się wymaganiami Dyrektyw i przedsiębiorstw górniczych. W ramach tych prac wielokrotnie, na życzenie Jednostki Finansującej Kontraktującej w Warszawie, zmieniano zapisy ujęte w fiszce programu opracowanej w języku angielskim o objętości 80 stron maszynopisu.

Podczas działalności związanej z wykonanymi przez urzędy górnicze kontrolami spełniania zasadniczych wymagań, wynikających z postanowień ustawy o systemie oceny zgodności, w 2004r. łącznie przeprowadzono 103 kontrole, w trakcie których skontrolowano 150 wyrobów.

Bezpośrednio u producentów i dystrybutorów przeprowadzono 11 kontroli wyrobów.

We wszystkich przypadkach, w których stwierdzono nieprawidłowości, zostały one usunięte w trakcie przeprowadzania kontroli lub na zasadzie dobrowolnej przez producenta w terminie niezwłocznym. W związku z powyższym nie przeprowadzano procedury postępowania.

W zakresie badań wyrobów przeprowadzono jedno badanie wyrobu, w związku z pobraniem próbki wyrobu w zakładzie producenta. Badanie dotyczyło materiału wybuchowego, co do którego istniało podejrzenie o nie spełnianiu przez wyrób wymagań zasadniczych, w związku z zaistniałym wypadkiem strzałowym w zakładzie górniczym. Po zleceniu, na podstawie zawartej umowy z jednostką notyfikowaną przez Wyższy Urząd Górniczy i uzyskaniu wyników badania, zakończono postępowanie dotyczące tego materiału wybuchowego.

Opracowano plan kontroli wyrobów na 2005r., który został pozytywnie zaopiniowany przez organ monitorujący system kontroli wyrobów – Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Plan kontroli opracowany został na podstawie otrzymanych wstępnych planów kontroli z poszczególnych OUG i UGBKUE oraz na podstawie planowanych kontroli przez

WUG. Plan kontroli ujmował swym zakresem cały obszar nadzoru rynku w obszarze przynależnym do Prezesa WUG.

W miesiącu czerwcu 2004r. miała miejsce w WUG wizytacja studyjna przedstawiciela z ramienia doradcy akcesyjnego przy Ministerstwie Gospodarki, mająca na celu ocenić stan przygotowań WUG do pełnienia roli organu wyspecjalizowanego do nadzoru rynku w zakresie Dyrektywy 94/9/WE ATEX. Wizytacja prowadzona była przez przedstawiciela wyznaczonego przez Komisję Europejską – Dyrektora francuskiej jednostki notyfi-

cowanej INERIS. W ramach wizytacji przedstawiono strukturę organizacyjną WUG w zakresie nadzoru rynku i zakres prac w ramach Dyrektyw Nowego Podejścia. Przeprowadzono również studyjną kontrolę producenta wyrobów budowy przeciwwybuchowej.

Efektem przeprowadzonej wizytacji jest raport, w którym zawarte jest podsumowanie zawierające pozytywną ocenę stanu przygotowań oraz merytorycznej działalności Wyższego Urzędu Górniczego jako organu wyspecjalizowanego urzędu obsługującego.

3 DZIAŁALNOŚĆ ADMINISTRACYJNA URZĘDÓW GÓRNICZYCH

3.1 Zatwierdzanie planów ruchu oraz zmian tych planów

W 2004 roku dyrektorzy OUG wydali 2353 decyzje w sprawie zatwierdzenia planów ruchu zakładów górniczych wydobywających kopaliny podstawowe i pospolite, w tym 725 decyzji w sprawie pla-

nów ruchu oraz 1628 decyzji w sprawie dodatków aktualizujących plany ruchu.

Zestawienie ilości zatwierdzonych planów ruchu oraz dodatków przedstawia poniższa tabela:

L.p.	Okręgowy Urząd Górniczy	Ilość planów ruchu	Ilość dodatków do planu ruchu	Razem
1	OUG w Katowicach	13	129	142
2	OUG w Gliwicach	52	297	349
3	OUG w Kielcach	73	156	229
4	OUG w Krakowie	69	211	280
5	OUG w Krośnie	48	191	239
6	OUG w Lublinie	41	38	79
7	OUG w Poznaniu	283	130	413
8	OUG w Rybniku	5	156	161
9	OUG w Tychach	17	143	160
10	OUG w Warszawie	70	17	87
11	OUG we Wrocławiu	54	160	214
RAZEM		725	1628	2353

3.2 Dopuszczanie do stosowania w zakładach górniczych maszyn, urządzeń, materiałów oraz środków strzałowych i sprzętu strzałowego

W 2004r. Wyższy Urząd Górniczy w zakresie dopuszczania wyrobów do stosowania w zakładach górniczych wydał:

- 385 decyzji o dopuszczeniu maszyn, urządzeń i materiałów,
- 22 decyzje zmieniające warunki stosowania maszyn, urządzeń i materiałów,
- 1 decyzję uchylającą wydaną uprzednio decyzję i odmawiającą dopuszczenia wyrobu,
- 1 decyzję unieważniającą wcześniejszą decyzję dopuszczeniową,
- 1 decyzję odmawiającą dokonania zmiany decyzji dopuszczeniowej,

- 10 postanowień zobowiązujących producentów do przeprowadzenia w ruchu zakładu górniczego prób wyrobów, celem potwierdzenia prawidłowości przyjętych rozwiązań konstrukcyjnych.

W związku ze stwierdzeniem braków w złożonych przez przedsiębiorców dokumentacjach dopuszczeniowych wystosowano 61 wezwań, w trybie art. 64 § 2 kodeksu postępowania administracyjnego, do ich usunięcia.

Przeanalizowano również 67 opinii technicznych opracowanych przez jednostki atestacyjne oraz

83 orzeczenia atestacyjne KD „Barbara” dotyczące oceny istotności zmian wprowadzanych w maszynach i urządzeniach dopuszczonych do stosowania w zakładach górniczych, pod kątem wymogu ponownego ich dopuszczenia.

Wystosowano także 401 pism ze stanowiskiem w sprawie stosowania przepisów prawa związanego z ruchem zakładów górniczych zgodnych ze stanowiskiem Komisji do spraw analizy stosowania przepisów prawa związanego z ruchem zakładów górniczych – wykładni obowiązujących przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzenia ruchu oraz specjalistycznego zabezpieczenia przeciwpożarowego zakładów górniczych, jak również w sprawach dopuszczania wyrobów do stosowania w zakładach górniczych.

W zakresie obudów górniczych wydano 36 decyzji w sprawie dopuszczenia do stosowania w zakładach górniczych następujących wyrobów:

- obudowa podporowa – 6,
- strzemiona – 6,
- rozpory – 11,
- stropnice – 2,
- kleje i żywice – 5,
- inne wyroby chemiczne – 6.

W zakresie sprzętu i środków strażowych:

- w okresie do 30.04.2004r. wydano 29 decyzji w sprawie dopuszczeń do stosowania w zakładach górniczych środków strażowych i sprzętu strażowego oraz 4 zmiany decyzji w tym zakresie,
- w okresie od 1.05.2004r. do końca roku wydano 4 decyzje w sprawie dopuszczeń do stosowania w zakładach górniczych sprzętu strażowego,
- prowadzono rejestr dopuszczonych do stosowania w zakładach górniczych środków strażowych i sprzętu strażowego.
- od dnia 1.12.2004 Prezes WUG nadaje numery identyfikacyjne dla MW przeznaczonych do użytku cywilnego oraz prowadzi rejestr tych numerów w księdze rejestrowej oraz w systemie informatycznym,
- zainspirowano opracowanie projektu nowych pojazdów służących do bezpiecznego transportu materiałów wybuchowych, które spełnią warunki ustalone we wnioskach Komisji powołanej przez Prezesa WUG po zaistniałym pożarze ruchomego składu MW w O/ZG „Lubin”.

Do 1 maja 2004 realizowano również zadania związane z dopuszczaniem do stosowania w zakładach górniczych półmasek filtrujących i filtrów chroniących drogi oddechowe przed pyłami szkodliwymi dla zdrowia. W tym zakresie wydano trzy decyzje dopuszczające do stosowania w podziemnych zakładach górniczych półmaski filtrujące.

3.3 Prowadzenie uzgodnień

3.3.1 Uzgadnianie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

W roku 2004 organy nadzoru górniczego dokonały uzgodnień 382 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Uzgodnień tych dokonywano w trybie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80 poz. 717 z późn. zm.). Uzgadniając projekty miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zwracano w szczególności uwagę, aby przedkładane rozwiązania

planistyczne nie uniemożliwiały wykonania przez przedsiębiorcę górniczego uprawnień wynikających z koncesji na wydobywanie kopaliny oraz zapewniały zachowanie warunków ochrony zdrowia, bezpieczeństwa ludzi i mienia na terenach objętych wpływami eksploatacji górniczej.

Przeprowadzono rozmowy konsultacyjne z pracownikami służb administracji architektonicznej i nadzoru budowlanego w okręgowych urzędach górni-

czych. Tematem konsultacji był zakres i sposób dokonywania uzgodnień aktów prawa miejscowego, o których mówi ustawa, dotyczących zagospodarowania terenów górniczych. Zwrócono uwagę na ko-

nieczność zacieśnienia współpracy z organami samorządowymi w celu pełniejszego wykorzystywania swoich uprawnień w procesie planowania przestrzennego, wynikających z nowej ustawy.

3.3.2 Uzgadnianie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego terenów górniczych

W okresie sprawozdawczym organy nadzoru górniczego dokonały uzgodnień 34 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego terenów górniczych. Uzgodnień tych dokonano w sposób przewidziany art. 53 ustawy – Prawo geologiczne i górnicze, mając na uwadze konieczność integracji działań przedsiębiorcy górniczego z interesami gmin górniczych i społeczności lokalnych. Stwierdzono, że w odniesieniu do podziemnych zakładów górni-

czych, w dalszym ciągu nie jest realizowany obowiązek sporządzania planów, o których mowa w przywołanej wyżej ustawie. Rodzi to określone negatywne skutki w zbiegu z postanowieniami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Brak planu miejscowego terenu górniczego uniemożliwia wójtom, burmistrzom i prezydentom miast wydanie decyzji o warunkach zabudowy dla inwestycji sytuowanych na tym terenie.

3.3.3 Uzgadnianie decyzji o warunkach zabudowy na terenach górniczych

W roku 2004 wydano łącznie 3655 postanowień uzgadniających decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz decyzje o lokalizacji inwestycji celu publicznego. Organy nadzoru górniczego wydały również 3821 informacji o warunkach geologiczno-górniczych.

W trybie odwoławczym na zażalenia od postanowień dyrektorów okręgowych urzędów górniczych uzgadniających warunki zabudowy i zagospodarowania terenu dla budowy, odbudowy, rozbudowy i nadbudowy obiektów budowlanych projektowanych na terenach górniczych, Wyższy Urząd Górniczy przeprowadził postępowanie wyjaśniające w sprawach 9 zażaleń wniesionych do drugiej instancji, z czego 6 postanowień organów pierwszej instancji zostało utrzymanych w mocy, 2 postanowienia uchylono i przekazano do ponownego

rozpatrzenia przez organy pierwszej instancji, w jednym przypadku postępowanie umorzono.

Zadania związane z ochroną obiektów budowlanych były realizowane także w trakcie inspekcji w zakładach górniczych. Kontrolowano prawidłowość czynników geologiczno-górniczych określanych w wydanych przez urzędy górnicze postanowieniach dla projektowanych obiektów budowlanych nie wchodzących w skład zakładu górniczego, a usytuowanych na terenach górniczych. Sprawdzano również ustalone w uchwałach Komisji ds. Ochrony Powierzchni oraz zatwierdzanych planach ruchu, stosowanie przez zakłady górnicze założonych metod eksploatacji górniczej minimalizującej powstawanie szkód w obiektach i urządzeniach na powierzchni, przestrzeganie rygorów eksploatacji oraz koordynację eksploatacji górniczej.

3.3.4 Uzgadnianie granic obszaru górniczego i terenu górniczego

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego jest organem współdziałającym w procesie koncesyjnym w zakresie uzgadniania granic obszaru i terenu górniczego. Propo-

zycje kształtu granic obszaru górniczego, w nawiązaniu do granic udokumentowania złoża, jak i granic terenu górniczego stanowiącego zasięg szkodliwych wpływów

działalności górniczej, proponuje osoba przedkładająca wnioski o udzielenie koncesji na wydobywanie kopalin. W roku 2004, w trybie art. 25 ust. 2 ustawy – Prawo geologiczne i górnicze, Prezes Wyższego Urzędu Górniczego rozpatrzył 776 wniosków o uzgodnienie granic obszarów górniczych i terenów górniczych.

W wyniku postępowania pozytywnie uzgodniono:

- 20 obszarów i terenów górniczych dla kopalin podstawowych oraz
- 556 obszarów i terenów górniczych dla kopalin pospolitych (w tym 376 ze starostą).

W związku ze stwierdzonymi błędami merytorycznymi i formalnymi oraz wobec nie przedłożenia przez wnioskodawców niektórych, ważnych dla przeprowadzenia procesu uzgadniania, dokumentów negatywnie ustosunkowano się do 196 wniosków.

W tabeli poniżej przedstawiono ilościowe zestawienie uzgodnionych obszarów i terenów górniczych w poszczególnych miesiącach 2004 roku.

Miesiąc	Razem rozpatrzono	Kopaliny podstawowe - uzgodnione pozytywnie	Kopaliny pospolite-uzgodnione pozytywnie			Wnioski zwrócone
			województwo	starosta	razem	
styczeń	30	2	7	14	21	7
luty	49	0	13	22	35	14
marzec	88	3	21	42	63	22
kwiecień	70	3	10	35	45	22
maj	75	0	17	45	62	13
czerwiec	69	0	10	43	53	16
lipiec	61	3	12	28	40	18
sierpień	92	4	26	39	65	23
wrzesień	43	2	5	18	23	18
październik	56	1	11	28	39	16
listopad	76	2	26	27	53	21
grudzień	63	0	22	35	57	6
Razem:	772	20	180	376	556	196

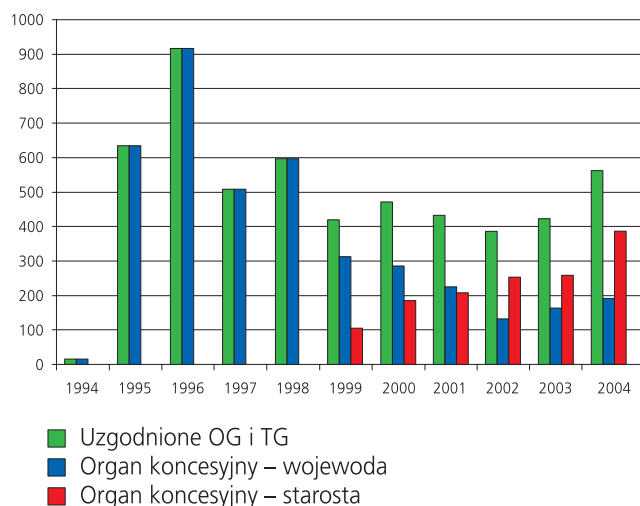
Od września 1994 roku, tj. od wejścia w życie ustawy Prawo geologiczne i górnicze uzgodniono obszary i tereny górnicze w sumie:

- 614 – dla kopalin podstawowych,
- 5.363 – dla kopalin pospolitych (w tym 1.387 ze starostą).

Z chwilą, gdy ustawa – Prawo geologiczne i górnicze nadała uprawnienia starostom do wydawania koncesji dla kopalin określonych w art. 16 ust. 2a, obserwowany jest stały

wzrost ilości uzgadnianych granic obszarów i terenów górniczych, a co za tym idzie wzrastającą ilość koncesji wydawanych przez te organy. Ilustruje to poniższy wykres.

Uzgadnianie granic obszarów i terenów górniczych w latach 1994-2004

Dążenia podmiotów gospodarczych do wydawania koncesji przez starostą wynikają m. in. z faktu prowadzenia eksploatacji bez potrzeby sporządzania planów ruchu i projektów zagospodarowania złoża – powoduje to obniżenie kosztów prowadzenia działalności gospodarczej oraz z braku, w chwili ubiegania się o koncesję, tytułu prawnego do całości nieruchomości, na której udokumentowano złoża kopaliny.

W 2004 roku zauważalny był nieznaczny wzrost uzgodnień negatywnych. Wiązało się to ze zmianami dokonywanymi przez przedsiębiorców, a wynikającymi z dokonanej już eksploatacji górniczej. W wielu przypadkach przedsiębiorcy nie informowali o sposobie likwidacji, czy też zabezpieczenia wykonanych wyrobisk górniczych, które nie były obejmowane w nowych propozycjach kształtu granic obszarów górniczych. Ponadto do najczęściej spotykanych nieprawidłowości i usterek można zaliczyć błędy w podanych współrzędnych granic obszaru i terenu górniczego oraz nie odpowiadające wymogom przedstawianie kształtów projektowanych granic na mapach sytuacyjno – wysokościowych.

3.3.5 Uzgadnianie koncesji na poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin pospolitych

W wyniku inspekcji w zakładach eksploatujących kopaliny pospolite w warunkach art. 16 ust. 2a Prawa geologicznego i górniczego stwierdzono nasilenie procesu rozdrabniania złóż tych kopalin. Rozpoznanie tego faktu spowodowało zorganizowanie przez dyrektorów OUG w Kielcach, Krośnie, Lublinie i Warszawie 9 spotkań z przedstawicielami 106 organów koncesyjnych szczebla powiatowego i 4 szczebla wojewódzkiego, w trakcie których zaprezentowano m. in. ten problem. W wyniku spotkań przygotowano procedurę uzgadniania granic obszaru górniczego dla tego samego przedsiębiorcy po wygaśnięciu koncesji.

Przeciwdziałanie rozdrabnianiu złóż, współpraca z organami koncesyjnymi w procesie wygaszania (cofania) koncesji oraz problem aktualizacji projektów zagospodarowania złoża z chwilą przystą-

pienia do likwidacji zakładu górniczego były też przedmiotem narady z udziałem geologów zatrudnionych w okręgowych urzędach górniczych, zmierzającej do ujednolicenia działalności urzędów w przedmiotowym zakresie.

Działając w przedmiotowym zakresie jako organ II instancji:

- rozpatrzono pięć zażaleń na odmawiające uzgodnienia koncesji postanowienia dyrektorów OUG,
- rozpatrzono jedno zażalenie na postanowienie dyrektora OUG uzgadniające udzielenie koncesji,
- rozpatrzono jedno zażalenie na postanowienie dyrektora OUG opiniujące negatywnie dodatek do projektu zagospodarowania złoża,
- udzielono wyjaśnień sprawie sposobu postępowania nadzoru górniczego w przypadku wygaszenia koncesji przed likwidacją zakładu górniczego.

3.4 Opiniowanie

3.4.1 Opiniowanie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

W okresie sprawozdawczym organy nadzoru górniczego wyraziły w 121 przypadkach opinie dotyczące studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy dla terenów objętych działalnością górniczą. Z mocy ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80 poz. 717 z późn. zm.) studium sporządza się obowiązkowo dla obszaru w granicach administracyjnych gminy, przy czym nie jest ono aktem prawa miejscowego. W studium uwzględniane

były w szczególności: zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia, występowanie obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych, występowanie udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych, występowanie terenów górniczych. Określono w nich między innymi: obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas skalnych, obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny oraz obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji.

3.4.2 Opiniowanie projektów zadań proekologicznych w górnictwie

Zgodnie z zapisami w obowiązującej ustawie Prawo ochrony środowiska Zespół Ochrony Środowiska opiniował wnioski przedsiębiorców o do-

finansowanie ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej zadań inwestycyjnych o charakterze proekologicznym.

W 2004 roku Prezes NFOŚiGW przesłał do zaopiniowania przez Prezesa WUG w sumie dziewięć wniosków o dofinansowanie przedsięwzięć z zakresu górnictwa, przy czym:

- cztery wnioski dotyczyły przedsięwzięć związanych z restrukturyzacją górnictwa siarki:
 - wniosek Kopalni Siarki „Machów” w Tarnobrzegu pt.: „Rekultywacja terenów pogórnicznych Kopalni Siarki Machów” – etap 2004,
 - wniosek Kopalni Siarki Grzybów w Rzędowie pt.: „Likwidacja zagrożeń ekologicznych powstałych w wyniku działalności Kopalni Siarki Grzybów” – etap 2004,
 - wniosek Kopalń i Zakładów Przetwórczych Siarki Siarkopol w likwidacji pt.: „Rekultywacja terenów pogórnicznych, likwidacja obiektów i otworów wiertniczych zakładu górniczego Kopalni Siarki Jeziórko wraz z pracami zabezpieczającymi oraz przedsięwzięciami zapobiegającymi powstawaniu zagrożeń w związku z likwidacją zakładu górniczego” – etap 2004,
 - wniosek Przedsiębiorstwa Rekultywacji Terenów Górniczych Jeziórko pt.: „Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych poprzez likwidację zbędnej infrastruktury przemysłowej” – etap 2004,
- trzy wnioski dotyczyły przedsięwzięć związanych z restrukturyzacją górnictwa węgla kamiennego:
 - wniosek Spółki Restrukturyzacji Kopalń S.A. w Katowicach pt.: „Rekultywacja o kierunku leśnym hałdy przy szybie Staszic w Wałbrzychu”,
 - wniosek Spółki Restrukturyzacji Kopalń S.A. w Katowicach pt.: „Rekultywacja terenu zwałowiska Skrzyszów w Godowie”,
 - wniosek Spółki Restrukturyzacji Kopalń S.A. w Katowicach pt.: „Rekultywacja terenu w rejonie szybów głównych likwidowanej KWK 1 Maja w Wodzisławiu Śląskim,
- jeden wniosek dotyczył przedsięwzięcia związanego z budową systemu oczyszczania z radu wód dołowych odprowadzanych z kopalni węgla kamiennego. Był to wniosek Kompanii Węglowej S.A. w Katowicach pt.: „System oczyszczania z radu wód dołowych z poziomu 650 m, KWK Ziemowit”.
- jeden wniosek dotyczył przedsięwzięć związanych z wyeliminowaniem zagrożeń w związku z likwidacją kopalni soli. Był to wniosek Kopalni Soli Wieliczka pt.: „Ochrona powierzchni i zasobów wód powierzchniowych i podziemnych przed negatywnymi skutkami zagrożeń naturalnych likwidowanej Kopalni Otworowej Barycz, przyległej do części Zabytkowej Kopalni Soli Wieliczka”.

3.4.3 Opiniowanie kierunków rekultywacji terenów zdegradowanych działalnością górnictw

Obowiązek opiniowania przez organy nadzoru górniczego decyzji w sprawach rekultywacji i zagospodarowania gruntów wynika z art. 22 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 3 lutego 1995r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2004 r. Nr 121 poz. 1266), który stanowi, że wydanie decyzji w sprawach rekultywacji i zagospodarowania gruntów, określających między innymi kierunek i termin wykonania rekultywacji gruntów przez organ właściwy do ich wydania, wymaga zasięgnięcia opinii dyrektora właściwego terenowo okręgowego

go urzędu górniczego – w odniesieniu do działalności górniczej.

Dyrektorzy Okręgowych Urzędów Górniczych uczestniczą w szerokim zakresie w postępowaniach dotyczących rekultywacji gruntów. W roku 2004 wydano ogółem 330 postanowień w sprawach rekultywacji gruntów, w tym 264 opinii ustalających kierunek rekultywacji oraz 55 opinii w sprawach o uznaniu rekultywacji za zakończoną

3.4.4 Opiniowanie projektów zagospodarowania złoża oraz zmian tych projektów

W 2004 r. okręgowe urzędy górnicze na wnioski przedsiębiorców wydały 156 opinii nt. projektów zagospodarowania złoża, a na wnioski organów koncesyjnych 168 opinii nt. dodatków do tych projektów, w tym nt. czterech projektów zagospodarowania złóż węgla (jeden negatywnie) i 16 dodatków do projektów takich złóż (wszystkie pozytywnie). Rozpatrzono też jedno zażalenie na postanowienie Dyrektora OUG w Warszawie, opiniujące negatywnie dodatek do projektu zagospodarowania złoża kruszywa naturalnego, przekazując sprawę do ponownego rozpatrzenia przez organ pierwszej instancji.

Z opiniowaniem projektów zagospodarowania złoża wiąże się także zagadnienie sporządzania dodatków do projektów z chwilą podjęcia likwidacji zakładu górniczego. Zagadnienie to było m. in. przedmiotem wystąpień Katowickiego Holdingu Węglowego SA i PRI „Pol-Arqus” S.A., w odpowiedzi na które przygotowano stosowne stanowisko Wyższego Urzędu Górniczego. Jego wypracowaniu służyła m. in. narada z przedstawicielami okręgowych urzędów górniczych i dyskusja w trakcie szkolenia służb mierniczo-geologicznych, nadzoru budowlanego i ochrony środowiska tychże urzędów. Wypracowane stanowisko prezentowano w ramach prac Rady Geologicznej przy Ministrze Środowiska, w stanowiskach dotyczących projektu zmian Prawa geologicznego i górniczego (w tym w trakcie posiedzenia Komisji Uzgadniającej) oraz w piśmie w tej sprawie skierowanym do Ministra Środowiska.

Z brakiem obowiązku sporządzania projektów zagospodarowania złoża wiążą się również przypadki przekraczania robotami górniczymi granic obszarów górniczych. W 2004 r. urzędy górnicze stwierdziły ogółem 16 takich przypadków w zakładach górniczych eksploatujących kopaliny pospolite, każdorazowo informując o nich organy koncesyjne, w tym w ośmiu przypadkach szczebla powiatowego i w ośmiu wojewódzkiego. Brak reakcji ze strony organów szczebla powiatowego w trzech przypadkach skutkował także powiadomieniem organu koncesyjnego drugiej instancji. Rozpoznano też jedną skargę dotyczącą naruszenia robotami górniczymi działki sąsiadującej z zakładem górniczym. Problem ten był także przedmiotem wystąpienia Związku Pracodawców Górnictwa i Przetwórstwa Surowców Mineralnych, które przedyskutowano na spotkaniu z jego przedstawicielami. Odrębnie zorganizowano też dotyczącą tego zagadnienia naradę dyrektorów departamentów WUG, w wyniku której przygotowano propozycję nowelizacji definicji obszaru górniczego, wprowadzoną następnie do projektu nowelizacji Praw geologicznego i górniczego rozpatrywanego aktualnie w ramach prac parlamentarnych.

W odniesieniu do projektów zagospodarowania złóż podjęto także współpracę z Ministerstwem Środowiska, w wyniku której opracowano i wydano poradnik metodyczny nt. sporządzania projektów zagospodarowania złóż wód leczniczych.

3.5 Zaliczanie złóż kopalin lub ich części oraz wyrobisk do poszczególnych kategorii, stopni oraz klas zagrożeń

W górnictwie występuje szereg zagrożeń naturalnych i technicznych. Najpoważniejsze zagrożenia naturalne podlegają zaliczaniu do poszczególnych kategorii, stopni oraz klas.

Zagrożenie tąpnięciami

Zagrożenie to stanowiło w dalszym ciągu jedno z najgroźniejszych zagrożeń naturalnych a zdarzenia z nim związane były bardzo trudno przewi-

dywalne. Występujące wstrząsy wysokoenergetyczne miały miejsce w związku z prowadzeniem robót górniczych w złożonych warunkach geologicznych, na dużych głębokościach oraz w rejonach zasłóci eksploatacyjnych.

W 2004 roku dyrektorzy okręgowych urzędów górniczych wydali 15 decyzji w zakresie zaliczenia złoża (pokładu) lub jego części do odpowiedniego stopnia zagrożenia tąpnięciami.

Zagrożenie metanowe

Metan towarzyszący pokładom węgla wydzielający się do wyrobisk górniczych stanowi źródło poważnego zagrożenia zatrudnionych pod ziemią górników oraz zagrożenia ciągłości ruchu kopalni.

Zagrożenie to wzrasta wraz z głębokością prowadzenia eksploatacji, metanonośnością oraz malejącą przepuszczalnością węgla.

W polskim górnictwie węgla kamiennego na ogólną liczbę 39 czynnych zakładów górniczych wydobywających węgiel kamienny w 28 stwierdzono i rejestrowano wydzielanie metanu do powietrza wentylacyjnego.

Najwyższą metanowość bezwzględną, (powyżej 100 mln m³/rok) w 2004 roku wykazały: KWK „Pniówek” i KWK „Brzeszcze”.

Zagrożenie metanowe w polskim górnictwie węglowym jest bardzo duże z uwagi na:

- prowadzenie eksploatacji na coraz niższych poziomach,
- wzrost metanonośności pokładów węgla wraz z głębokością ich zalegania,
- pojawienie się na dużych głębokościach niekorzystnego dla bezpieczeństwa efektu dynamicznego wydzielania metanu wolnego uwiecznionego w strefach zaburzeń tektonicznych (uskoki, szczeliny) występującego pod dużym ciśnieniem hydrostatycznym skał nadległych,
- wysoką koncentracją wydobywania.

W 2004 roku dyrektorzy okręgowych urzędów górniczych wydali 14 decyzji w zakresie zaliczenia

złoża (pokładu) lub jego części do odpowiednich kategorii zagrożenia metanowego.

Zagrożenie wyrzutami gazów i skał

Zagrożenie wyrzutowe jest zagrożeniem bardzo niebezpiecznym dla ruchu zakładu górniczego. Zasięg wyrzuconych mas skalnych do wyrobisk jest ograniczony ich gabarytami, natomiast gazy wydzielone podczas wyrzutu mogą przyczynić się do powstania w wyrobiskach mieszaniny wybuchowej lub atmosfery niezdatnej do oddychania.

Obecnie zagrożeniem tym objętych jest szereg pokładów węgla w trzech kopalniach Górnośląskiego Zagłębia Węglowego tj. KWK „Pniówek”, „Zofiówka” i „Brzeszcze” a także partia złoża soli w Kopalni Soli „Kłodawa”.

W 2004r. nie zaistniało zdarzenie związane z wyrzutem gazów i skał. Podejmowane działania prewencyjne polegały głównie na kontroli zagrożenia występującego w poszczególnych kopalniach oraz na kontroli prawidłowości prowadzonych robót.

Zagrożenie pożarowe

W 2004 roku w kopalniach węgla kamiennego zaistniały cztery pożary na skutek przyczyn zewnętrznych (egzogeniczne), oraz pięć pożarów endogenicznych (samozapalenia). W zakładach górniczych rud miedzi zaistniały cztery pożary w związku z zapaleniem się maszyn i urządzeń i jeden w wyniku zaprószenia ognia. W zaistniałych pożarach nie odnotowano wypadków.

W zakładach górniczych wydobywających węgiel kamienny prowadzi się rozpoznanie dotyczące możliwości samozapalenia się węgla. Oznaczenie wskaźnika samozapalenia węgla oraz sposób pobierania prób prowadzi się w sposób określony Polską Normą. Bieżącą ocenę zagrożenia pożarowego prowadzi się metodami wczesnego wykrywania pożarów endoge-

nicznych. Obowiązek dokonywania zaliczeń pokładów lub ich części do poszczególnych grup samozapalności spoczywa na przedsiębiorcy. W tym zakresie urzędy górnicze analizowały wyniki badań laboratoryjnych oraz prawidłowość zaliczania do poszczególnych grup, zgodnie z obowiązującą normą.

Zagrożenie wodne

Ilość wdarć wody w zakładach górniczych w ostatnich dziesięciu latach ma charakter incydentalny. Na ogólną sumę czterech wdarć wody w tym okresie, trzy wdarcia miały miejsce w kopalniach węgla kamiennego, a jedno w zakładach górniczych, w których prowadzi się eksploatację innych kopalin. Od roku 1995 nie odnotowano żadnego wypadku z powodu zagrożenia wodnego.

Podjęmowane działania prewencyjne polegające głównie na kontroli poziomu występującego zagrożenia w kopalniach prowadzących roboty w warunkach drugiego i trzeciego stopnia zagrożenia wodnego oraz kontroli prawidłowości prowadzonych robót, pozwoliły na ograniczenie tego zagrożenia.

W roku 2004 na wniosek nadzorowanych zakładów górniczych dokonano szereg zmian zaliczeń złóż lub ich części do odpowiednich stopni zagrożenia wodnego. Dla zapewnienia bezpieczeństwa pracy w czynnych kopalniach węgla kamiennego znaczną część inspekcji poświęcono wpływom istniejących rozwiązań i projektom zmian w istniejących systemach odwadniania kopalń w związku z prowadzoną restrukturyzacją. Podjęto również działania mające na celu opracowanie docelowego modelu odwadniania zakładów górniczych Górnośląskiego Zagłębia Węglowego.

Na wniosek nadzorowanych zakładów górniczych dyrektorzy okręgowych urzędów górniczych wydali 39 decyzji dotyczących zaliczeń lub zmian zaliczeń złóża lub jego części do odpowiednich stopni zagrożenia wodnego.

Zagrożenie klimatyczne

Zagrożenia klimatyczne ze szczególną intensywnością występują w kopalniach głębokich w wyrobiskach eksploatacyjnych i przodkach chodnikowych.

W 2004 roku w 30 zakładach górniczych w tym w trzech wydobywających rudy miedzi temperatura powietrza była większa od 28° C lub intensywność chłodzenia była niższa od 11 KW (katastopni wilgotnych). W kopalniach węgla kamiennego przekroczenie temperatury zanotowano w 152 wyrobiskach dołowych. W wyrobiskach tych w ciągu doby zatrudnionych było 3879 pracowników.

Poprawa warunków klimatycznych w najbardziej zagrożonych kopalniach polega na coraz powszechniejszym stosowaniu lokalnych urządzeń chłodniczych. W jednej kopalni węgla kamiennego (KWK „Pniówek”) stosuje się centralną klimatyzację. W roku 2004 w kopalniach węgla kamiennego było zainstalowanych 61 różnego rodzaju urządzeń chłodniczych. W kopalniach rud miedzi w 2004 roku stosowano osiem urządzeń chłodniczych oraz 103 kabiny klimatyczne.

Restrukturyzacja kopalń, wyczerpywanie się zasobów złóż płytko zalegających, schodzenie z eksploatacją na coraz niższe poziomy jak również proces koncentracji wydobywania, który związany jest z instalowaniem maszyn urabiających i urządzeń odstawczych o dużej mocy, powodowały wzrost ilości ciepła wydzielanego do środowiska pracy. W przypadku niemożliwości utrzymania właściwej temperatury w środowisku pracy stosowano skrócony czas pracy.

Zagrożenie wybuchem pyłu węglowego

Zagrożenie to występuje we wszystkich kopalniach węgla kamiennego i może powodować zdarzenia katastroficzne. Wzrost mechanizacji urabiania i ładowania urobku, koncentracja wydobywania przy równocześnie intensywnym przewietrzaniu, koniecznym do zwalczania zagrożenia metanowego i utrzymania odpowiednich warunków klimatycznych, niewłaściwe wykonywanie robót strzałowych, powodują wzrost po-

tencjalnego zagrożenia wybuchem pyłu węglowego. W razie nieprzestrzegania rygorów dotyczących zwalczania tego zagrożenia, z chwilą pojawienia się inicjaty, może nastąpić wybuch pyłu węglowego.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 14 czerwca 2002 r. w sprawie zagrożeń naturalnych w zakładach górniczych (Dz. U. Nr 94 poz. 841 z późn. zmianami) wprowadziło możliwość zaliczania wyrobisk górniczych w kopalniach węgla do niezagrożonych wybuchem pyłu węglowego.

W 2004 roku dyrektorzy okręgowych urzędów górniczych wydali 43 decyzje dotyczące zaliczeń lub zmian zaliczeń złoża lub jego części do odpowiednich klas zagrożenia wybuchem pyłu węglowego.

Zagrożenie erupcyjne

Zagrożenie to występuje w szczególności w czasie prowadzenia wierceń poszukiwawczych za ropą naftową i gazem ziemnym na lądzie i morzu, przy przewiercaniu poziomów o anormalnych gradientach ciśnień złożowych.

W czasie eksploatacji zagrożenie to może wystąpić w przypadku uszkodzenia napowierzchniowego uzbrojenia odwiertu.

Dzięki wprowadzeniu nowoczesnych urządzeń wiertniczych, aparatury kontrolno-pomiarowej, wysokociśnieniowych głowic przeciwerupcyjnych i eksploatacyjnych zagrożenie to, w aspekcie technicznym, jest w coraz większym stopniu kontrolowane.

Szczególne nasilenie zagrożenia erupcyjnego występuje w rejonach największych odkryć złóż ropy naftowej i gazu ziemnego.

W 2004 roku w kopalniach ropy naftowej i gazu ziemnego oraz w otworowym górnictwie siarki nie zanotowano zjawisk erupcyjnych.

Zagrożenie siarkowodorowe

Zagrożenie to w szczególności występuje na obszarze Monokliny Przedśudeckiej oraz Niżu Polskiego w czasie przewiercania utworów permu, przede

wszystkim dolomitu głównego. Spękane złoża dolomitu zawierają płyn złożowy, w którym stężenia siarkowodoru dochodzą do 20%. Zagrożenie siarkowodorowe występujące razem z zagrożeniem erupcyjnym stwarza potencjalną możliwość powstania katastrofy o dużym zasięgu i skutkach. Zagrożeniem istotnym dla utrzymania założonych parametrów technologicznych, a tym samym dla bezpieczeństwa prowadzonych prac wiertniczych, jest również wysoka temperatura, która na głębokości ok. 3000m może osiągnąć nawet 130°C. Zagrożenie siarkowodorowe występuje głównie przy wierceniach poszukiwawczych za ropą naftową i gazem ziemnym oraz przy otworowej eksploatacji ropy naftowej i gazu ziemnego a także podczas właściwej eksploatacji, magazynowania i transportu kopaliny.

W otworowych kopalniach siarki zagrożenie to występuje głównie w obrębie sterowni eksploatacyjnych na polu górniczym, gdzie istnieje możliwość emisji siarkowodoru z otwartych zbiorników siarki płynnej. Dla minimalizacji tego zagrożenia stosuje się na sterowniach eksploatacyjnych aparaturę do chemisorpcji siarkowodoru wydzielającego się z płynnej siarki.

W roku 2004 nie zanotowano wypadków oraz niebezpiecznych zdarzeń związanych z tym zagrożeniem.

Zbiorcze zestawienie decyzji wydanych przez dyrektorów okręgowych urzędów górniczych w zakresie zaliczeń, przedstawia poniższa tabela.

OUG	Liczba decyzji dotyczących				
	Stopni zagrożenia wodnego	Kategorii zagrożenia metanowego	Stopni zagrożenia tapaniami	Klas zagrożenia wybuchem pyłu węglowego	RAZEM
Katowice	3	-	1	12	16
Gliwice	25	9	9	6	49
Kielce	-	-	-	-	-
Kraków	3	-	-	-	3
Krosno	-	-	-	-	-
Lublin	1	-	-	1	2
Poznań	-	-	-	-	-
Rybnik	2	5	1	13	21
Tychy	3	-	-	11	14
Warszawa	-	-	-	-	-
Wrocław	2	-	4	-	6
RAZEM	39	14	15	43	111

3.6 Udzielanie zezwoleń

3.6.1 Udzielanie zezwoleń na zajęcie nieruchomości przez przedsiębiorcę na czas niezbędny do usunięcia zagrożenia i jego skutków

W 2004 roku nie zaistniała potrzeba udzielenia zezwoleń na zajęcie nieruchomości przez przedsiębiorcę na czas niezbędny do usunięcia zagrożenia i jego skutków.

3.6.2 Udzielanie zezwoleń na odstępstwa od określonych wymagań przewidzianych w przepisach wydanych na podstawie art. 78 ust. 1 i 2 ustawy Prawo geologiczne i górnicze

W zakresie zagrożenia zawałowego i tąpniętami wydano 45 decyzji zezwalających na odstępstwo od przepisów rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 28 czerwca 2002r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzenia ruchu oraz specjalistycznego zabezpieczenia przeciwpożarowego w podziemnych zakładach górniczych (Dz. U. Nr 139, poz. 1169).

W zakresie zagrożenia wentylacyjnego i klimatycznego rozpatrzono 18 wniosków przedsiębiorców o udzielenie odstępstw i wydano 15 decyzji zezwalających na odstępstwo, w jednym przypadku odmówiono udzielenia zezwolenia, a w dwóch przypadkach umorzono postępowanie.

Wszystkie decyzje zostały wydane w oparciu o Art. 78 ust. 4 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze, uwzględniając:

- warunki bezpieczeństwa,
- wprowadzanie postępu technicznego,
- przeprowadzenie prac badawczych lub doświadczalnych.

W zakresie zagrożenia wybuchem pyłu węglowego, stosowania środków strzałowych oraz likwidacji zakładów górniczych wydano 6 decyzji dotyczących problematyki likwidacji zakładów górniczych (pięć zezwoleń na odstępstwo i jedną odmowę udzielenia zezwolenia) od przepisów rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 28 czerwca 2002r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzenia ruchu oraz specjalistycznego zabezpieczenia przeciwpożarowego w podziemnych zakładach górniczych.

Wydano również 14 decyzji dotyczących uży-

wania i przechowywania środków strzałowych w zakładach górniczych, związanych z:

- udzieleniem zezwolenia na odstępstwo (13),
- zmianą decyzji zezwalającej na odstępstwo (1) od wymagań rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 kwietnia 2003r. w sprawie przechowywania i używania środków strzałowych i sprzętu strzałowego w zakładach górniczych (Dz. U. Nr 72, poz. 655). Wszystkie decyzje wydano w oparciu o art. 78 ust. 4 ustawy z dnia 4 lutego 1994r. – Prawo geologiczne i górnicze.

W 2004r., w zakresie górnictwa otworowego, przeprowadzono rozpoznanie warunków udzielenia odstępstwa i przygotowano decyzję zezwalającą na odstępstwo od przepisów dla Polskiego Górnictwa Naftowego i Gazownictwa S. A. w Warszawie Oddział Zielonogórski Zakład Górnictwa Nafty i Gazu w Zielonej Górze oraz rozpatrzono wnioski o udzielenie odstępstwa dla Karbonia PL Sp. z o. o. w Kaczycach.

Rozpatrzono wniosek Uzdrowiska Szczawnica S.A. o odstępstwo od przepisów rozporządzenia Ministra Gospodarki w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzenia ruchu oraz specjalistycznego zabezpieczenia przeciwpożarowego w zakładach górniczych wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi (Dz. U. Nr 109, poz. 961) w przedmiocie wykonania przelewów awaryjnych w 2 ujęciach.

W zakresie energomechanicznym wydano:

- 106 decyzji o udzieleniu zezwoleń na odstępstwa od określonych wymagań obowiązujących przepisów,
- 4 decyzje zmieniające warunki we wcześniejszych decyzjach o udzieleniu odstępstwa.

3.6.3 Udzielanie zezwoleń na oddanie do ruchu obiektów, maszyn i urządzeń zakładu górniczego, określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 78 ust. 1 Prawa geologicznego i górniczego

W 2004 roku na podstawie badań kontrolnych- badań odbiorczych urządzeń nowych lub zmodernizowanych, w poszczególnych grupach specjalistycznych UGBKUiE wydał:

- 47 zezwoleń na oddanie do ruchu w zakresie wyciągów szybowych, głównych stacji sprężarek powietrza, głównych składów paliw, olejów i środków smarnych oraz stałych komór napełniania paliwem środków transportowych,
- 63 zezwolenia na oddanie do ruchu w zakresie urządzeń telekomunikacyjnych,

- 118 zezwoleń na oddanie do ruchu w zakresie wewnętrznych instalacji i sieci elektroenergetycznych wysokiego i średniego napięcia, zasilających podstawowe obiekty i urządzenia, urządzeń i układów głównego odwadniania, urządzeń stacji wentylatorów głównych oraz stacji odmetanowania.

Ponadto dyrektorzy okręgowych urzędów górniczych wydali 106 decyzji na oddanie do ruchu obiektów, maszyn i urządzeń zakładu górniczego.

3.7 Wydawanie pozwoleń na nabywanie i przechowywanie materiałów wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego

W celu ujednolicenia procedury w Wyższym Urzędzie Górniczym zorganizowano cykl szkoleń dla pracowników inspekcyjno-technicznych urzędów górniczych zajmujących się problematyką strzałów i kierownictwa okręgowych urzędów górniczych, na których zaproponowano weryfikację procedur wydawania pozwoleń w aspekcie uregulowań zawartych w ustawie z dnia 10 września 2004r. o zmianie ustawy o materiałach wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego oraz ustawy o wykonywaniu dzia-

łalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym (Dz. U. Nr 222 poz. 2249). Na bieżąco udzielano konsultacji w tym zakresie zainteresowanym OUG oraz zakładom górnicy.

W roku 2004 dyrektorzy OUG wydali 19 nowych decyzji oraz dokonali 81 zmian w decyzjach wydanych uprzednio dotyczących pozwoleń na nabywanie i przechowywanie materiałów wybuchowych.

Liczba decyzji		
Dotyczy		Dodatkowo
OUG w Krakowie	3 decyzje	13 decyzji zmieniających
OUG w Gliwicach	-	10 decyzji zmieniających
OUG w Rybniku	-	1 decyzja zmieniająca
OUG w Katowicach	1 decyzja	3 decyzje zmieniające
OUG w Tychach	1 decyzja	1 decyzja zmieniająca
OUG w Kielcach	6 decyzji	5 decyzji zmieniających
OUG w Lublinie	-	-
OUG w Poznaniu	-	2 decyzje zmieniające
OUG w Krośnie	-	2 decyzje zmieniające
OUG w Warszawie	-	2 decyzje zmieniające
OUG we Wrocławiu		
Biuro we Wrocławiu	3 decyzje	22 decyzje zmieniające
Biuro w Wałbrzychu	5 decyzji	20 decyzji zmieniających

3.8 Wydawanie pozwoleń na budowę, przebudowę lub rozbiórkę, dopuszczanie do użytkowania oraz kontrola utrzymania obiektów budowlanych zakładu górniczego

Wykonując ustawową funkcję administracji architektoniczno-budowlanej i nadzoru budowlanego w dziedzinie górnictwa organy nadzoru górniczego wydały łącznie 452 decyzje budowlane, w tym 201 o pozwoleniu na budowę obiektów budowlanych zakładu górniczego, 132 pozwoleń na rozbiórkę i 119 decyzji o pozwoleniu na użytkowanie obiektów budowlanych zakładu górniczego. Realizując funkcję organów nadzoru budowlanego zwracano szczególną uwagę na ustawowy obowiązek posiadania przez inwestora planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia. W trybie nadzoru budowlanego wstrzymano w 32 przypadkach roboty budowlane prowadzone w obiektach budowlanych zakładu górniczego z naruszeniem

przepisów prawa. W 2004 roku miała miejsce jedna awaria i jeden pożar obiektów budowlanych zakładu górniczego. Nie było natomiast zdarzeń o charakterze katastrof budowlanych. W nadzorowanych zakładach górniczych kopalniach nie odnotowano również wypadku przy prowadzeniu robót budowlanych. Rozpatrzono 311 zgłoszeń robót budowlanych dokonanych w trybie art. 30 ust. 1 – ustawy Prawo budowlane.

W Wyższym Urzędzie Górniczym przeprowadzono pięć postępowań związanych z odwołaniem od decyzji z zakresu administracji architektoniczno-budowlanej i nadzoru budowlanego w dziedzinie górnictwa, wydanych przez organy pierwszej instancji.

3.9 Stwierdzanie kwalifikacji

3.9.1 Stwierdzanie kwalifikacji kierownika ruchu w podziemnych zakładach górniczych

W 2004 roku Prezes Wyższego Urzędu Górniczego stwierdził kwalifikacje do pełnienia funkcji kierownika ruchu podziemnego zakładu górniczego 28 osobom, w tym: 23 osobom do pełnienia funkcji kierownika ruchu zakładu górniczego

w podziemnych zakładach górniczych wydobywających węgiel kamienny oraz pięciu osobom kierownika ruchu zakładu górniczego w podziemnych zakładach górniczych wydobywających kopaliny inne niż węgiel kamienny.

3.9.2 Stwierdzanie kwalifikacji mierniczego górniczego i geologa górniczego

W związku z wprowadzeniem w 2004 roku systemu zarządzania jakością według normy ISO 9001 opracowano proces stwierdzania kwalifikacji mierniczego górniczego i geologa górniczego (I/OSG/1a), stanowiący załącznik nr 5 do Księgi Jakości. Proces obejmuje opis procedury wraz z mapą procesu.

W roku 2004 do Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego wpłynęły 23 wnioski o stwierdzenie kwalifikacji mierniczego górniczego oraz 12 wniosków o stwierdzenie kwalifikacji geologa górniczego. Przeprowadzono 9 egzaminów dla stwierdzenia kwalifikacji mierniczego górniczego, do

których przystąpiło 17 osób – zdało 17 oraz 8 egzaminów dla stwierdzenia kwalifikacji geologa górniczego, gdzie zdawało 14 osób – zdało 10.

Poniższa tabela przedstawia uzyskane kwalifikacje wg rodzaju zakładów górniczych.

Mierniczy górniczy	Geolog górniczy
<i>w podziemnych zakładach górniczych</i>	
12	6
<i>w odkrywkowych zakładach górniczych</i>	
4	3
<i>w zakładach górniczych wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi</i>	
1	1
Razem: 17	Razem: 10

W toku załatwiania pozostaje 10 wniosków osób, które wykonują pisemną pracę egzaminacyjną lub zostały skierowane na egzaminy uzupełniające na wyższe uczelnie techniczne. W czterech przypadkach Prezes Wyższego Urzędu Górniczego odmówił dopuszczenia do egzaminów ponieważ wnioskodawcy nie spełniali wymagań zawodowych

określonych w rozporządzeniu. Na podstawie § 26 ust. 1 rozporządzenia Ministra Gospodarki dwom osobom, które nie wykonały w oznaczonym terminie pracy pisemnej, będącej częścią egzaminu dla stwierdzenia kwalifikacji, zwrócono dokumenty załączone do wniosków zamykając jednocześnie postępowanie kwalifikacyjne.

3.9.3 Stwierdzanie kwalifikacji osób kierownictwa i dozoru ruchu w zakładach górniczych oraz osób zatrudnionych na stanowiskach wymagających szczególnych kwalifikacji

Dyrektorzy okręgowych urzędów górniczych w 2004r. stwierdzili kwalifikacje do wykonywania czynności w:

- kierownictwie ruchu zakładów górniczych – 331 osobom,
- dozorze wyższym – 496 osobom,
- dozorze średnim – 918 osobom,
- dozorze niższym – 1450 osobom.

Oprócz stanowisk kierownictwa i dozoru ruchu zakładu górniczego, urzędy górnicze stwierdzały kwalifikacje pracowników na stanowiska w ruchu zakładu górniczego które wymagają szczególnych kwalifikacji.

W 2004r. uprawnienia do wykonywania czynności w ruchu zakładu górniczego na stanowiskach wymagających szczególnych kwalifikacji uzyskały 5894 osoby.

W okresie od stycznia do 31 grudnia 2004 r. w postępowaniu odwoławczym Prezes WUG rozpatrzył 15 odwołań wniesionych od decyzji dyrektorów okręgowych urzędów górniczych, odmawiających dopuszczenia do egzaminu o stwierdzenie kwalifikacji osób kierownictwa lub dozoru ruchu oraz wymagających szczególnych kwalifikacji.

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego:

- w 5 przypadkach utrzymał w mocy zaskarżone decyzje organu I instancji,
- w 5 przypadkach wydał decyzje uchylające decyzje organu I instancji, dopuszczając do egzaminu,
- w 2 przypadkach uchylił decyzję organu I instancji i przekazał sprawę organowi II instancji celem ponownego rozpatrzenia,
- w 3 przypadkach wydał postanowienia o odmowie przywrócenia terminu do wniesienia odwołania i pozostawieniu odwołania bez rozpoznania.

3.10 Stwierdzanie posiadania przez jednostki organizacyjne trudniące się szkoleniem pracowników zakładów górniczych odpowiedniej kadry oraz niezbędnych środków umożliwiających właściwe przeszkolenie pracowników

Dyrektorzy okręgowych urzędów górniczych działając na podstawie art. 74 ust. 4 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze stwierdzali w drodze decyzji, spełnienie przez przedsiębiorców lub jednostki organizacyjne trudniące się szkoleniem wymogu posiadania odpowiedniej kadry oraz niezbędnych środków umożliwiają-

cych właściwe przeszkolenie pracowników zakładu górniczego.

W 2004 roku dyrektorzy okręgowych urzędów górniczych wydali 19 takich decyzji.

W ramach nadzoru nad działalnością ośrodków szkoleniowych przedstawiciele urzędów górniczych przeprowadzali kontrole w zakresie:

- posiadania odpowiedniej bazy lokalowej,

- zapewnienia niezbędnych środków dydaktycznych,
- możliwości przeprowadzenia szkolenia praktycznego,
- zapewnienia odpowiedniej kadry wykładowców, w oparciu o decyzję dyrektora okręgowego urzędu górniczego. Kontrole takie prowadzono również przed podjęciem decyzji o stwierdzeniu spełnienia wymogu art. 74 ust. 3 Prawa geologicznego i górniczego.

Kontrolą objęto również przedsiębiorców prowadzących szkolenia we własnym zakresie.

Przeprowadzając kontrole w zakresie szkoleń pracowników zakładów górniczych w ośrodkach szkoleniowych oraz u przedsiębiorców posiadających stosowne decyzje, stwierdzano między innymi:

- braki w sporządzonych dokumentacjach szkoleniowych,
- prowadzenie szkoleń przez wykładowców, nie mających od kilku lat bezpośredniego kontaktu z ruchem zakładu górniczego,
- przypadki słabego przygotowania kandydatów do egzaminów wymagających szczególnych kwalifikacji,
- prowadzenie szkoleń w oparciu o programy, w których powoływano się na nieaktualne przepisy,
- brak odpowiedniej kadry wykładowców oraz brak właściwych pomocy dydaktycznych do realizacji programów szkoleń, szczególnie z zakresu bezpieczeństwa pracy w odkrywkowych zakładach górniczych wydobywających kopaliny pospolite,
- przypadki szkoleń pracowników zakładów górniczych wydobywających kopaliny pospolite w zakresie bhp przez ośrodki szkoleniowe lub przedsiębiorców nie posiadających odpowiedniej decyzji dyrektorów OUG.

3.11 Nadawanie uprawnień rzeczoznawcy do spraw ruchu zakładu górniczego

W roku 2004 Prezes WUG wydał pięć decyzji nadających jednostkom naukowo-badawczym uprawnienia rzeczoznawcy ds. ruchu zakładu górniczego w zakresie oceny i zwalczania zagrożenia zawałowego i tąpniętami oraz oceny i zwalczania zagrożenia metanowego. Upoważnienia dotyczyły przepisów rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 28 czerwca 2002r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzenia ruchu oraz specjalistycznego zabezpieczenia przeciwpożarowego w podziemnych zakładach górniczych (Dz. U. Nr 139 poz. 1169) i rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 14 czerwca 2002 w sprawie zagrożeń naturalnych w zakładach górniczych (Dz. U. Nr 94 poz. 842).

W 2004r. Wyższy Urząd Górniczy nie rozpatrywał wniosków jednostek naukowo-badawczych i osób fizycznych w zakresie wydania upoważnienia (nadania) rzeczoznawcy ds. ruchu zakładu górniczego w zakresie przechowywania i używania środków strzałowych w podziemnych zakładach górniczych. W jednym przypadku wydano dla osoby fizycznej decyzję dotyczącą nadania uprawnienia rzeczoznawcy do spraw ruchu zakładu górniczego

w zakresie dotyczącym wykonywania robót strzałowych w górnictwie odkrywkowym.

W zakresie zagadnień energomechanicznych wydano jedną decyzję dotyczącą upoważnienia rzeczoznawcy do spraw ruchu zakładu górniczego oraz jedną decyzję odmawiającą upoważnienia. Sporządzono również uzupełnienie wykazu jednostek naukowych upoważnionych przez Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego, na podstawie art. 78a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994r. – Prawo geologiczne i górnicze, do wykonywania funkcji rzeczoznawcy do spraw ruchu zakładu górniczego.

Uzupełniono wykaz osób fizycznych, którym Prezes Wyższego Urzędu Górniczego, na podstawie art. 78a ust. 4 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze, nadał uprawnienia rzeczoznawcy do spraw ruchu zakładu górniczego.

Rozpatrzono i wydano 12 decyzji w sprawie wskazań Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego dla inspektorów urządzeń budowy przeciwwybuchowej.

3.12 Przejmowanie dokumentacji mierniczo-geologicznej zlikwidowanych zakładów górniczych do Archiwum Dokumentacji Mierniczo-Geologicznej w Wyższym Urzędzie Górniczym i udzielanie informacji o terenach pogórniczych

Przejęto dokumentację mierniczo-geologiczną z 17 zlikwidowanych zakładów górniczych lub ich części. Dokonano uzupełnienia wyposażenia Archiwum w niezbędny sprzęt komputerowy i oprogramowanie narzędziowe oraz szafy i regały do składowania dokumentów. Zakupiono wielkoformatowy skaner kolorowy. Uzupełniono komputerową bazę danych o terenach pogórniczych oraz system informacji o terenie pogórnym. Na bieżąco jest prowadzona aktualizacja dwóch komputerowych baz danych:

- spisu posiadanych dokumentów, w oparciu o program Access,
- spisu zeskanowanych dokumentów w formacie rastrowym.

Aktualnie w bazie zarejestrowano 9 896 pozycji będących zbiorami dokumentów (kompletami map). W roku 2004 przybyło 1 057 pozycji. Narastająco zgromadzono 56 525 sztuk dokumentów. W roku 2004 przybyło 7 147 pozycji. W bazie zeskanowanych dokumentów zarejestrowano 38 266 pozycji będących plikami obrazów rastrowych, głównie map oraz dokumen-

tów tekstowych (wielostronicowych). W roku 2004 przybyło 1 380 pozycji.

Na bieżąco, w zależności od wpływających wniosków, udzielano pisemnych informacji o warunkach geologicznych działek budowlanych, zlokalizowanych na byłych terenach górniczych dla urzędów miejskich i gminnych oraz inwestorów. W roku 2004 sporządzono 502 informacji.

W lipcu 2004 r. Archiwum odwiedzili przedstawiciele The Coal Authority z Wielkiej Brytanii, prowadzącego w tym kraju archiwum map górniczych. Nawiązano kontakt z Wydziałem Geodezji Górniczej i Inżynierii Środowiska AGH w sprawie współpracy przy opracowaniu katalogu archiwalnych map górniczych. Wdrożono dwie procedury zarządzania jakością: „Proces gromadzenia i archiwizowania dokumentacji mierniczo-geologicznej zlikwidowanych zakładów górniczych (V/OSG/5a)” i „Proces udostępniania dokumentacji mierniczo-geologicznej zlikwidowanych zakładów górniczych (V/OSG/5b)”.

Dochody Skarbu Państwa z tego tytułu w 2004 roku wyniosły 8 046 złotych.

3.13 Skargi i wnioski

W 2004 roku do Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego wpłynęło 37 skarg. Do okręgowych urzędów górniczych wpłynęło 109 skarg. Przyczyny wniesionych skarg i wniosków były bardzo zróżnicowane.

Przyczyny te można zgrupować następująco:

- brak właściwego nadzoru nad prowadzeniem działalności górniczej przez starostów i wojewodów w okresie, gdy odkrywkowe zakłady górnicze kopalni pospolitych im podlegały,
- nieznajomość przepisów regulujących działalność zakładów górniczych,

- nieznajomość przepisów regulujących postępowanie administracyjne i postępowanie cywilne oraz brak wiedzy o właściwości rzeczowej urzędów administracji publicznej,
- brak właściwej reakcji osób kierownictwa zakładów górniczych na występowanie nieprawidłowości i na wnoszone skargi,
- próby załatwienia spraw osobistych „rękami” urzędów górniczych.

Zdecydowana większość skarg i wniosków skierowanych do urzędów nadzoru górniczego dotyczyła działalności

odkrywkowych zakładów górniczych kopalin pospolitych. Ilość skarg i wniosków skierowanych w 2004r. do organów nadzoru górniczego (WUG i OUG) zmalała w stosunku do ilości w 2003r.:

- w 2004r. – 146 skarg i wniosków,
- w 2003r. – 153 skargi i wnioski.

Zmniejszyła się ilość skarg i wniosków skierowanych w 2004r. do Wyższego Urzędu Górniczego w stosunku do ilości w 2003r.:

- w 2004r. – 37 skarg i wniosków,
- w 2003r. – 59 skarg i wniosków.

Problematyka rozpatrywanych w 2004r. skarg i wniosków nie zmieniła się w porównaniu z problematyką w roku 2003.

W 2004r. zwiększyła się ilość skarg i wniosków załatwionych negatywnie (podniesione zarzuty nie zostały potwierdzone) w porównaniu z ilością w 2003r.

- w 2004r. – 58,
- w 2003r. – 44.

W ilości skarg i wniosków załatwionych pozytywnie w 2004r. tylko część zarzutów (około połowy) została potwierdzona w toku rozpoznania.

4 DZIAŁALNOŚĆ INSPEKCYJNA I KONTROLNA OKRĘGOWYCH URZĘDÓW GÓRNICZYCH I UGBKUE

Podstawową formą prowadzenia nadzoru i kontroli w zakładach górniczych były przeprowadzane w nich inspekcje.

Działalność inspekcyjna w nadzorowanych zakładach górniczych opierała się na:

- strategii działania urzędów górniczych na lata 2001-2005 i przyjętych w niej do realizacji celów i zadań na rok 2004,
- planach pracy i działaniach doraźnych oraz profilaktycznych, dostosowanych do wyników bieżących kontroli,
- wnioskach wynikających z analizy przyczyn zaistniałych zdarzeń i wypadków.

Inspekcje miały na celu sprawdzenie stanu przestrzegania przepisów prawa związanego z ruchem zakładów górniczych. Inspekcje poprzedzały także wydawanie przez organy nadzoru górniczego decyzji administracyjnych, np. zatwierdzanie planów ruchu zakładów górniczych, dokonywanie zaliczeń do poszczególnych stopni (klas, kategorii) zagrożeń lub zezwoleń. Prowadzone były inspekcje doraźne, problemowe i kompleksowe.

Realizacja wybranych celów i działań w kontrolowanych zakładach górniczych, obejmowała:

- wdrażanie do praktyki znowelizowanych przepisów Prawa geologicznego i górniczego oraz aktów wykonawczych, w szczególności poprzez:
 - analizowanie i wyjaśnianie ich funkcjonowania w praktyce,
 - egzekwowanie obowiązku sporządzania dokumentu bezpieczeństwa,
- doskonalenie instrumentów zarządzania bezpieczeństwem pracy, w szczególności poprzez:
 - egzekwowanie dokonywania oceny ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy,
 - kontrolę właściwego obciążenia robót i wymaganych kwalifikacji na stanowiskach pracy,
- zapewnienie pomocy w razie zagrożenia życia

lub zdrowia ludzi i bezpieczeństwa w ruchu zakładu górniczego, poprzez:

- kontrolę poprawności i aktualności planów ratownictwa,
- sprawdzenie organizacji i wyposażenia służb ratownictwa w stosunku do występujących zagrożeń i ich natężenia,
- zapewnienie bezpieczeństwa w związku ze stosowaniem materiałów wybuchowych, w szczególności poprzez:
 - udzielanie zezwoleń na przechowywanie i używanie sprzętu strzałowego w zakładach górniczych,
 - kontrole prawidłowości przechowywania i używania środków strzałowych w zakładach górniczych,
- zapewnienie warunków prawidłowej likwidacji zakładów górniczych, szczególnie poprzez:
 - badanie prawidłowości projektowanych rozwiązań technicznych w związku z likwidacją podziemnych wyrobisk górniczych z użyciem odpadów,
 - ujednolicenie nadzoru nad robotami podziemnymi z zastosowaniem techniki górniczej, prowadzonymi w celu utrzymania systemu odwadniania,
- ujednolicenie nadzoru nad zakładami górnictwami wydobywającymi kopaliny pospolite,
- ochronę terenów po zakończeniu działalności górniczej.

W 2004r. pracownicy inspekcyjno-techniczni urzędów górniczych przeprowadzili w zakładach górniczych 12401 inspekcji oraz 2319 kontroli wykonanych przez Urząd Górniczy do Badań Kontrolnych Urządzeń Energomechanicznych.

Działalność inspekcyjną okręgowych urzędów górniczych w poszczególnych miesiącach 2004 roku ujęto poniżej w tabelach.

Tabela 1 Działalność inspekcyjna okręgowych urzędów górniczych – kopaliny podstawowe

	Miesiące												RAZEM 2004
OUG	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Gliwice	96	139	140	133	119	110	133	110	130	119	120	130	1479
Katowice	74	87	103	93	89	89	102	94	80	90	85	70	1056
Kraków	31	35	27	17	17	20	28	19	27	18	38	16	293
Lublin	14	11	11	14	12	8	10	11	8	9	8	8	124
Rybnik	107	67	111	103	99	115	118	99	121	103	94	102	1239
Tychy	30	29	29	28	24	27	29	17	21	23	32	35	324
Biuro Wałbrzych	1	1	1	0	1	1	1	0	1	1	1	1	10
Razem w KWK	353	369	422	388	361	370	421	350	388	363	378	362	4525
Gliwice	100	145	143	144	125	115	144	125	142	127	127	140	1577
Katowice	85	101	121	115	111	106	118	107	92	109	107	85	1257
Kraków	63	84	73	72	82	86	80	72	73	85	93	51	904
Kielce	37	35	53	46	39	637	29	40	45	36	38	33	468
Krosno	42	38	45	35	35	34	29	32	37	42	39	38	446
Lublin	20	25	19	24	25	20	22	21	21	22	20	19	258
Tychy	37	34	38	34	26	36	34	23	29	26	34	39	390
Rybnik	108	67	111	103	99	115	118	99	121	103	94	102	1240
Poznań	40	48	37	44	43	38	47	32	60	44	41	37	511
Biuro Wałbrzych	24	20	31	28	24	24	26	16	24	23	22	18	280
Warszawa	9	8	9	10	10	12	10	13	13	7	14	5	120
Wrocław	112	101	115	94	94	105	107	81	90	110	101	75	1185
Razem Górnictwo	677	706	795	749	703	728	764	661	747	734	730	642	8636

Tabela 2 Wykonane inspekcje w górnictwie kopalin pospolitych

OUG	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Razem 2004
Gliwice	4	12	15	18	21	18	19	17	26	17	8	14	189
Katowice	3	4	5	10	7	10	6	5	7	14	8	10	89
Kraków	2	13	14	17	25	21	23	14	31	34	27	20	241
Kielce	24	47	49	35	55	33	27	46	39	47	39	28	469
Krosno	27	30	37	39	36	35	27	25	43	25	28	21	373
Lublin	22	18	27	31	28	34	38	31	31	42	27	28	357
Tychy	3	3	3	9	9	6	8	4	6	4	5	2	62
Rybnik	0	0	0	3	3	5	1	2	4	4	2	1	25
Poznań	28	56	63	62	56	60	51	75	77	80	62	70	740
Biuro Wałbrzych	18	16	17	30	29	33	23	30	27	22	21	20	286
Warszawa	6	8	42	55	43	43	63	47	74	50	34	29	494
Wrocław	26	28	34	39	34	36	43	41	53	50	28	25	440
Razem górnictwo	163	235	306	348	349	334	329	337	418	389	289	268	3765
UGBKUE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ogółem Górnictwo	163	235	306	348	349	334	329	337	418	389	289	268	3765

Tabela 3 Liczba kontroli wykonanych przez Urząd Górniczy ds. Badań Kontrolnych Urzędów Eneromechanicznych (UGBKUE)

W KWK	152	188	219	181	115	113	137	143	146	142	159	201	1888
Górnictwo	159	200	254	223	190	190	175	176	202	159	185	206	2319

W ramach sprawowanego nadzoru i kontroli w 2004 roku pracownicy urzędów górniczych przeznaczili 36139 dni na inspekcje w zakładach górniczych, w tym 15193 w podziemnych wyrobiskach górniczych. W wyniku przeprowadzonych inspekcji, ze względu na podwyższony stan ryzyka zagrożeniami naturalnymi i stwierdzone w czasie inspekcji nieprawidłowości w ruchu zakładów górniczych, wydoby-

wających kopaliny podstawowe wstrzymano w 2632 przypadkach ruch urządzeń i prowadzenie robót górniczych stanowiących zagrożenie dla zatrudnionych pracowników. Łączne straty w wydobywaniu węgla kamiennego wynosiły 37 345 ton.

W zakładach górniczych wydobywających kopaliny pospolite wstrzymano wykonywanie 342 robót.

5 DZIAŁALNOŚĆ REPRESYJNA

Jednym z elementów dążenia do poprawy bezpieczeństwa pracy w zakładach górniczych, ochrony środowiska i zabezpieczenia interesu społecznego w związku z prowadzoną działalnością geologiczną i górnictwem w 2004r. były środki represyjne stosowane przez organy nadzoru górnictwa z mocy przepisów Prawa geologicznego i górnictwa.

Do środków tych zalicza się:

- 1. Wydawanie decyzji zakazujących na czas nie przekraczający dwóch lat wykonywania określonych czynności w ruchu zakładu górnictwa osobom, o których mowa w art. 68 ust. 1 i art. 70 ust. 1 Prawa geologicznego i górnictwa naruszającym dyscyplinę i porządek pracy, a zwłaszcza obowiązki określone ustawą i wydanymi na jej podstawie przepisami – na podstawie art. 113 ust. 1 pkt 3 Prawa geologicznego i górnictwa.**

W związku z zaistniałymi niebezpieczeństwami i wypadkami dyrektorzy okręgowych urzędów górniczych przeprowadzili w 2004r. – 80 badań powypadkowych i badań zagrożeń. W 2003r. dyrektorzy okręgowych urzędów górniczych przeprowadzili 83 badania wypadków i zagrożeń.

W wyniku przeprowadzonych w zakładach górniczych inspekcji, dochodzeń powypadkowych dyrektorzy okręgowych urzędów górniczych w 2004 roku wydali 38 decyzji zakazujących na czas nie przekraczający 2 lat wykonywania określonych czynności w ruchu zakładu górnictwa osobom kierownictwa i dozoru ruchu, mierniczym górnictwem i geologom górnictwem, naruszającym dyscyplinę i porządek pracy, a zwłaszcza obowiązki określone ustawą i wydanymi na jej podstawie przepisami. Strukturę osób ukaranych przedstawiono w poniższej tabeli.

Okres	Ilość wydanych decyzji	Struktura osób ukaranych			
		Kierownictwo	Dozór wyższy	Dozór średni	Dozór niższy
12 m-cy 2004r.	38	4	7	25	2
12 m-cy 2003r.	48	6	9	31	2
Różnica	-10	-2	-2	-6	0

Powyższe decyzje wydali dyrektorzy:

OUG w Gliwicach	10 decyzji	18 w 2003 roku
OUG w Katowicach	4 decyzje	9 w 2003 roku
OUG w Krakowie	1 decyzja	0 w 2003 roku
OUG w Poznaniu	1 decyzja	1 w 2003 roku
OUG w Rybniku	3 decyzje	7 w 2003 roku
OUG w Tychach	4 decyzje	1 w 2003 roku
OUG we Wrocławiu	14 decyzji	8 w 2003 roku
UGBKUE	1 decyzja	1 w 2003 roku

Dyrektorzy Okręgowych Urzędów Górniczych w Kielcach, Krośnie, Lublinie i Warszawie w 2004r. – nie wydali żadnej decyzji.

Decyzje w 35 przypadkach wydane zostały w związku z badaniem przyczyn i okoliczności wypadków w zakładach górniczych, a w 3 przypadkach w związku z nieprawidłowościami stwierdzonymi w czasie inspekcji.

Naruszenie przepisów, których dopuściły się osoby objęte decyzjami dotyczyły głównie: nieprzestrzegania przepisów w sprawach właściwej organizacji pracy, właściwej obsługi urządzeń, wykonywania prac niezgodnie z projektem technicznym, instrukcjami, dopuszczenia do ruchu urządzenia zabudowanego niezgodnie z przepisami, nieprzestrzegania przepisów bezpiecznego wykonywania robót strzałowych, nieprzestrzegania przepisów z zakresu obudowy.

2. Sporządzanie wniosków o ukaranie w stosunku do sprawców naruszających przepisy Prawa geologicznego i górniczego i kierowanie ich do sądów rejonowych – wydziałów grodzkich

W 2004r. dyrektorzy okręgowych urzędów górniczych skierowali do sądów rejonowych – wydziałów grodzkich 439 wniosków o ukaranie sprawców naruszających przepisy tj. o 76 wniosków więcej niż w 2003r.

Ilość rozpoznanych spraw przez sądy rejonowe w 2004r. wyniosła 423 rozpoznane sprawy, wobec 449 spraw rozpoznanych przez sądy rejonowe w 2003r. Suma orzeczonych kar grzywny w 2004r. wyniosła 171.972 zł, a średnia kara grzywny 407 zł. W 2003r. suma orzeczonych grzywien wyniosła 156.490 zł, a średnia kara grzywny 348 zł.

Okres	Ilość wniosków skierowanych do sądów	Ilość wniosków rozpoznanych przez sądy	Suma orzeczonych grzywien	Średnia kara grzywny w zł	Uniewinnienia
12m-cy 2004r.	439	423	171.972	407	7
12m-cy 2003r.	363	449	156.490	348	17
Różnica	+76	-26	+15.482	+59	-10

Z analizy danych wynika, że w 2004r. większą ilość wniosków o ukaranie – w stosunku do 2003r. skierowali dyrektorzy Okręgowych Urzędów Górniczych w:

OUG w Gliwicach	95 wniosków	52 w 2003 roku
OUG w Katowicach	32 wnioski	25 w 2003 roku
OUG w Kielcach	36 wniosków	14 w 2003 roku
OUG w Krakowie	5 wniosków	1 w 2003 roku
OUG w Tychach	84 wnioski	53 w 2003 roku
OUG we Wrocławiu	46 wniosków	17 w 2003 roku

Mniejszą ilość wniosków w 2004r. – w porównaniu do 2003r. – skierowali dyrektorzy Okręgowych Urzędów Górniczych w:

OUG w Krośnie	3 wnioski	5 w 2003 roku
OUG w Lublinie	1 wniosek	2 w 2003 roku
OUG w Poznaniu	7 wniosków	12 w 2003 roku
OUG w Rybniku	130 wniosków	180 w 2003 roku
UGBKUE	0 wniosków	2 w 2003 roku

Dyrektor OUG w Warszawie w 2004r. oraz w 2003r. – nie skierował żadnego wniosku o ukaranie do sądu rejonowego.

Wnioski do sądów rejonowych w 100 przypadkach skierowane zostały w związku z badaniem przyczyn i okoliczności wypadków i zagrożeń w zakładach górniczych, a w 339 przypadkach w wyniku przeprowadzonych inspekcji w tych zakładach górniczych.

Ilość wniosków skierowanych do sądów rejonowych wraz z wyszczególnieniem wniosków kierowanych w związku z przeprowadzonymi inspekcjami i wypadkami przedstawiała się następująco:

Dyrektor OUG w:	Ilość wniosków skierowanych do sądów rejonowych – OGÓŁEM	Ilość wniosków skierowanych w związku z zaistniałymi wypadkami	Ilość wniosków skierowanych w związku z przeprowadzonymi inspekcjami
Gliwicach	95	44	51
Katowicach	32	30	2
Kielcach	36	-	36
Krakowie	5	4	1
Krośnie	3	-	3
Lublinie	1	1	-
Poznaniu	7	2	5
Rybniku	130	9	121
Tychach	84	3	81
Warszawie	-	-	-
Wrocławiu	46	7	39
UGBKUE	-	-	-
Ogółem	439	100	339

3. Stosowanie środków oddziaływania wychowawczego – na podstawie art. 41 Kodeksu wykroczeń.

W 2004 roku dyrektorzy okręgowych urzędów górniczych w stosunku do sprawców naruszających obowiązki pracownicze zastosowali w 1 207 przypadkach środki oddziaływania

wychowawczego wobec 1715 w 2003r. Środki te zastosowali dyrektorzy OUG w:

OUG w Gliwicach	w 295 przypadkach	279 w 2003 roku
OUG w Katowicach	w 79 przypadkach	152 w 2003 roku
OUG w Kielcach	w 10 przypadkach	22 w 2003 roku
OUG w Krakowie	w 45 przypadkach	58 w 2003 roku
OUG w Krośnie	w 81 przypadkach	57 w 2003 roku
OUG w Lublinie	w 63 przypadkach	45 w 2003 roku
OUG w Poznaniu	w 16 przypadkach	28 w 2003 roku
OUG w Rybniku	w 420 przypadkach	550 w 2003 roku
OUG w Tychach	w 41 przypadkach	104 w 2003 roku
OUG w Warszawie	w 37 przypadkach	65 w 2003 roku
OUG we Wrocławiu	w 108 przypadkach	347 w 2003 roku
UGBKUE	w 2 przypadkach	8 w 2003 roku

Środki oddziaływania wychowawczego dyrektorzy oug zastosowali w 73 przypadkach w związku z nieprawidłowościami stwierdzonymi podczas badania przyczyn i okoliczności zaistniałych wypadków, a w 1134 przypadkach w związku z nieprawidłowościami stwierdzonymi podczas inspekcji.

Ilość środków oddziaływania wychowawczego z wyszczególnieniem środków zastosowanych w związku z nieprawidłowościami stwierdzonymi podczas inspekcji oraz zaistniałymi wypadkami przedstawia się następująco:

OUG w	Ilość zastosowanych środków OGÓŁEM	Ilość zastosowanych środków w związku z wypadkami	Ilość zastosowanych środków w związku z inspekcjami
Gliwicach	295	32	263
Katowicach	79	18	61
Kielcach	10	-	10
Krakowie	45	1	44
Krośnie	81	-	81
Lublinie	63	-	63
Poznaniu	16	2	14
Rybniku	420	3	417
Tychach	51	2	49
Warszawie	37	-	37
Wrocławiu	108	15	93
UGBKUE	2	-	2
Ogółem	1.207	73	1.134

4. Na mocy rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 15 października 2002r. w sprawie nadania pracownikom zatrudnionym na stanowiskach inspekcyjno-technicznych w okręgowych urzędach górniczych oraz specjalistycznych urzędach górniczych (Dz. U. Nr 174, poz. 1421) pracownicy okręgowych urzędów górniczych i UGBKUE uprawnieni zostali do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego za wykroczenia określone w Prawie geologicznym i górniczym oraz Prawie budowlanym.

W 2004r. w drodze mandatu karnego pracownicy inspekcyjno-techniczni ukarali 2733 osoby na kwotę 412.587 zł. W 2003r. ukarano 1814 osób na kwotę 217.915 zł.

Ukarano 297 osób kierownictwa (196 w 2003r.), 239 osób wyższego dozoru ruchu (146 w 2003r.), 969 osób średniego dozoru ruchu (586 w 2003r.), 66 osób niższego dozoru ruchu (44 w 2003r.) oraz 1.162 inne osoby (842 w 2003r.). Ilość ukaranych osób w drodze mandatu karnego, z podziałem na osoby kierownictwa i dozoru ruchu, łączna kwota nałożonych grzywien drodze mandatu karnego, w 2004r. – w porównaniu do 2003r. – przedstawiała się następująco:

OUG w:	Ilość osób ukaranych mandatem karnym	Łączna kwota nałożonych grzywien w zł	Ukarano osób				
			Kierownictwa	Dozoru wyższego	Dozoru średniego	Dozoru niższego	Inne osoby
Gliwicach 12 m-cy 2004r. 12 m-cy 2003r.	572 346	92.148 41.815	25 18	54 33	335 158	7 4	151 133
Katowicach 12 m-cy 2004r. 12 m-cy 2003r.	421 299	39.070 25.685	23 15	44 37	225 126	5 5	124 116
Kielcach 12 m-cy 2004r. 12 m-cy 2003r.	102 25	26.303 5.350	18 6	2 -	7 3	5 2	70 14
Krakowie 12 m-cy 2004r. 12 m-cy 2003r.	204 121	32.650 17.400	35 24	21 13	51 35	13 4	84 45
Krośnie 12 m-cy 2004r. 12 m-cy 2003r.	67 51	12.446 5.900	26 15	2 6	1 2	4 9	34 19
Lublinie 12 m-cy 2004r. 12 m-cy 2003r.	136 48	27.720 2.820	2 6	3 1	23 18	- -	108 23
Poznaniu 12 m-cy 2004r. 12 m-cy 2003r.	358 322	63.830 44.040	55 49	5 6	42 12	18 2	238 253
Rybniku 12m-cy 2004r. 12 m-cy 2003r.	440 250	52.654 30.430	53 23	86 36	183 120	5 3	113 68
Tychach 12 m-cy 2004r. 12 m-cy 2003r.	83 117	6.656 9.925	1 4	2 1	12 27	- 3	68 82
Warszawie 12 m-cy 2004r. 12 m-cy 2003r.	47 18	11.850 4.950	15 5	- -	2 1	- 2	30 10
Wrocławiu 12 m-cy 2004r. 12 m-cy 2003r.	289 198	45.430 27.710	41 27	18 7	84 77	9 10	137 77
UGBKUE 12 m-cy 2004r. 12 m-cy 2003r.	14 19	1.830 1.890	3 4	2 6	4 7	- -	5 2
Razem 12 m-cy 2004r. 12 m-cy 2003r.	2.733 1.814	412.587 217.915	297 196	239 146	969 586	66 44	1.162 842

6 REPREZENTOWANIE SKARBU PAŃSTWA W SPRAWACH ROSZCZEŃ Z TYTUŁU SZKÓD WYWOŁANYCH RUCHEM ZAKŁADU GÓRNICZEGO W RAZIE BRAKU PRZEDSIĘBIORCY ODPOWIEDZIALNEGO ZA SZKODĘ LUB JEGO NASTĘPCY PRAWNEGO

W 2004r. do Dyrektorów okręgowych urzędów górniczych będących reprezentantami Skarbu Państwa w sprawach o roszczenia z art. 96 Prawa geologicznego i górniczego wpłynęło łącznie 59 wniosków (pозwów) w tym 41 wniosków złożonych zostało przez mieszkańców gminy Wapno.

Łącznie ze sprawami pozostałymi do rozpatrzenia z 2003r. Okręgowe Urzędy Górnicze w 2004r. załatwiały 64 sprawy w tym 12 spraw sądowych. Sprawy z art. 96 Prawa geologicznego i górniczego rozpatrywało sześć okręgowych urzędów górniczych tj, OUG w Gliwicach, w Katowicach, w Krakowie, w Kielcach, w Poznaniu i we Wrocławiu.

Na 51 złożonych wniosków o naprawę szkód (w tym jeden o zwrot kosztów wykonanych w budynku mieszkalnym zabezpieczeń przed ujemnym wpływem robót górniczych) w 50 przypadkach udzielono odpowiedzi negatywnej. W jednym przypadku zawarto ugodę.

W sądach powszechnych zakończono prawomocnymi wyrokami 12 spraw. W czterech sprawach oddalono pozwy, w pięciu sprawach zasądzone od Skarbu Państwa odszkodowania pieniężne jako sposób naprawy szkody, w jednej sprawie orzeczono naprawę szkody poprzez remont.

Od dwóch wyroków Dyrektor OUG złożył skargę kasacyj-

ną do Sądu Najwyższego, a od jednego wyroku skargę kasacyjną złożyła strona powodowa. Sprawy są w toku.

W 2004r. wykonano cztery ostateczne wyroki sądów zasądzające od Skarbu Państwa – na rzecz powodów odszkodowania na kwotę 24.014 – zł. (w podanej kwocie uwzględniono odsetki).

W 2004r. w Wyższym Urzędzie Górniczym odbyły się 22 konsultacje w sprawach udzielenia odpowiedzi na wniosek, odpowiedzi na pozew oraz zasadności wnoszenia środków zaskarżenia (apelacje, skargi kasacyjnej).

Ponadto w dniach 20 – 21 maja 2004 r. przeprowadzono inspekcję w Okręgowym Urzędzie Górniczym w Poznaniu w zakresie oceny stanu faktycznego miejsca katastrofy górniczej jaka miała miejsce w 1977r. na terenie gminy Wapno, oceny stanu technicznego wyrywkowo wybranych budynków i analizy dokumentacji geologiczno-geodezyjnej będącej w posiadaniu Urzędu, a związanej ze sprawą.

Mając na uwadze rosnącą tendencję ilości spraw o szkody wnoszone przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez właściwy organ nadzoru górniczego oraz trudny ekonomiczno-organizacyjny aspekt naprawiania szkód, realizacja zadań wynikających z art. 96 Prawa geologicznego i górniczego staje się niezmiennie istotna.

7 WSPÓŁPRACA Z INNYMI ORGANAMI ADMINISTRACJI PAŃSTWOWEJ

W ramach realizacji swych zadań statutowych urzędy górnicze w 2004 roku współpracowały z innymi organami administracji państwowej w szczególności z:

- Państwową Inspekcją Pracy,
- Radą Ochrony Pracy przy Sejmie RP,
- Głównym i Wojewódzkimi Inspektorami Ochrony Środowiska,
- Głównym Geologiem Kraju, geologami wojewódzkimi i powiatowymi,
- Głównym Inspektorem Nadzoru Budowlanego i powiatowymi inspektorami nadzoru budowlanego,
- Głównym Geodetą Kraju i geodetami wojewódzkimi,
- Urzędem Dozoru Technicznego,
- Archiwum Państwowym.

W 2004 roku kontynuując współpracę urzędów górniczych z Państwową Inspekcją Pracy, wspólnie uczestniczono w badaniach przyczyn i okoliczności wypadków przy pracy, ustalaniu odpowiednich wniosków i formułowaniu środków profilaktycznych. Wspólnie przeprowadzano kontrole problemowe w zakładach górniczych, wspólnie promowano wdrażanie systemów zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy oraz dzielono się doświadczeniami w zakresie dostosowania metod pracy do standardów Unii Europejskiej.

Współpracując z Radą Ochrony Pracy przy Sejmie RP, w kwietniu 2004 roku Prezes Wyższego Urzędu Górniczego uczestniczył w wyjazdowym posiedzeniu Rady Ochrony Pracy, które odbyło się w KGHM „Polska Miedź”. Przedmiotem obrad był między innymi szeroko pojęty stan bezpieczeństwa w górnictwie rud miedzi na tle występujących zagrożeń naturalnych. W ramach wystąpienia, Prezes WUG nakreślił kierunki działań dla poprawy bezpieczeństwa pracy w górnictwie rud miedzi.

Ponadto w październiku 2004 roku przedstawiciel Wyższego Urzędu Górniczego uczestniczył

w uroczystym plenarnym posiedzeniu Rady Ochrony Pracy dotyczącym wypadkom przy pracy w budownictwie. Posiedzenie zorganizowane zostało w ramach kampanii promocyjnej Europejskiego Tygodnia Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy prowadzonej przez Europejską Agencję Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia w Pracy w Bilbao.

W dniu 10 grudnia 2004 r. zorganizowano spotkanie przedstawicieli resortów współpracujących z Wyższym Urzędem Górniczym. Spotkanie odbyło się w kopalni soli „Wieliczka”. W spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele Ministerstwa Gospodarki i Pracy, Urzędu Komitetu Integracji Europejskiej, Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Państwowej Inspekcji Pracy, Urzędu Dozoru Technicznego. Głównym celem spotkania była wymiana doświadczeń, zacieśnienie kontaktów i wzmocnienie współpracy między wybranymi komórkami resortów a urzędami górniczymi.

W kwietniu 2004r. zorganizowano spotkanie z przedstawicielami Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach, na którym omówiono istniejące problemy związane z kontrolą likwidowanych zakładów górniczych oraz lokowaniem odpadów pod ziemią i odpadów górniczych na powierzchni ziemi.

W ramach prac Rady Geologicznej uczestniczono w dwóch posiedzeniach, na których omówiono zadania i umocowanie prawne państwowej służby geologicznej, status zawodowy geologa, polityki sektorowe Ministerstwa Środowiska w zakresie geologii środowiskowej i inżynierskiej oraz tematy i zadania wnioskowane do finansowania z NFOŚiGW oraz propozycje zmian Prawa geologicznego i górniczego.

W ramach prac Komisji Zasobów Kopalin przy Ministrze Środowiska, przedstawiciel Wyższego

Urzędu Górniczego uczestniczył w trzech posiedzeniach roboczych, w czasie których oceniano dokumentację geologiczną oraz ekspertyzę w sprawie możliwości pozyskania metanu w Górnośląskim Zagłębiu Węglowym. Omawiano również zasadność wnoszenia opłat eksploatacyjnych za wydobycie gazu rozpuszczonego w ropie naftowej.

W ramach prac Komisji Dokumentacji Hydrogeologicznych przy Ministrze Środowiska przedstawiciel WUG uczestniczył w 10 posiedzeniach zespołu roboczego, na których zaopiniowano siedem dokumentacji hydrogeologicznych ustalających zasoby wód leczniczych, jeden aneks do dokumentacji hydrogeologicznej wód leczniczych i jeden dodatek do dokumentacji hydrogeologicznej dwa projekty prac geologicznych oraz opracowanie na temat skażenia wód podziemnych związkami azotu w nawiązaniu do zaleceń Unii Europejskiej.

Głównemu Geologowi Kraju przedłożone zostało stanowisko w sprawie „Priorytetów w politykach sektorowych dotyczących geologii inżynierskiej i badań geologicznych w ochronie środowiska”.

Uczestniczono w opiniowaniu projektów aktów wykonawczych wydawanych na podstawie ustaw: Prawo ochrony środowiska, Prawo wodne, ustawa o odpadach, Prawo atomowe. Opracowano propozycje zmian do nowelizacji Prawa geologicznego i górnictwa w zakresie niezbędnym do

skutecznego sprawowania przez organy nadzoru górnictwa nadzoru i kontroli w sferze ochrony środowiska w tym nad rekultywacją terenów po działalności górniczej. Propozycje tych zmian zostały przyjęte przez RM i znalazły się w projekcie nowelizacji ustawy Prawo geologiczne i górnictwo.

Urzędy górnicze kontynuowały współpracę z organami samorządu terytorialnego w ramach 11 Zespołów Porozumiewawczych i Komisji Koordynujących, działających na terenach właściwości miejscowej okręgowych urzędów górniczych we Wrocławiu, Rybniku, Gliwicach, Tychach i Krakowie. Współpraca ta dotyczyła głównie działalności górniczej prowadzonej na terenach gmin górniczych: Marklowice, Knurów, Rybnik, Gierałtowice, Bytom, Sosnowiec Lubin, Polkowice, Trzebinia, Chrzanów, Goczałkowice. Przedmiotem wzmożonej ochrony na tych terenach były obiekty budownictwa mieszkaniowego, obiekty przemysłowe, obiekty sakralne, rzeki, i cieki oraz powierzchniowe zbiorniki wodne. Ustalenia Zespołów i Komisji odnoszące się do ruchu zakładów górniczych egzekwowane były w trybie nadzoru przez urzędy górnicze. Kopalnie węgla kamiennego wchodzące w skład Kompanii Węglowej S.A. realizowały uzgodnienia zawarte z Generalną Dyрекcją Dróg Publicznych w zakresie koordynacji robót górniczych w pasie budowanej autostrady A4.

8 WSPÓŁPRACA Z INSTYTUCJAMI I JEDNOSTKAMI NAUKOWO-BADAWCZYM

W 2004 roku współpracowano z jednostkami naukowo-badawczymi oraz uczelniami górniczymi takimi jak: Akademia Górniczo Hutnicza w Krakowie, Politechnika Śląska w Gliwicach oraz Politechnika Wrocławska. Prowadzono również szeroką współpracę z Głównym Instytutem Górnictwa w Katowicach.

Wysoko oceniona była działalność specjalistów z jednostek naukowo-badawczych w komisjach powołanych przez Prezesa WUG. Przedstawiciele urzędów górniczych licznie uczestniczyli w konferencjach, organizowanych przez jednostki naukowo-badawcze, dotyczących bezpieczeństwa pracy w górnictwie, doskonalenia techniki i technologii górniczych. W wystąpieniach i referatach dążyli do inspirowania badań naukowych dotyczących bezpieczeństwa pracy w górnictwie.

Pracownicy Wyższego Urzędy Górniczego w 2004 roku uczestniczyli również w odbiorach prac naukowo-badawczych zrealizowanych przez pracowników Głównego Instytutu Górnictwa w Katowicach, które dotyczyły: ochrony powietrza i oszczędności energii, ochrony wód, inżynierii materiałowej i technologii zagospodarowania odpadów. Współpracowano z zapleczem naukowo-badawczym GIG w Katowicach, w tym z Zakładem Aerologii Górniczej w zakresie opracowania nowej instrukcji zwalczania zagrożenia pożarowego w podziemnych zakładach górniczych oraz z Kopalnią Doświadczalną „Barbara” w Mikołowie w zakresie nowelizacji zasad dotyczących profilaktyki zagrożenia metanowego.

Ponadto w ramach współpracy z jednostkami naukowo-badawczymi przedstawiciele urzędów górniczych uczestniczyli w:

- naradach w KD „Barbara” w zakresie stosowania przeciwwybuchowych zapór wodnych oraz bezpieczeństwa stosowanych środków strzałowych,
- spotkaniu służb strzałowych odkrywkowych zakładów górniczych, zorganizowanym przez

Katedrę Górnictwa Odkrywkowego Wydziału Górniczego AGH w Krakowie,

- badaniach środków strzałowych prowadzonych w KD „Barbara” po zaistniałym wypadku zbiorowym w O/ZG „Lubin”.
- badaniach środków strzałowych i sprzętu strzałowego prowadzonych w KD „Barbara” po zaistniałym wypadku w KWK „Kazimierz Juliusz”,
- badaniach dopuszczeniowych ruchomego modułowego składu MW typu Kacper prowadzonych w KD „Barbara”,
- naradzie zorganizowanej w ZTSz „ERG-BIERUŃ” z udziałem KD „Barbara” nt. procedur związanych z wprowadzeniem materiału wybuchowego po raz pierwszy do użycia w zakładach górniczych,
- naradzie zorganizowanej w BAM w Berlinie – jednostce notyfikowanej w zakresie materiałów wybuchowych w celu rozpoznania stosowanych procedur związanych z wprowadzeniem materiału wybuchowego po raz pierwszy do użytku cywilnego w państwach UE.

Kontynuowana była współpraca urzędów górniczych z zapleczem naukowo-badawczym i konstrukcyjnym maszyn i urządzeń górniczych, celem inspirowania dalszego udoskonalania ich budowy w oparciu o przekazywane doświadczenia i wnioski wynikające z analizy przyczyn i okoliczności zaistniałych wypadków i innych niebezpiecznych zdarzeń.

Wspierane były także działania tych jednostek których celem było wdrożenie do praktyki ruchowej nowatorskich rozwiązań technicznych, mających wpływ na poziom bezpieczeństwa eksploatacji maszyn i urządzeń. Ponadto pracownicy urzędów górniczych w ramach współpracy z instytucjami i jednostkami naukowo-badawczymi brali udział w różnego rodzaju spotkaniach i kontrolach:

- 67 naradach, konferencjach, sympozjach, seminariach itp., podczas których przedstawiciele urzędów górniczych wygłosili 15 referatów,
- 8 naradach technicznych organizowanych przez okręgowe urzędy górnicze z udziałem kierownictwa służb energomechanicznych nadzorowanych zakładów górniczych, podczas których w wystąpieniach przedstawiali informacje w zakresie aktualnego stanu bezpieczeństwa w górnictwie,
- 10 kontrolach zakładów produkcji maszyn i urządzeń górniczych, jednostek atestacyjnych lub jednostek wpisanych na listę rzeczoznawców,
- 51 konsultacjach i uzgodnieniach technicznych z producentami i jednostkami atestacyjnymi.

9 DZIAŁALNOŚĆ LEGISLACYJNA

9.1 Prawo powszechnie obowiązujące

1. Opracowywanie projektów aktów normatywnych.

- Projekt nowelizacji ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. Nr 27, poz. 96 ze zm.).

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego uczestniczył w opracowywaniu projektu obszernej nowelizacji ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze. W kwietniu 2004 r. zostały przesłane do Ministra Środowiska propozycje zmian ustawy w części dotyczącej działalności górniczej. Propozycje te były wynikiem doświadczeń z działalności organów nadzoru górniczego, a także efektem prac Komisji do spraw analizy stosowania przepisów prawa związanego z ruchem zakładów górniczych (będącej organem opiniodawczym i doradczym Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego). Do najistotniejszych celów projektowanych zmian należały w tym zakresie, poza doprecyzowaniem niektórych regulacji: usprawnienie nadzoru nad jednostkami trudniącymi się szkoleniem pracowników zakładów górniczych oraz nad przedsiębiorcami (w zakresie realizacji obowiązków dotyczących ochrony środowiska), wprowadzenie obowiązku posiadania odpowiednich kwalifikacji przez osoby kierownictwa oraz specjalistów wykonujących czynności w zakresie ratownictwa górniczego, zatrudnionych w podmiotach zawodowo trudniących się wykonywaniem czynności w zakresie ratownictwa górniczego oraz wprowadzenie ustawowej podstawy do prowadzenia przez Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego działalności wydawniczej. Przedstawiciele Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego brali udział w konferencji uzgodnieniowej dotyczącej tego projektu (poprzedzonej opracowaniem szczegółowych stanowisk wobec opinii przedłożonych Ministrowi Środowiska w trakcie postępowania opiniodawczego przez

partnerów społecznych), a także w posiedzeniach Komisji Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa Sejmu RP oraz powołanej przez tę komisję Podkomisji nadzwyczajnej do rozpatrzenia rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo geologiczne i górnicze oraz ustawy o odpadach (druk nr 3497). Do rządowego projektu przesłanego do Sejmu RP został dołączony – opracowany przez zespół powołany przez Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego – projekt rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy w sprawie kwalifikacji wymaganych od osób kierownictwa oraz specjalistów zatrudnionych w podmiotach zawodowo trudniących się wykonywaniem czynności w zakresie ratownictwa górniczego.

- Projekty aktów wykonawczych do ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze.

W 2004 r. opracowano w Wyższym Urzędzie Górniczym 3 projekty aktów wykonawczych do ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze. Przyczynami ich opracowania było:

- 1) w przypadku projektu rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie dopuszczania wyrobów do stosowania w zakładach górniczych: znowelizowanie art. 111 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze, dotyczącego dopuszczania wyrobów do stosowania w zakładach górniczych, przez tzw. ustawę „horyzontalną”, tj. ustawę z dnia 20 kwietnia 2004 r. o zmianie i uchyleniu niektórych ustaw w związku z uzyskaniem przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej (Dz. U. Nr 96, poz. 959), która weszła w życie z dniem 1 maja 2004 r.;
- 2) w przypadku projektu rozporządzenia Ministra

Spraw Wewnętrznych i Administracji zmieniającego rozporządzenie w sprawie zagrożeń naturalnych w zakładach górniczych: wejście w życie, z dniem 1 maja 2004 r., rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 lipca 2003 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla urządzeń i systemów ochronnych przeznaczonych do użytku w przestrzeniach zagrożonych wybuchem (Dz. U. Nr 143, poz. 1393), które zostało wydane na podstawie art. 9 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności (Dz. U. z 2004 r. Nr 204, poz. 2087), dokonując w zakresie swojej regulacji wdrożenia dyrektywy 94/9/WE z dnia 23 marca 1994 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstwa państw członkowskich dotyczących urządzeń i systemów ochronnych przeznaczonych do użytku w przestrzeniach zagrożonych wybuchem (Dz. Urz. WE L 100 z 19.04.1994) dyrektywy ATEX, oraz konieczność dostosowania przepisów rozporządzenia dotyczących zagrożenia radiacyjnego naturalnymi substancjami promieniotwórczymi w podziemnych zakła-

dach górniczych do przepisów ustawy z dnia 29 listopada 2000 r. – Prawo atomowe (Dz. U. z 2004 r. Nr 161, poz. 1689 ze zm.);

Ponadto w 2004 r. kontynuowano lub zakończono prace nad 8 projektami przesłanymi przy pismach kierowanych w czerwcu, sierpniu i wrześniu 2003 r. do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz (według ówczesnego stanu prawnego) Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej. Większość propozycji zawartych w tych projektach stanowiła wykonanie uchwał Komisji do spraw analizy stosowania przepisów prawa związanego z ruchem zakładów górniczych.

Wykaz wszystkich projektów rozporządzeń do ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze, opracowanych w Wyższym Urzędzie Górniczym w 2004 r., oraz projektów rozporządzeń do tej ustawy, nad którymi prace legislacyjne prowadzono w 2004 r., przedstawia poniższa tabela.

Lp	Podstawa prawna	Tytuł projektu	Przekazanie projektu do dalszych prac oraz adres publikacyjny
1.	art. 3 P.g.g.	projekt rozporządzenia Rady Ministrów zmieniającego rozporządzenie w sprawie objęcia przepisami Prawa geologicznego i górniczego prowadzenia określonych robót podziemnych z zastosowaniem techniki górniczej	16.09.2003 r. (MSWiA) Dz. U. Nr 47, poz. 450 (z 23.03.2004 r.)
2.	art. 68 ust. 2 i art. 70 ust. 3 P.g.g.	projekt rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej zmieniającego rozporządzenie w sprawie kwalifikacji wymaganych od osób kierownictwa i dozoru ruchu zakładów górniczych, mierniczego górniczego i geologa górniczego oraz wykazu stanowisk w ruchu zakładu górniczego, które wymagają szczególnych kwalifikacji	13.06.2003 r. (MGPIPS) Dz. U. Nr 101, poz. 1035 (z 1.05.2004 r.)
3.	art. 69 ust. 3 P.g.g.	projekt rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej zmieniającego rozporządzenie w sprawie dokumentacji mierniczo-geologicznej	7.08.2003 r. (MGPIPS) kontynuacja prac w 2005 r.
4.	art. 73a ust. 3 P.g.g.	projekt rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji zmieniającego rozporządzenie w sprawie zagrożeń naturalnych w zakładach górniczych	2.07.2004 r. (MSWiA) Dz. U. Nr 219, poz. 2227 (z 8.10.2004 r.)

5.	art. 78 ust. 1 P.g.g.	projekt rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej zmieniającego rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzenia ruchu oraz specjalistycznego zabezpieczenia przeciwpożarowego w podziemnych zakładach górniczych	7.08.2003 r. (MGPIPS) kontynuacja prac w 2005 r.
6.	art. 78 ust. 1 P.g.g.	projekt rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej zmieniającego rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzenia ruchu oraz specjalistycznego zabezpieczenia przeciwpożarowego w odkrywkowych zakładach górniczych wydobywających kopaliny podstawowe	7.08.2003 r. (MGPIPS) Dz. U. Nr 222, poz. 2255 (z 13.10.2004 r.)
7.	art. 78 ust. 1 P.g.g.	projekt rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej zmieniającego rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzenia ruchu oraz specjalistycznego zabezpieczenia przeciwpożarowego w odkrywkowych zakładach górniczych wydobywających kopaliny pospolite	7.08.2003 r. (MGPIPS) Dz. U. Nr 24, poz. 212 (z 20.02.2004 r.)
8.	art. 78 ust. 1 P.g.g.	projekt rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej zmieniającego rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzenia ruchu oraz specjalistycznego zabezpieczenia przeciwpożarowego w zakładach górniczych wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi	7.08.2003 r. (MGPIPS) Dz. U. Nr 24, poz. 213 (z 20.02.2004 r.)
9.	art. 78 ust. 3 P.g.g.	projekt rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej zmieniającego rozporządzenie w sprawie ratownictwa górniczego	7.08.2003 r. (MGPIPS) Dz. U. Nr 102, poz. 1073 (z 1.05.2004 r.)
10.	art. 111 ust. 8 P.g.g.	projekt rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie dopuszczania wyrobów do stosowania w zakładach górniczych	2.04.2004 r. (MSWiA) Dz. U. Nr 99, poz. 1003 (z 1.05.2004 r.)
11.	art. 111 ust. 8 P.g.g.	projekt rozporządzenia Rady Ministrów zmieniającego rozporządzenie w sprawie dopuszczania wyrobów do stosowania w zakładach górniczych	10.11.2004 r. (MSWiA) kontynuacja prac w 2005 r.

Ponadto w departamentach merytorycznych WUG:

- przygotowano projekty nowych uregulowań dotyczących zagrożenia metanowego i pożarowego. Prowadzono prace nad nowym projektem rozporządzenia w sprawie kwalifikacji wymaganych od osób kierownictwa i specjalistów zatrudnionych w podmiotach zawodowo trudniących się ratownictwem górniczym oraz nad propozycjami zmian w zakresie stosowania sprzętu do ochrony układu oddechowego użytkownika skutkujące sukcesywnym wycofywaniem sprzętu oczyszczającego.

- realizując wnioski Komisji powołanej dla zbadania przyczyn i okoliczności zapalenia i wybuchu metanu, pożaru i wypadku zbiorowego zaistniałego w dniu 7.11.2003r. w KWK „Sośnica” w Gliwicach przygotowano propozycje zmian w rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 28 czerwca 2002r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzenia ruchu oraz specjalistycznego zabezpieczenia przeciwpożarowego w podziemnych zakładach w zakresie ograniczenia stosowania niekorzystnych systemów przewietrzania ścian i konieczność zastosowania

wysokowydajnego odmetanowania górotworu w warunkach ekstremalnego zagrożenia metanowego.

- opracowano projekty aktów wykonawczych dotyczących uznawania nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej kwalifikacji do wykonywania górniczych zawodów regulowanych.

W 2004 r. zakończono prace nad projektem nowego rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie stażu adaptacyjnego i testu umiejętności w toku postępowania w sprawie uznania nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej kwalifikacji do wykonywania górniczych zawodów regulowanych (przedstawiciel Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego uczestniczył w posiedzeniu Komisji Prawniczej dotyczącej tego projektu). Rozporządzenie z dnia 6 kwietnia 2004 r. (Dz. U. Nr 76, poz. 725) stanowiło wykonanie znowelizowanego w 2003 r. art. 15 ustawy z dnia 26 kwietnia 2001 r. o zasadach uznawania nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej kwalifikacji do wykonywania zawodów regulowanych (Dz. U. Nr 87, poz. 954 ze zm.). Projekt został opracowany w Wyższym Urzędzie Górniczym w związku z postępowaniem legislacyjnym toczonym w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji, mającym na celu wykonanie polskich zobowiązań akcesyjnych. Regulacja zawarta w przywołanym akcie normatywnym dotyczy fragmentu postępowania prowadzonego w celu uznania nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej kwalifikacji do wykonywania tzw. górniczych zawodów regulowanych.

W marcu 2004 r. opracowano projekt nowego rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie upoważnienia Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego do uznawania nabytych w państwach członkowskich Unii Europej-

skiej kwalifikacji w górniczych zawodach regulowanych. Rozporządzenie z dnia 28 kwietnia 2004 r. (Dz. U. Nr 101, poz. 1054) stanowiło wykonanie znowelizowanego w 2003 r. art. 4a ust. 3 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2003 r. Nr 159, poz. 1548 ze zm.). Projekt, w odróżnieniu od poprzedniego rozporządzenia w tej sprawie, nie zawiera wykazu górniczych zawodów regulowanych, odsyłając w tym zakresie do powołanego rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 6 kwietnia 2004 r.

W połowie 2004 r. w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji rozpoczęto prace nad wydaniem nowego rozporządzenia dotyczącego stażu adaptacyjnego i testu umiejętności w toku postępowania w sprawie uznania nabytych kwalifikacji do wykonywania górniczych zawodów regulowanych. Powodem tych prac była dokonana z dniem 1 maja 2004 r. kolejna zmiana upoważnienia do wydania przedmiotowego rozporządzenia. Wyższy Urząd Górniczy został włączony w prace nad tym projektem.

W związku z dodaniem – w trakcie prac parlamentarnych nad projektem ustawy o zmianie ustawy o materiałach wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego oraz ustawy o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym i policyjnym – w ustawie z dnia 21 czerwca 2002 r. o materiałach wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego art. 4a, przewidującego obowiązek posiadania przez materiały wybuchowe przeznaczone do użytku cywilnego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej stosownego numeru identyfikacyjnego oraz wpisu do rejestru tych materiałów wybuchowych (jako organ właściwy w tym zakresie ustanowiono Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego) w sierpniu 2004 r. opracowano i przesłano do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji projekt roz-

porządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie numeru identyfikacyjnego materiału wybuchowego przeznaczonego do użytku cywilnego oraz rejestru materiałów wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego. Przedmiotowe rozporządzenie zostało wydane 1 grudnia 2004 r. (Dz. U. Nr 262, poz. 2616).

- Inne działania legislacyjne dotyczące ustaw.

W związku z wejściem w życie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 kwietnia 2004 r. w sprawie dopuszczania wyrobów do stosowania w zakładach górniczych (Dz. U. Nr 99, poz. 1003), którym ograniczono – z dniem 1 maja 2004 r. – ilość wyrobów objętych obowiązkiem dopuszczenia do stosowania w zakładach górniczych, zaistniała konieczność opracowania nowego brzmienia fragmentu załącznika do ustawy z dnia 9 września 2000 r. o opłacie skarbowej (Dz. U. z 2004 r. Nr 253, poz. 2532 ze zm.), w zakresie odnoszącym się wysokości opłaty skarbowej za wydanie decyzji dopuszczeniowej. Stosowne propozycje zostały opracowane w maju 2004 r. i przesłane do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji. Zostały one zamieszczone w ustawie z dnia 2 lipca 2004 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 173, poz. 1808), która m. in. znowelizowała ustawę z dnia 9 września 2000 r. o opłacie skarbowej.

2. Opiniowanie projektów aktów normatywnych oraz innych dokumentów rządowych

Wyższy Urząd Górniczy uczestniczył w procesie tworzenia, z inicjatywy innych urzędów, aktów normatywnych oraz innych dokumentów rządowych w ramach międzyresortowego postępowania uzgadniającego i opiniodawczego, w tym poprzez udział w konferencjach uzgodnieniowych, Komisjach Prawniczych oraz pracach parlamentarnych.

Udział Wyższego Urzędu Górniczego w postępowaniu legislacyjnym dotyczącym projektów aktów normatywnych odbywa się „dwutorowo”, tj. poprzez:

- 1) przedstawianie stanowiska Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego bezpośrednio organowi występującemu z inicjatywą prawodawczą (stanowiska te podpisuje Prezes Wyższego Urzędu Górniczego);
- 2) przedstawianie stanowiska Wyższego Urzędu Górniczego dyrektorowi Departamentu Prawnego w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie projektów, które nie zostały przesłane przez projektodawców bezpośrednio do Wyższego Urzędu Górniczego, a jedynie otrzymane za pośrednictwem wspomnianego departamentu (stanowiska te podpisuje dyrektor Departamentu Prawnego i Integracji Europejskiej w Wyższym Urzędzie Górniczym); stanowiska Wyższego Urzędu Górniczego są następnie uwzględniane przy opracowywaniu uwag Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji do poszczególnych projektów aktów normatywnych oraz innych dokumentów rządowych.

Stanowiska wobec projektów są opracowywane w Departamencie Prawnym i Integracji Europejskiej. Pozostałe komórki organizacyjne WUG przygotowują natomiast stanowiska merytoryczne do projektu aktu normatywnego dotyczącego spraw, które należą do zakresu działania tych komórek. Postępowanie uzgadniające i opiniodawcze, w którym uczestniczył Wyższy Urząd Górniczy, objęło w 2004 r. 219 dokumentów, tj.:

- 1) 33 projekty ustaw oraz dokumentów dotyczących projektów ustaw;
- 2) 3 projekty aktów prawnych prawa Unii Europejskiej;
- 3) 45 projektów rozporządzeń Rady Ministrów;
- 4) 3 projekty uchwał Rady Ministrów oraz dokumentów dotyczących projektów uchwał;

- 5) 5 projektów rozporządzeń Prezesa Rady Ministrów;
- 6) 99 projektów rozporządzeń ministrów;
- 7) 4 projekty zarządzeń oraz innych aktów prawnych ministrów;
- 8) 1 projekt obwieszczenia Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów;
- 9) 5 projektów stanowisk Rządu do projektów ustaw, uchwał oraz innych dokumentów;
- 10) 10 projektów umów międzynarodowych, międzyrządowych i międzyresortowych oraz dokumentów dotyczących tych umów;
- 11) 8 projektów innych dokumentów rządowych;
- 12) 3 projekty aktów normatywnych prawa wewnętrznego innych państw, otrzymanych w ramach procedury notyfikacji norm i aktów prawnych.

Stanowisko zawierające uwagi Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego albo Wyższego Urzędu Górniczego zostało opracowane w szczególności do następujących projektów, które to dokumenty uporządkowano chronologicznie według kolejności ich wpływu.

- 1) projekt ustawy o zmianie i uchyleniu niektórych ustaw w związku z uzyskaniem przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej (tzw. ustawy „horyzontalnej”; udział w konferencji uzgodnieniowej oraz pracach parlamentarnych);
- 2) trzy projekty nowelizacji ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o służbie cywilnej: (a) tzw. „duża” nowelizacja, (b) nowelizacja dotycząca problematyki oddelegowania członków korpusu służby cywilnej do wykonywania pracy w instytucjach Unii Europejskiej, (c) nowelizacja dotycząca problematyki naboru na wolne stanowiska pracy w służbie cywilnej;
- 3) projekt ustawy o zmianie ustawy o materiałach wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego oraz ustawy o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi,

bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym i policyjnym (udział w konferencji uzgodnieniowej, Komisji Prawniczej oraz pracach parlamentarnych);

- 4) projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo geologiczne i górnicze oraz ustawy o odpadach (udział w konferencji uzgodnieniowej oraz pracach parlamentarnych);
- 5) projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw;
- 6) projekt ustawy o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw, „przekształcony” następnie w projekt ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym gmin (udział w dwóch konferencjach uzgodnieniowych i Komisji Prawniczej);
- 7) projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (udział w konferencji uzgodnieniowej);
- 8) projekt ustawy o emeryturach pomostowych i rekompensatach;
- 9) projekt ustawy o zmianie ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw;
- 10) projekt nowelizacji dyrektywy 2003/88/WE Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczącej niektórych aspektów organizacji czasu pracy;
- 11) projekty rozporządzeń Rady Ministrów do znowelizowanej w 2003 r. ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności (Dz. U. z 2004 r. Nr 204, poz. 2087): w sprawie rejestru wyrobów niezgodnych z zasadniczymi wymaganiami, w sprawie sposobu przepływu informacji dotyczących systemu kontroli wyrobów wprowadzonych do obrotu, w sprawie działań podejmowanych w związku z zatrzymaniem wyrobów;
- 12) projekt stanowiska Rządu wobec poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo geologiczne i górnicze (druk nr 2898); poselski projekt był opiniowany również „bezpośrednio”;

13) projekt „Programu rządowego dla terenów poprzemysłowych”;	Dyrektywy 2004/35/EC Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie odpowiedzialności za zapobieganie i naprawę szkód w środowisku”.
14) projekt „Założeń planu implementacyjnego dla	

9.2 Akty wewnętrzne Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego

1. Zarządzenia

- Akty obowiązujące

Przyczyną opracowania w 2004 r. w Wyższym Urzędzie Górniczym projektów zmian:

- 1) regulaminu organizacyjnego Wyższego Urzędu Górniczego, stanowiącego załącznik do zarządzenia nr 1 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 8 lipca 2002 r. w sprawie regulaminu organizacyjnego Wyższego Urzędu Górniczego (Dz. Urz. WUG Nr 1, poz. 2 ze zm.),
- 2) regulaminu organizacyjnego okręgowych urzędów górniczych oraz Urzędu Górniczego do Badań Kontrolnych Urządzeń Energomechanicznych, stanowiącego załącznik do zarządzenia nr 2 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 8 lipca 2002 r. w sprawie regulaminu organizacyjnego okręgowych urzędów górniczych oraz Urzędu Górniczego do Badań Kontrolnych Urządzeń Energomechanicznych (Dz. Urz. WUG Nr 1, poz. 3 ze zm.),

były m. in. doświadczenia dotyczące realizacji obowiązków związanych z kontrolą wyrobów wprowadzonych do obrotu oraz audytem wewnętrznym i kontrolą finansową, a także wejście w życie nowych regulacji dotyczących dopuszczania wyrobów do stosowania w zakładach górniczych. Zarządzenia nr 1 i 2 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 27 sierpnia 2004 r. zmieniające zarządzenia: w sprawie regulaminu organizacyjnego Wyższego Urzędu Górniczego oraz w sprawie regulaminu organizacyjnego okręgowych urzędów górniczych oraz Urzędu Górniczego do Badań Kontrolnych Urządzeń Energomechanicznych weszły w życie z dniem

podpisania i zostały ogłoszone w Dzienniku Urzędowym Wyższego Urzędu Górniczego Nr 5 z 2004 r. (odpowiednio poz. 24 i 25).

Ponadto zarządzeniem nr 3 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 9 września 2004 r. w sprawie służbowych samochodów osobowych w urzędach górniczych (Dz. Urz. WUG Nr 7, poz. 35), które weszło w życie z dniem podpisania, uregulowano w sposób kompleksowy materię będącą dotychczas przedmiotem regulacji decyzji nr 8 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 21 marca 2003 r. w sprawie „Zasad korzystania ze służbowych samochodów osobowych w urzędach górniczych” (Dz. Urz. WUG Nr 1, poz. 2), modyfikując i rozszerzając dotychczasowe rozwiązania prawne w związku z dostrzeżonymi aktualnymi potrzebami.

Natomiast zarządzenie nr 4 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 29 grudnia 2004 r. w sprawie Regulaminu udzielania zamówień publicznych w urzędach górniczych (Dz. Urz. WUG z 2005 r. Nr 1, poz. 1), które również weszło w życie z dniem podpisania, unormowało istotną z punktu widzenia funkcjonowania jednostek sektora finansów publicznych materię, realizując zasady przyjęte w przepisach ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. Nr 19, poz. 177 ze zm.) w ramach specyficznych uwarunkowań organizacyjnych urzędów górniczych.

- Akty projektowane

W 2004 r. kontynuowano prace nad projektem zarządzenia Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego w sprawie obiegu dokumentacji oraz działalności archiwalnej w urzędach górniczych. Projek-

towany akt ma zastąpić zarządzenie nr 4 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 8 grudnia 1995 r. w sprawie zasad i trybu ewidencjonowania, rejestrowania obiegu i postępowania z dokumentacją w urzędach górniczych. Został on poddany analizie merytorycznej i formalnej w Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych, w wyniku której w maju i czerwcu 2004 r. zostały opracowane i przesłane Dyrektorowi Generalnemu NDAP dwa odrębne projekty zarządzeń: w sprawie obiegu dokumentacji oraz działalności archiwalnej w urzędach górniczych oraz w sprawie sposobu gromadzenia, archiwizowania oraz udostępniania dokumentacji mierniczo-geologicznej zlikwidowanych zakładów górniczych przez Archiwum Dokumentacji Mierniczo-Geologicznej. Prace mające na celu ostateczną akceptację obu projektów przez Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych zostały wstrzymane wskutek sporu kompetencyjnego pomiędzy Naczelną Dyrekcją Archiwów Państwowych a Ministerstwem Spraw Wewnętrznych i Administracji, dotyczącego właściwości w zakresie zatwierdzenia wspomnianych regulacji prawnych.

Ponadto w omawianym okresie sprawozdawczym przystąpiono do prac nad nowelizacją zarządzenia nr 1 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 4 września 2003 r. w sprawie podróży służbowych poza granicami kraju pracowników Wyższego Urzędu Górniczego, okręgowych urzędów górniczych oraz specjalistycznych urzędów górniczych (Dz. Urz. WUG Nr 2, poz. 10), uwzględniającą dotychczasowe doświadczenia związane ze stosowaniem wspomnianego aktu normatywnego.

2. Decyzje

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego wydał w 2004 r. 36 decyzji. Podstawami prawnymi tych aktów były w szczególności:

1) art. 107 ust. 8 pkt 3 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze, zgod-

nie z którym Prezes Wyższego Urzędu Górniczego powołuje specjalne komisje do kompleksowego opiniowania stanu rozpoznania i zwalczania zagrożeń naturalnych i technicznych w zakładach górniczych oraz zagrożeń bezpieczeństwa powszechnego, związanego z ruchem zakładu górniczego; na tej podstawie wydano 9 decyzji powołujących nowe komisje (wraz z uchYLENIEM dotychczasowych decyzji dotyczących tych komisji) oraz 4 decyzje zmieniające albo uzupełniające skład osobowy niektórych z tych komisji;

2) § 2 ust. 4 statutu Wyższego Urzędu Górniczego, stanowiącego załącznik do zarządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 25 marca 2002 r. w sprawie nadania statutu Wyższemu Urzędowi Górniczemu (M. P. Nr 13, poz. 224), przewidujący możliwość tworzenia przez Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego, na czas określony, zespołów do wykonywania zadań wykraczających poza zakres zadań komórek organizacyjnych Wyższego Urzędu Górniczego, w tym określenia ich nazwy, składu, zakresu zadań i trybu pracy; na tej podstawie wydano 6 decyzji; do zakresu zadań utworzonych zespołów należały m. in.: ocena ryzyka zawodowego w urzędach górniczych, przeprowadzanie doraźnych inspekcji w zakładach górniczych, przeprowadzenie inwentaryzacji oraz określenie zasad zarządzania szkoleniami w urzędach górniczych;

3) § 3 ust. 4 statutu Wyższego Urzędu Górniczego, przewidujący możliwość powoływania przez Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego, w zależności od potrzeb, stałych lub doraźnych kolegialnych organów doradczych i opiniodawczych, w tym określenia ich nazwy, składu osobowego, zakresu i trybu działania; na tej podstawie wydano 7 decyzji, m. in. powołujących: Komisję do spraw Szkoleń w Górnictwie, Zespół do spraw komputeryzacji oraz zespół dla zbadania przyczyn i okoliczności zaistniałego zdarzenia;

- 4) § 9 ust. 5 i § 10 ust. 2 Regulaminu organizacyjnego Wyższego Urzędu Górniczego, stanowiących podstawę do wyznaczenia przez Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego zastępującego go wiceprezesa Wyższego Urzędu Górniczego oraz dokonania przez Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego rozdziału zadań pomiędzy wiceprezesami Wyższego Urzędu Górniczego; na tych podstawach wydano decyzję w sprawie rozdziału zadań pomiędzy wiceprezesami Wyższego Urzędu Górniczego;
 - 5) art. 68 ust. 4 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze oraz § 23 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 11 czerwca 2002 r. w sprawie kwalifikacji wymaganych od osób kierownictwa i dozoru ruchu zakładów górniczych, mierniczego górniczego i geologa górniczego oraz wykazu stanowisk w ruchu zakładu górniczego, które wymagają szczególnych kwalifikacji (Dz. U. Nr 84, poz. 755 oraz z 2004 r. Nr 101, poz. 1035); na tych podstawach wydano 2 decyzje zmieniające oraz uzupełniające skład osobowy Komisji egzaminacyjnej dla stwierdzenia kwalifikacji kierownika ruchu podziemnych zakładów górniczych;
 - 6) art. 23712 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94 ze zm.); na tej podstawie wydano decyzję w sprawie powołania Komisji Bezpieczeństwa i Higieny Pracy w urzędach górniczych;
 - 7) art. 21 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych; na tej podstawie wydano decyzję powołującą Komisję do przeprowadzania postępowań o udzielanie zamówień publicznych w Wyższym Urzędzie Górniczym;
 - 8) art. 10 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694 ze zm.); na tej podstawie ustalono (a następnie zmieniono) zasady rachunkowości w Wyższym Urzędzie Górniczym;
 - 9) art. 67 ust. 4 ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2003 r. Nr 15, poz. 148 ze zm.); na tej podstawie wydano decyzję w sprawie wysokości stawek należności za udział w posiedzeniach dla członków Komisji do spraw Ochrony Powierzchni, powołanej na podstawie art. 107 ust. 8 pkt 3 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze.
- Wykaz aktów wewnętrznych Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego wydanych w 2004 r. zawiera załącznik nr 5.

9.3 Akty prawne dotyczące rejestru rzeczoznawców do spraw ruchu zakładu górniczego

Obowiązek ogłoszenia rejestru rzeczoznawców do spraw ruchu zakładu górniczego w Dzienniku Urzędowym Wyższego Urzędu Górniczego jest określony w art. 78a ust. 8 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze. Projekty upoważnień dla jednostek naukowych (wydawanych na podstawie art. 78a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze) oraz projekty świadectw nadających osobom fizycznym uprawnienia rzeczoznawcy do spraw ruchu zakładu górniczego (art. 78 ust.

4 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze) są przygotowywane i przedkładane do podpisu Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego przez cztery departamenty „merytoryczne” WUG. Rejestr rzeczoznawców, zgodnie z regulaminem organizacyjnym Wyższego Urzędu Górniczego, jest prowadzony przez Biuro Organizacyjne WUG.

W 2004 r. Prezes Wyższego Urzędu Górniczego wydał dwa obwieszczenia w sprawie rejestru rzeczoznawców do spraw ruchu zakładu górniczego

(pierwsze dotyczyło tylko osób fizycznych, a drugie obu „grup” rzeczoznawców) oraz trzy komunikaty dotyczące aktualizacji albo uzupełnienia danych zawartych w tym rejestrze. Opracowanie komunikatów było związane z koniecznością zapewnienia aktualności danych ogłaszanych w Dzienniku Urzędowym Wyższego Urzędu Gór-

niczego, bez wydawania każdorazowo – w przypadku zmiany danych zawartych w tym rejestrze – nowego obwieszczenia. Wymienione akty prawne zostały ogłoszone w Dzienniku Urzędowym Wyższego Urzędu Górniczego z 2004 r. Nr 2, poz. 17, Nr 4, poz. 23, Nr 5, poz. 29 i 30 oraz Nr 9, poz. 38.

9.4 Decyzje Dyrektora Generalnego Wyższego Urzędu Górniczego

Akty wewnętrzne Dyrektora Generalnego Wyższego Urzędu Górniczego, wydane w 2004 r., stanowiły realizację jego zadań i kompetencji, określonych ustawą z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych, ustawą z dnia 18 grudnia 1998 r. o służbie cywilnej (Dz. U. z 1999 r. Nr 49, poz. 483 ze zm.), ustawą z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości oraz Regulaminem organizacyjnym Wyższego Urzędu Górniczego. Do aktów tych należą:

- 1) decyzja nr 1 z dnia 14 maja 2004 r. w sprawie ustalenia Regulaminu pracy Wyższego Urzędu Górniczego (Dz. Urz. WUG Nr 3, poz. 18);
- 2) decyzja nr 2 z dnia 30 czerwca 2004 r. w sprawie ustalenia zasad rachunkowości w działającym przy Wyższym Urzędzie Górniczym Zakładzie Obsługi Gospodarczej;
- 3) decyzja nr 3 z dnia 12 sierpnia 2004 r. w sprawie wprowadzenia w Wyższym Urzędzie Górniczym systemu zarządzania jakością (Dz. Urz. WUG Nr 6, poz. 31);

- 4) decyzja nr 4 z dnia 16 sierpnia 2004 r. w sprawie powołania Pełnomocnika do spraw Systemu Zarządzania Jakością w Wyższym Urzędzie Górniczym (Dz. Urz. WUG Nr 6, poz. 32);
- 5) decyzja nr 5 z dnia 16 sierpnia 2004 r. w sprawie wprowadzenia do stosowania Księgi Jakości Wyższego Urzędu Górniczego (Dz. Urz. WUG Nr 6, poz. 33);
- 6) decyzja nr 6 z dnia 16 sierpnia 2004 r. w sprawie powołania Zespołu Auditorów Wewnętrznych Systemu Zarządzania Jakością w Wyższym Urzędzie Górniczym (Dz. Urz. WUG Nr 6, poz. 34);
- 7) decyzja nr 7 z dnia 6 października 2004 r. w sprawie zasad wykonywania audytu wewnętrznego w Wyższym Urzędzie Górniczym (Dz. Urz. WUG Nr 8, poz. 36);
- 8) decyzja nr 8 z dnia 16 listopada 2004 r. zmieniająca decyzję w sprawie ustalenia Regulaminu pracy Wyższego Urzędu Górniczego (Dz. Urz. WUG Nr 8).

10 INTEGRACJA EUROPEJSKA I WSPÓŁPRACA Z ZAGRANICĄ

W roku 2004 po 10 latach od złożenia wniosku o członkostwo Rzeczpospolita Polska dołączyła do grona państw członkowskich Unii Europejskiej. Okres od 1 stycznia do 30 kwietnia 2004r. był okresem intensywnych działań mających na celu zakończenie przygotowania urzędów górniczych do funkcjonowania w nowych warunkach. Troską Wyższego Urzędu Górniczego było również dostarczenie niezbędnych informacji związanych z członkostwem w UE przedsiębiorcom górniczym, producentom maszyn górniczych oraz związkowi zawodowemu działającemu w branży górniczej.

W dniach 16-18 czerwca 2004 roku we Wrocławiu odbyło się X Jubileuszowe Spotkanie Przedstawicieli Urzędów Górniczych Krajów Europejskich, w którym udział wzięło 15 delegacji zagranicznych z: Austrii, Czech, Estonii, Grecji, Hiszpanii, Irlandii, Niemiec (przedstawiciele krajów związkowych Brandenburgii, Nadrenii Północnej – Westfalii, Saksonii oraz rządu federalnego), Rumunii, Słowacji, Słowenii, Węgier i Wielkiej Brytanii. Organizator Spotkania – Wyższy Urząd Górniczy – już po raz drugi gościł w Polsce władze nadzoru górniczego krajów

europejskich. Tematem tegorocznych obrad były prawne i praktyczne aspekty likwidacji zakładów górniczych zagadnienie niezwykle aktualne w świetle narastającego w Europie procesu zamykania zakładów górniczych. Szczególny wymiar jubileuszowemu charakterowi X Spotkania Przedstawicieli Urzędów Górniczych Krajów Europejskich nadawał fakt, że niemal wszyscy przedstawiciele nadzoru górniczego reprezentowali państwa będące już pełnoprawnymi członkami Unii Europejskiej. Podkreślić należy, że dotychczasowe spotkania oraz zintensyfikowana dzięki nim wzajemna współpraca między uczestnikami przyczyniły się między innymi do zakończenia sukcesem procesu wdrażania do polskiego prawa europejskich regulacji w dziedzinie górnictwa.

Urzędy górnicze były również współorganizatorami Międzynarodowych Zawodów Zastępów Ratowniczych, które odbyły się w dniach 3-5 czerwca 2004r. w Głogowie. Główną konkurencją było prowadzenie symulowanej akcji ratowniczej. We wszystkich konkurencjach zwyciężyli ratownicy z Jednostki Ratownictwa Górniczo-Hutniczego KGHM „Polska Miedź” S.A.

10.1 Ocena zgodności wyrobów, klauzula „wzajemnego uznawania”, system kontroli wyrobów wprowadzonych do obrotu (nadzór rynku)

Podstawowym problemem na początku 2004r. stało się pełne dostosowanie prawa geologicznego i górniczego do wspólnotowych zasad oceny zgodności wyrobów uregulowanych w dyrektywach nowego podejścia oraz uruchomienie systemu kontroli wyrobów wprowadzonych do obrotu (nadzoru rynku) dla wyrobów przeznaczonych do stosowania w zakładach górniczych. W dniu 20 stycznia 2004r. Prezes WUG uczestniczył w plenarnym posiedzeniu Rady Ochrony Pracy poświęconym ocenie zgodności wyrobów sto-

sowanych w środowisku pracy w aspekcie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia.

Prezes WUG poinformował o sytuacji w zakresie wprowadzania nowych zasad oceny zgodności w odniesieniu do wyrobów stosowanych w zakładach górniczych oraz przedstawił opracowanie pt. „Kontrola wprowadzonych do obrotu wyrobów przeznaczonych do stosowania w zakładach górniczych – nowy mechanizm zapewnienia ich bezpieczeństwa”.

Prace legislacyjne dotyczące zapewnienia „po-

wiązania” ustawy Prawo geologiczne i górnicze z ustawą o systemie oceny zgodności objęty przygotowanie projektu nowego brzmienia art. 111 ustawy z dnia 4 lutego 1994r. – Prawo geologiczne i górnicze oraz opracowanie projektu nowego rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie dopuszczania wyrobów do stosowania w zakładach górniczych.

Zmieniony artykuł 111 p.g.g. uwzględniający między innymi tzw. klauzulę „wzajemnego uznawania” wprowadzony został do ustawy Prawo geologiczne i górnicze ustawą o zmianie i uchyleniu niektórych ustaw w związku z uzyskaniem przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej (tzw. ustawa horyzontalna).

Z racji zbliżającego się terminu wejścia Polski do Unii Europejskiej bardzo istotną sprawą stało się na początku roku poinformowanie o nowych zasadach oceny zgodności wyrobów zarówno producentów jak i użytkowników wyrobów przeznaczonych do stosowania w zakładach górniczych.

Tworzeniu i wejściu w życie nowych regulacji towarzyszyła więc intensywna akcja informacyjna prowadzona przez Departament Prawny i Integracji Europejskiej oraz departamenty merytoryczne WUG.

W jej ramach w szczególności:

- pracownicy WUG przygotowywali i wygłaszali referaty na seminariach organizowanych przez Główny Instytut Górnictwa (GIG) i Centrum Mechanizacji Górnictwa „KOMAG”,
- przygotowano cykl publikacji dotyczących oceny zgodności wyrobów stosowanych w zakładach górniczych w miesięczniku WUG,
- wśród producentów rozprowadzono bezpłatnie broszury:
 - vademecum jak przygotować dokumentację techniczną opracowane przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów,
 - wdrażanie dyrektyw opartych na koncep-

cji nowego i globalnego podejścia – przewodnik przygotowany przez UOKiK,

- wprowadzanie na rynek środków ochrony indywidualnej – przygotowaną przez Państwowy Instytut Badawczy – Centralny Instytut Ochrony Pracy.

Kontynuowano rozpoczęte w 2003r. działania mające na celu przygotowanie pracowników WUG i OUG do wejścia w życie nowych zasad oceny zgodności wyrobów stosowanych w zakładach górniczych oraz uruchomienia systemu kontroli wyrobów wprowadzonych do obrotu. W ramach programu PHARE 2002 Nadzór rynku twinning PL/2001/IB/EC/03 (komponent 8) w 2004 r. skierowano pracowników WUG i OUG na szkolenia:

- „Kryteria inspekcji przy prowadzeniu oceny zgodności i nadzoru rynku wyrobów podlegających dyrektywie 98/37/WE maszynowej”, które odbyło 23-25 marca 2004r. w Warszawie (12 osób),
- „Kryteria inspekcji przy prowadzeniu nadzoru rynku wyrobów podlegających dyrektywie 89/686/EWG” (środki ochrony indywidualnej), które odbyło się 15 – 16 lipca 2004r. w Warszawie (15 osób).

Seminaria oraz kontrola wyrobu przeprowadzona wspólnie z udziałem eksperta francuskiego w ramach PHARE twinning PL/2001/IB/EC/03, którego realizację zakończono w 2004r. pozwoliły przeszkolić w podstawowym zakresie dużą grupę pracowników WUG, OUG i UGBKUE z dyrektyw w odniesieniu do których dla wyrobów stosowanych w zakładach górniczych organem sprawującym kontrolę wyrobów jest Prezes Wyższego Urzędu Górniczego. Dzięki temu zaspokojono najpilniejsze potrzeby szkoleniowe w końcowej fazie przygotowań do uruchomienia systemu kontroli wyrobów.

Departament Prawny i Integracji Europejskiej w lutym 2004r. zorganizował wizytę studyjną w Wydziale Górnictwa i Energii Rządu Okręgo-

wego Arnsberg w Dortmundzie (Niemcy).

Celem wizyty było zdobycie informacji o funkcjonowaniu oraz tworzeniu mechanizmów wdrażania systemu „nadzoru rynku” w Niemczech.

Mając na uwadze potrzebę zapewnienia wsparcia pracowników inspekcyjno-technicznych w zakresie

formalnych aspektów związanych z kontrolą wyrobów 8 prawników z WUG i OUG oraz 2 pracowników inspekcyjno-technicznych uczestniczyło w szkoleniu „Zasady prowadzenia postępowania w oparciu o przepisy ustawy o systemie oceny zgodności” zorganizowanym przez UOKiK (w Gdańsku i Krakowie).

10.2 Uznawanie kwalifikacji w górniczych zawodach regulowanych

Drugim ważnym zadaniem wymagającym zrealizowania przed uzyskaniem członkostwa w UE było przygotowanie WUG do uznawania kwalifikacji do wykonywania górniczych zawodów regulowanych.

W związku z powyższym między innymi:

- dokonano weryfikacji dokumentu przyjętego przez Radę Ministrów 2 listopada 2004r. pt.: „Zawody regulowane RP. Opis wymagań kwalifikacyjnych (stan prawny: czerwiec 2004r.)”, w związku z koniecznością notyfikowania Komisji Europejskiej organów właściwych w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych w zawodach regulowanych.
- opiniowano projekt rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie stażu adaptacyjnego i testu umiejętności w to-

ku postępowania o uznanie nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej kwalifikacji do wykonywania zawodów górniczych.

- kontynuowano współpracę z Biurem Uznawalności Wykształcenia i Wymiany Międzynarodowej w ramach programu MATRA – w tym udział w spotkaniach z ekspertami holenderskimi, udział w organizowanych szkoleniach, programie pilotażowym.
- współpracowano z Ministerstwem Edukacji Narodowej i Sportu w ramach grupy roboczej G6 ds. zakładania przedsiębiorstw i świadczenia usług (podgrupa dyplomy) opiniowanie projektu dyrektywy Parlamentu i Rady UE w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych.

10.3 Współpraca z instytucjami unijnymi

Pracownicy Wyższego Urzędu Górniczego jako instytucji współpracującej z polskimi przedstawicielami w Radzie UE uczestniczyli w pracach następujących grup roboczych Rady UE:

1. G6 grupa robocza ds. zakładania przedsiębiorstw i świadczenia usług (podgrupa dyplomy),
2. G7 grupa robocza ds. harmonizacji technicznej,
3. J1 grupa robocza ds. ochrony środowiska,
4. Grupy roboczej ATEX ADCO gdzie wygłosili referat na temat ujednolicenia treści deklaracji zgodności oraz zaproponowali dyskusję na temat wymagań stawianych remontowanym

urządzeniom budowy przeciwwybuchowej. Według obecnego na posiedzeniu przedstawiciela Komisji Europejskiej omawiane przez pracowników WUG propozycje zostaną przekazane do rozpatrzenia przez Grupę G1 (Harmonizacja techniczna) pracującą na stałe w strukturach Unii Europejskiej.

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego – Wojciech Bradecki został członkiem Stałej Grupy Roboczej ds. Górnictwa działającej w ramach Komitetu Doradczego ds. Bezpieczeństwa i Zdrowia w Miejscu Pracy (ACSH).

10.4 Udział w tworzeniu przepisów Unii Europejskiej dotyczących górnictwa

Pracownicy WUG od lutego uczestniczyli w pracach Grupy Roboczej ds. Środowiska Rady Unii Europejskiej 2004r. nad projektem dyrektywy w sprawie gospodarowania odpadami z przemysłu wydobywczego w szczególności poprzez:

- przeprowadzanie analiz postanowień zawartych w nowych wersjach projektu dyrektywy i opiniowania wniosków zgłaszanych przez poszczególne państwa członkowskie na temat proponowanego aktu prawnego (wszystkie dokumenty w języku angielskim);
- opracowywanie projektów stanowisk (polskiej strony) dotyczących propozycji zmian wprowadzanych w trakcie prac nad projektem przedmiotowego aktu prawnego (stanowiska zarówno w j. angielskim, jak i polskim);
- przygotowywanie we współpracy z Ministerstwem Środowiska instrukcji negocjacyjnych poświęconych przedmiotowej dyrektywie (instrukcje w j. angielskim i w j. polskim);
- udział w spotkaniach ww. Grupy Roboczej najpierw w charakterze obserwatora, następnie aktywnego obserwatora, a od 1 maja 2004 r. pełnoprawnego członka Grupy Roboczej;
- przygotowywanie sprawozdań z ww. Grupy Roboczej;
- przygotowanie dla Ministerstwa Środowiska projektu stanowiska w sprawie skutków finansowych, gospodarczych, społecznych i prawnych wdrożenia dyrektywy o odpadach górniczych do prawa polskiego;
- rozpowszechnianie informacji na temat projektowanej dyrektywy wśród przedsiębiorców i środowisk naukowych (np. wygłoszenie referatu w języku angielskim na temat dyrektywy w sprawie gospodarowania odpadami z przemysłu wydobywczego na konferencji zorganizowanej przez TAIEK i Państwowy Instytut Geologii w Łodzi.

10.5 Współpraca z zagranicą

W 2004 r. w ramach współpracy z zagranicznymi jednostkami nadzoru górniczego, jednostkami badawczymi i uniwersyteckimi 14 pracowników urzędów górniczych odbyło 10 podróży służbowych do 8 krajów: Austrii, Chin, Czech, Holandii, Niemiec, Słowacji, Wietnamu i Włoch. Pracownicy Wyższego Urzędu Górniczego i okręgowych urzędów górniczych uczestniczyli w międzynarodowych konferencjach, kongresach i seminariach, podczas których brali udział w sesjach plenarnych, obradach, prezentacjach posterów, odbywali spotkania i prowadzili rozmowy z przedstawicielami administracji rządowej, organizacji międzynarodowych, jak również ze świata nauki i przemysłu. Na międzynarodowym forum wygłosili 6 referatów, przedstawiających m. in. polskie prawo

górnictwa, organizację organów nadzoru górniczego w Polsce, instrumenty racjonalnego wykorzystania złóż kopalin w Polsce oraz wpływ restrukturyzacji polskiego górnictwa węgla kamiennego na poziom zagrożeń naturalnych. Najważniejsze kwestie, z jakimi zapoznali się w poszczególnych państwach to:

- nowości techniczne i technologiczne z różnych dziedzin górnictwa, w tym z obszaru odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
- uregulowania prawne dotyczące bhp w górnictwie, ochrony środowiska na terenach górniczych i gospodarki złożem,
- organizacja służby ratowniczej i zasady szkoleń w zakresie ratownictwa górniczego.

Udział Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego w II Międzynarodowym Forum Bezpieczeństwa Pracy w Pekinie (Chiny)

W trakcie pobytu w Chinach Prezes WUG odbył rozmowy z przedstawicielami chińskiej Państwowej Administracji Bezpieczeństwa Pracy, której częścią jest Państwowa Administracja Bezpieczeństwa w Górnictwie Węgla. W rozmowach poruszono między innymi tematykę uregulowań prawnych dotyczących bhp w górnictwie oraz dalszych kierunków współpracy polskich i chińskich organów nadzoru górniczego.

Podczas II Międzynarodowego Forum Bezpieczeństwa Pracy Prezes Wojciech Bradecki, który obok reprezentantów gospodarzy i przedstawicieli organizacji międzynarodowych działających w sferze bezpieczeństwa pracy był członkiem komitetu organizacyjnego tej konferencji, wygłosił referat Wpływ restrukturyzacji polskiego górnictwa węgla kamiennego na poziom zagrożeń naturalnych, w którym przedstawił m. in. przebieg procesu reformowania górnictwa węgla kamiennego w Polsce, oddziaływanie tego procesu na poziom bezpieczeństwa pracy w zakładach górniczych oraz kierunki dalszych działań urzędów górniczych dla poprawy bezpieczeństwa pracy.

Należy podkreślić, że Chiny, prowadząc aktualnie intensywną politykę podnoszenia poziomu bezpieczeństwa pracy, korzystają z wzorców przyjętych i sprawdzonych w innych krajach. W ostatnich latach chiński nadzór górniczy często czerpał z doświadczeń i osiągnięć polskich urzędów górniczych, m. in. przenosząc na swój grunt część rozwiązań organizacyjnych i prawnych.

Wizyta Wiceprezesa Wyższego Urzędu Górniczego i dyrektora Departamentu Ochrony Środowiska i Gospodarki Złożem WUG w Instytucie Naukowo-Badawczym i Technologicznym (IMSAT) oraz uczestnictwo w seminarium nt. ochrony obiektów

zabytkowych i doświadczeń w prowadzeniu eksploatacji pod terenami chronionymi w Hanoi (Wietnam)

W czasie wizyty w IMSAT przedstawiciele WUG zapoznali się ze strukturą, historią, podstawami i zakresem działania tej instytucji, z rodzajami złóż kopalin i ich występowaniem w Wietnamie oraz z problemami przemysłu górniczego i organizacją górnictwa w tym państwie. Delegaci WUG przedstawili organizację i podstawy prawne działalności Wyższego Urzędu Górniczego oraz wygłosili dwa referaty zatytułowane: *Organizacja i zadania urzędów górniczych w Polsce* i *Doświadczenia górnictwa polskiego związane z wydobywaniem złóż węgla kamiennego z filarów ochronnych*.

Po zakończeniu seminarium w dniu 6 maja 2004 podpisane zostało **Porozumienie o współpracy pomiędzy Wyższym Urzędem Górniczym i Naukowo-Technologicznym Instytutem Górnictwa**. Zawarte w nim postanowienia dotyczyły:

- wymiany informacji i doświadczeń pomiędzy instytucjami,
- przekazania stronie wietnamskiej polskich przepisów górniczych oraz prawa geologicznego i górniczego,
- wzajemnej wymiany delegacji, mającej na celu konsultacje w zakresie bezpieczeństwa prowadzenia robót górniczych, wyposażenia służb ratowniczych i ochrony powierzchni.

Udział zastępcy dyrektora Departamentu Ochrony Środowiska i Gospodarki Złożem w **XII Międzynarodowym Kongresie Miernictwa Górniczego w Fuxin (Chiny)**

- Międzynarodowy Kongres Miernictwa Górniczego, najważniejsze spotkanie mierniczych górniczych z całego świata odbywające się co trzy lata, zgromadził w 2004 r. 98 przedstawicieli środowisk mierniczych górniczych reprezentujących większość krajów świata. Na kongres zgłoszonych zostało ponad 200 referatów.

Przedstawiciel Wyższego Urzędu Górniczego wygłosił referat ***Instrumenty racjonalnego wykorzystania złóż kopalin w Polsce*** oraz uczestniczył m. in. w posiedzeniu Komisji 1 ISM, na którym omówione zostały możliwości wypracowania modelu kształcenia mierniczego górniczego o profilu światowym.

Międzynarodowy Kongres Miernictwa Górniczego jest ważną platformą wymiany informacji pomiędzy specjalistami z całego świata z dziedziny miernictwa górniczego. Dzięki obecności przedstawiciela WUG możliwe było przedstawienie na forum światowym specyfiki polskiego miernictwa górniczego oraz uzyskanie bezpośredniego wpływu na kształtowanie światowego modelu mierniczego górniczego.

Uczestnictwo głównego specjalisty w Departamencie Ochrony Środowiska i Gospodarki Złożem w międzynarodowej **konferencji DEPOTECH 2004 w Leoben (Austria)**

Konferencja DEPOTECH organizowana jest przez Montanuniversität Leoben co dwa lata; w 2004 roku była siódmą z rzędu i odbywała się pod hasłem Abfall- und Deponietechnik. Altlasten. Abfallwirtschaft' (technologie odpadowe i składowania, stare składowiska odpadów, gospodarka odpadami). Przedstawiciele WUG już od kilku lat biorą czynny udział w tej najważniejszej w Austrii konferencji dotyczącej zagadnień składowania i składowisk odpadów, prezentując referaty i postery.

Podróże służbowe zagraniczne w ramach integracji europejskiej

W roku 2004 pracownicy Wyższego Urzędu Górniczego oraz okręgowych urzędów górniczych wzięli udział w następujących podróżach służbowych poza granicami kraju, które związane były z integracją europejską:

L.p.	Miejsce	Ilość osób	Ilość wyjazdów	Cel
1.	Belgia, Bruksela	1 osoba / posiedzenie	9	Uczestnictwo w posiedzeniach Grupy Roboczej Rady UE ds. Środowiska
2.	Holandia, Maastricht	1	1	Uczestnictwo w seminarium „Internal Market and the Free Movement of Persons and Services”
3.	Holandia, Maastricht	3	1	Uczestnictwo w seminarium „Internal Market and the Free Movement of Goods”
4.	Niemcy, Dortmund	3	1	Zdobycie informacji o funkcjonowaniu oraz tworzeniu mechanizmów wdrażania systemu „nadzoru rynku” przez Wydział Górnictwa i Energii Rządu Okręgowego Arnsberg
5.	Belgia, Bruksela	1	1	Udział w posiedzeniu Komitetu powołanego w sprawie wprowadzenia poprawki do Dyrektywy Rady 93/15/EEC
6.	Koszycy-Słowacja, Miskolc-Węgry	2	1	Zapoznanie się z działalnością urzędów górniczych w Koszycach i Miskolcu oraz wizytacjach odkrywkowych zakładów górniczych nadzorowanych przez te urzędy
7.	Londyn, Anglia	1	1	Udział w konferencji Eurohse
8.	Dolina Demianowska, Słowacja	1	1	Udział w konferencji „Banictwo a geologia po wstąpieniu do Unii Europejskiej”
9.	Niemcy, Berlin	4	1	Wizyta w Federalnym Instytucie Badania i Sprawdzania Materiałów
10.	Niemcy	2	1	Prezentowanie rozwiązań systemów urabiania kombajnów chodnikowych drążących wyrobiska korytarzowe w górnictwie
11.	Austria	2	1	Prezentowanie rozwiązań systemów urabiania kombajnów chodnikowych
12.	Belgia, Bruksela	2	1	Udział w spotkaniu grupy współpracy administracyjnej ATEX-ADCO

Udział w spotkaniach grup roboczych i komitetów doradczych instytucji UE

Do najważniejszych wyjazdów związanych z procesem „integracji europejskiej”, które miały miejsce w roku 2004 należy zaliczyć wyjazdy pracowników Departamentu Prawnego i Integracji Europejskiej oraz Departamentu Ochrony Środowiska i Gospodarki Złożem na posiedzenia Grupy Roboczej Rady UE ds. Środowiska. Celem tych wyjazdów był czynny udział w opracowywaniu projektu dyrektywy Parlamentu i Rady UE w sprawie gospodarowania odpadami pochodzącymi z przemysłu wydobywczego.

Pracownicy Departamentu Energomechanicznego wzięli udział w spotkaniu grupy współpracy administracyjnej ATEX-ADCO „Urządzenia i systemy ochronne przeznaczone do użytku w przestrzeniach zagrożonych wybuchem”. Kolejne spotkania zaplanowane zostały na rok 2005.

Zapoznanie się w aspektami formalno-prawnymi funkcjonowania wybranych przepisów w niektórych krajach członkowskich UE

Pracownicy WUG odbyli 2 podróże służbowe do Niemiec (Dortmund, Berlin), których celem było zapoznanie się m. in:

- z funkcjonowaniem oraz tworzeniem mechanizmów wdrażania systemu „nadzoru rynku”,
- z procedurą nadawania numeru identyfikacyjnego dla materiałów wybuchowych,

- z procedurami dopuszczania i używania sprzętu strzałowego przeznaczonego do stosowania w zakładach górniczych w Niemczech.

Zapoznanie się z rozwiązaniami techniczno-organizacyjnymi prowadzenia ruchu zakładów górniczych i wymaganiami odnoszącymi się do wyrobów stosowanych w zakładach górniczych

Odbyły się 3 podróże służbowe mające na celu zapoznanie się z urządzeniami i systemami technicznymi stosowanymi w ruchu zakładu górniczego (Niemcy, Austria), jak również organizacją i działalnością urzędów górniczych (Słowacja, Węgry).

Udział w seminariach i konferencjach

W roku 2004 odbyły się również wyjazdy mające na celu podniesienie kwalifikacji zawodowych pracowników WUG. Ogółem odbyło się 20 wyjazdów służbowych związanych z procesem „integracji europejskiej”, a następnie członkostwem Polski w UE, w których łącznie wzięło udział 31 pracowników WUG i OUG. Podróże te pozwoliły na nawiązanie kontaktów z urzędami górniczymi w innych krajach członkowskich UE, udział w procesie stanowienia prawa na szczeblu UE, jak również na „europeizację” kadr urzędów górniczych, której istotnym elementem jest podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników zaangażowanych w sprawy związane z członkostwem Polski w UE. Plan podróży zagranicznych został w roku 2004 zrealizowany w całości.

10.6 Inne wykonane zadania

1. Udział w szkoleniu ekspertów na temat Europejskiego Systemu Wymiany Dokumentów w Polsce – EWD-P (6 – 8.10.2004 r. Warszawa).
2. Koordynacja tłumaczeń dokumentów angielskich, w szczególności – na prośbę biura tłumaczeń Sekretariatu Generalnego Rady

- Unii Europejskiej – pomoc w przekładzie projektu dyrektywy w sprawie gospodarowania odpadami z przemysłu wydobywczego.
3. Przygotowanie tłumaczenia wniosków z raportu na temat implementacji w państwach członkowskich WE wybranych dyrektyw

- w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy – dokument COM (2004) 62 final.
4. Bieżąca analiza dokumentów europejskich, przesyłanych do WUG w ramach procesu koordynacji przez unijne instytucje, dotyczących wspólnotowej legislacji oraz nowych inicjatyw
 5. Tłumaczenie materiału pt. „Studium na temat polityki planowania gospodarki surowcami mineralnymi w Europie”, który przygotowano na zlecenie Komisji Europejskiej.

11 DZIAŁALNOŚĆ INFORMACYJNA I WYDAWNICZA

11.1 Biuletyn Informacji Publicznej i strona internetowa Wyższego Urzędu Górniczego

Zgodnie z art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1198, z późn. zm.) od 1 stycznia 2004 r. na stronie Biuletynu Informacji Publicznej WUG udostępniane są informacje o:

1) Projektowaniu aktów normatywnych.

Informacje na temat projektowanych aktów normatywnych znajdują się w menu przedmiotowym i mają postać tabeli aktualizowanej w okresach półrocznych.

2) Programach w zakresie realizacji zadań publicznych, sposobie ich realizacji, wykonywaniu i skutkach realizacji tych zadań.

W tej pozycji menu umieszczony jest dokument pdf „Strategia działania urzędów górniczych”, aktualny na dany rok.

3) Stanie przyjmowanych spraw, kolejności ich załatwiania lub rozstrzygania.

Pozycja menu „Stan przyjmowanych spraw” ma formę tabeli informującej o rodzaju załatwianej sprawy oraz stanie jej realizacji (załatwiona lub w toku). Tabele umieszczone w menu podmiotowym i przedmiotowym Biuletynu Informacji Publicznej WUG aktualizowane są w okresach półrocznych.

Podobną postać mają informacje dotyczące kolejności załatwiania lub rozstrzygania spraw.

4) Treści i postaci dokumentacji przebiegu i efektów kontroli oraz wystąpieniach, stanowiskach, wnioskach i opiniach podmiotów ją przeprowadzających.

W celu realizacji tego wymogu ustawowego do menu przedmiotowego Biuletynu Informacji Publicznej WUG dodano pozycję „Kontrola pracy okręgowych urzędów górniczych przez Wyższy Urząd Górniczy”, gdzie umieszczony jest dokument pdf „Kontrola pracy okręgowych urzędów górniczych przez Wyższy Urząd Górniczy” dotyczący kontroli w minionym roku. W menu podmiotowym umieszczono pozycję „Działalność inspekcyjna okręgowych urzędów górniczych”, gdzie znajduje się dokument pdf „Działalność inspekcyjna okręgowych urzędów górniczych” dotyczący działalności w minionym roku.

5) Stanie państwa, samorządów i ich jednostek organizacyjnych.

W tym przypadku do menu przedmiotowego i podmiotowego dodano pozycję „Stan bezpieczeństwa i higieny pracy w górnictwie”. W tej pozycji zamieszczony jest dokument pdf „Stan bezpieczeństwa i higieny pracy w górnictwie” dotyczący stanu bhp w górnictwie w minionym roku.

Mając na uwadze ustawowy obowiązek udostępniania informacji publicznej zawierającej aktualną wiedzę o sprawach publicznych, dokonywano sukcesywnej aktualizacji treści informacji umieszczonych w Biuletynie Informacji Publicznej. W ramach realizacji tego obowiązku, w związku ze zmianami przepisów prawnych i wynikającymi z nich nowymi zadaniami urzędów górniczych zaktualizowano m. in.: dokumenty informujące jak załatwić sprawy w Wyższym Urzędzie Górniczym oraz okręgowych urzędach górniczych, umieszczone w pozycji menu „Sposoby przyjmowania i załatwiania spraw”.

Strona internetowa Wyższego Urzędu Górniczego mieszcząca się pod adresem www.wug.gov.pl spełnia zarówno cel informacyjny, jak i promujący misję Urzędu. Odwiedzający stronę znajdą na niej ogólne informacje na temat zakresu działalności WUG. Na stronie przedstawiona została misja oraz statut Wyższego Urzędu Górniczego, podstawy prawne działalności urzędów górniczych, ustawowe zadania nadzoru górniczego oraz struktura organizacyjna jednostek nadzoru górniczego. Można tu również znaleźć informacje prawne: aktualny tekst Prawa geologicznego i górniczego, rozporządzeń wykonawczych, treść Dzienników Urzędowych WUG oraz interpretacje przepisów Prawa geologicznego i górniczego. Umieszczono także informacje o Komisjach problemowych i Komisjach specjalnych. W poszczególnych zakładkach zaprezentowano zakres działań realizowanych przez poszczególne komórki organizacyjne Wyższego Urzędu Górniczego oraz działalność okręgowych i specjalistycznych urzędów górniczych. Osobne zakładki poświęcono aktualnościom, kalendarium i kronice. W zakładce „Statystyka” znaleźć można informacje na temat nadzorowanych zakładów górniczych, wypadków, zachorowalności oraz opisy wypadków śmiertelnych. Na stronie WUG znajdują się także informacje na temat ofert pracy w urzędach górniczych, zamówień publicznych oraz spisy treści miesięcznika WUG „Bezpieczeństwo Pracy i Ochrona Środowiska w Górnictwie”. Za pośrednictwem umieszczonego na stronie e-maila bhp.uwagi@wug.gov.pl odwiedzający mogą zgłaszać swoje uwagi o BHP w górnictwie. Strona ma również wersję angielską.

W 2004 r. sukcesywnie dokonywano aktualizacji informacji zawartych na stronie internetowej zarówno w wersji polskiej, jak i angielskiej.

W następstwie zmian prawnych i wynikających z nich nowych obowiązków nadzoru górniczego zak-

tualizowano informacje dotyczące zadań realizowanych przez poszczególne komórki organizacyjne WUG.

W związku z wejściem w życie ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności nakładającej na Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego obowiązek pełnienia funkcji organu wyspecjalizowanego, do którego właściwości należy kontrola wyrobów wprowadzonych do obrotu przeznaczonych do stosowania w zakładach górniczych udostępniono informacje dotyczące nadzoru rynku.

Poszerzono zakres informacji publikowanych w zakładce „Miesięcznik WUG”, dodając opis historii i zawartości miesięcznika „Bezpieczeństwo Pracy i Ochrona Środowiska w Górnictwie”. Udostępniono bazę bibliograficzną za lata 1992–1999. Uzupełniono informacje na temat warunków prenumeraty oraz udostępniono w formie pliku pdf formularz zamówienia reklamy w miesięczniku.

Na stronie opublikowano również tłumaczenie broszury Międzynarodowej Organizacji Pracy pt. „Bezpieczeństwo i ochrona zdrowia w małych kopalniach odkrywkowych”, która w popularnej formie podaje podstawowe zasady bhp dla małych przedsiębiorstw prowadzących eksploatację odkrywkową.

W związku z wprowadzeniem w WUG systemu zarządzania jakością ISO 9001: 2001 udostępniono informacje na temat polityki jakości, treść decyzji Dyrektora Generalnego WUG oraz formularz ankiety oceniającej poziom zadowolenia klienta z usług świadczonych przez Wyższy Urząd Górniczy.

11.2 Dziennik Urzędowy Wyższego Urzędu Górniczego

Redagowanie Dziennika Urzędowego Wyższego Urzędu Górniczego należy do zadań Departamentu Prawnego i Integracji Europejskiej. W 2004r. zredagowano i wydano (poza skorowidzem alfabetycznym za 2003r.) 9 numerów tego dziennika. Wykaz aktów prawnych ogłoszonych w tym organie promulgacyjnym przedstawia poniższa tabela.

L.p.	TYTUŁ AKTU
1.	decyzja nr 1 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 2 stycznia 2004 r. w sprawie powołania Komisji do spraw Zagrożeń Atmosfery Kopalnianej i Klimatyzacji w Podziemnych Zakładach Górniczych (Nr 1, poz. 1)
2.	decyzja nr 2 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 2 stycznia 2004 r. w sprawie powołania Komisji do spraw Tąpań, Obudowy i Kierowania Stropem w Zakładach Górniczych Wydobywających Rudy Miedzi (Nr 1, poz. 2)
3.	decyzja nr 3 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 2 stycznia 2004 r. w sprawie powołania Komisji do spraw Tąpań w Zakładach Górniczych Wydobywających Węgiel Kamienny (Nr 1, poz. 3)
4.	decyzja nr 4 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 2 stycznia 2004 r. w sprawie powołania Komisji do spraw Likwidacji Zakładów Górniczych i Gospodarki Odpadami (Nr 1, poz. 4)
5.	decyzja nr 5 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 2 stycznia 2004 r. w sprawie powołania Komisji do spraw Zagrożeń Zdrowia Czynniki Środowiska Pracy w Zakładach Górniczych (Nr 1, poz. 5)
6.	decyzja nr 6 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 2 stycznia 2004 r. w sprawie powołania Komisji do spraw Zagrożeń Wodnych (Nr 1, poz. 6)
7.	decyzja nr 7 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 2 stycznia 2004 r. w sprawie powołania Komisji do spraw Obudów Wyrobisk Górniczych i Kierowania Stropem (Nr 1, poz. 7)
8.	decyzja nr 8 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 2 stycznia 2004 r. w sprawie powołania Komisji do spraw Ochrony Powierzchni (Nr 1, poz. 8)
9.	decyzja nr 9 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 2 stycznia 2004 r. w sprawie powołania Komisji do spraw Szkoleń w Górnictwie (Nr 1, poz. 9)
10.	decyzja nr 10 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 2 stycznia 2004 r. w sprawie powołania Komisji Bezpieczeństwa i Higieny Pracy w urzędach górniczych (Nr 1, poz. 10)
11.	decyzja nr 11 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 14 stycznia 2004 r. w sprawie powołania Zespołu do spraw komputeryzacji (Nr 2, poz. 11)
12.	decyzja nr 12 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 22 stycznia 2004 r. w sprawie zmiany składu osobowego Komisji do spraw Zagrożeń Atmosfery Kopalnianej i Klimatyzacji w Podziemnych Zakładach Górniczych (Nr 2, poz. 12)
13.	decyzja nr 13 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 5 lutego 2004 r. w sprawie wysokości stawek należności za udział w posiedzeniach dla członków Komisji do spraw Ochrony Powierzchni (Nr 2, poz. 13)
14.	decyzja nr 14 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 27 lutego 2004 r. w sprawie powołania przy Wyższym Urzędzie Górniczym Komisji Bezpieczeństwa Pracy w Górnictwie (Nr 2, poz. 14)
15.	decyzja nr 15 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 5 marca 2004 r. w sprawie utworzenia Zespołu do spraw oceny ryzyka zawodowego w urzędach górniczych (Nr 2, poz. 15)
16.	decyzja nr 17 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 6 kwietnia 2004 r. w sprawie uzupełnienia składu Komisji egzaminacyjnej dla stwierdzenia kwalifikacji kierownika ruchu podziemnych zakładów górniczych (Nr 2, poz. 16)

17.	komunikat Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 26 kwietnia 2004 r. w sprawie aktualizacji danych zawartych w rejestrze rzeczoznawców do spraw ruchu zakładu górniczego (Nr 2, poz. 17)
18.	decyzja nr 1 Dyrektora Generalnego Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 14 maja 2004 r. w sprawie ustalenia Regulaminu pracy Wyższego Urzędu Górniczego (Nr 3, poz. 18)
19.	decyzja nr 19 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 24 maja 2004 r. w sprawie zmiany składu osobowego Komisji do spraw Szkoleń w Górnictwie (Nr 4, poz. 19)
20.	decyzja nr 20 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 14 kwietnia 2004 r. w sprawie zmiany składu osobowego Komisji Bezpieczeństwa Pracy w Górnictwie (Nr 4, poz. 20)
21.	decyzja nr 21 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 22 czerwca 2004 r. w sprawie powołania Komisji do przeprowadzania postępowań o udzielanie zamówień publicznych w Wyższym Urzędzie Górniczym (Nr 4, poz. 21)
22.	decyzja nr 23 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 1 lipca 2004 r. w sprawie rozdziału zadań pomiędzy wiceprezesami Wyższego Urzędu Górniczego (Nr 4, poz. 22)
23.	obwieszczenie Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 29 czerwca 2004 r. w sprawie rejestru rzeczoznawców do spraw ruchu zakładu górniczego (Nr 4, poz. 23)
24.	zarządzenie nr 1 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 27 sierpnia 2004 r. zmieniające zarządzenie w sprawie regulaminu organizacyjnego Wyższego Urzędu Górniczego (Nr 5, poz. 24)
25.	zarządzenie nr 2 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 27 sierpnia 2004 r. zmieniające zarządzenie w sprawie regulaminu organizacyjnego okręgowych urzędów górniczych oraz Urzędu Górniczego do Badań Kontrolnych Urządzeń Energomechanicznych (Nr 5, poz. 25)
26.	decyzja nr 25 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 3 sierpnia 2004 r. w sprawie powołania zastępcy przewodniczącego Komisji egzaminacyjnej dla stwierdzenia kwalifikacji kierownika ruchu podziemnych zakładów górniczych (Nr 5, poz. 26)
27.	decyzja nr 26 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 3 sierpnia 2004 r. w sprawie powołania zastępcy przewodniczącego Komisji Bezpieczeństwa Pracy w Górnictwie (Nr 5, poz. 27)
28.	decyzja nr 27 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 3 sierpnia 2004 r. w sprawie powołania Wiceprzewodniczącego Komisji do spraw analizy stosowania przepisów prawa związanego z ruchem zakładów górniczych (Nr 5, poz. 28)
29.	komunikat Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 29 lipca 2004 r. w sprawie aktualizacji danych zawartych w rejestrze rzeczoznawców do spraw ruchu zakładu górniczego (Nr 5, poz. 29)
30.	komunikat Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 29 lipca 2004 r. w sprawie uzupełnienia danych zawartych w rejestrze rzeczoznawców do spraw ruchu zakładu górniczego (Nr 5, poz. 30)
31.	decyzja nr 3 Dyrektora Generalnego Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 12 sierpnia 2004 r. w sprawie wprowadzenia w Wyższym Urzędzie Górniczym systemu zarządzania jakością (Nr 6, poz. 31)
32.	decyzja nr 4 Dyrektora Generalnego Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 16 sierpnia 2004 r. w sprawie powołania Pełnomocnika do spraw Systemu Zarządzania Jakością w Wyższym Urzędzie Górniczym (Nr 6, poz. 32)
33.	decyzja nr 5 Dyrektora Generalnego Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 16 sierpnia 2004 r. w sprawie wprowadzenia do stosowania Księgi Jakości Wyższego Urzędu Górniczego (Nr 6, poz. 33)
34.	decyzja nr 6 Dyrektora Generalnego Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 16 sierpnia 2004 r. w sprawie powołania Zespołu Auditorów Wewnętrznych Systemu Zarządzania Jakością w Wyższym Urzędzie Górniczym (Nr 6, poz. 34)
35.	zarządzenie nr 3 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 9 września 2004 r. w sprawie służbowych samochodów osobowych w urzędach górniczych (Nr 7, poz. 35)
36.	decyzja nr 7 Dyrektora Generalnego Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 6 października 2004 r. w sprawie zasad wykonywania audytu wewnętrznego w Wyższym Urzędzie Górniczym (Nr 8, poz. 36)
37.	decyzja nr 8 Dyrektora Generalnego Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 16 listopada 2004 r. zmieniająca decyzję w sprawie ustalenia Regulaminu pracy Wyższego Urzędu Górniczego (Nr 8, poz. 37)
38.	obwieszczenie Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 1 grudnia 2004 r. w sprawie rejestru rzeczoznawców do spraw ruchu zakładu górniczego (Nr 9, poz. 38)

Elektroniczne wersje Dzienników Urzędowych Wyższego Urzędu Górniczego są zamieszczane na stronie internetowej Wyższego Urzędu Górniczego. Wszystkie akty prawne ogłoszone

w Dzienniku Urzędowym Wyższego Urzędu Górniczego są ponadto publikowane w „Systemie Informacji Prawnej LEX”.

11.3 Miesięcznik „Bezpieczeństwo Pracy i Ochrona Środowiska w Górnictwie”

Wyższy Urząd Górniczy (Zakład Obsługi Gospodarczej) kontynuował wydawanie miesięcznika „Bezpieczeństwo Pracy i Ochrona Środowiska w Górnictwie”. Jest to jedno z nielicznych w Polsce czasopism naukowo-technicznych zamieszczających artykuły dotyczące aktualnych, specjalistycznych zagadnień bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony środowiska w związku z działalnością zakładów górniczych kopalni podstawowych i pospolitych. Ponadto w każdym wydaniu pisma znajdują się m. in. publikacje upowszechniające wiedzę o przepisach i normach prawnych a także regulacjach unijnych związanych z górnictwem. Zamieszczane są również wyniki badań okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy, co ma istotne znaczenie dla działań prewencyjnych w dziedzinie BHP.

Pismo stanowi forum wymiany doświadczeń naukowców i kadry inżynierjno-technicznej górnictwa, publikuje informacje o konferencjach i sympozjach tych gremiów oraz wygłoszone na nich referaty bądź ich skróty.

Miesięcznik ukazywał się w 2004 r. w nakładzie 900 egzemplarzy. Dostępny jest wyłącznie w prenumeracie. Jego odbiorcami są przede wszystkim zakłady górnicze, uczelnie, biblioteki, instytucje naukowo-badawcze w kraju i za granicą. Pismo dofinansowywane jest przez Komitet Badań Naukowych.

W zakresie wydawania broszury pt. **Polskie Górnictwo a Unia Europejska** w kwietniu 2004r. Wyższy Urząd Górniczy wydał trzecią edycję broszury „Polskie górnictwo a Unia Europejska”. W publikacji znalazły się między innymi artykuły poświęcone:

- zasadom pomocy publicznej dla górnictwa węgla kamiennego w UE,
- wdrożeniu dyrektyw dotyczących minimalnych wymagań w zakresie poprawy bezpieczeństwa i ochrony zdrowia pracowników górnictwa,
- kontroli wprowadzanych do obrotu wyrobów przeznaczonych do stosowania w zakładach górniczych,
- uznawaniu nabytych w państwach członkowskich UE kwalifikacji w górniczych zawodach regulowanych.

Broszura ukazała się w nakładzie Wyższego Urzędu Górniczego w nakładzie 1000 egzemplarzy i była bezpłatnie rozprowadzana wśród przedsiębiorców górniczych, producentów wyrobów stosowanych w zakładach górniczych, górniczych związków zawodowych itp. Informacja o broszurze oraz o możliwościach jej uzyskania została zamieszczona w internecie. Broszura była wysyłana wszystkim zainteresowanym do wyczerpania nakładu.

W związku z X Jubileuszową Konferencją Przedstawicieli Urzędów Górniczych Krajów Europejskich w Wyższym Urzędzie Górniczym przygotowano broszurą pt. „Mining authorities and Administrations of European Countries. Tasks, structure and statistical data”. Broszura zawiera informacje o organizacji władz górniczych oraz dane statystyczne o wypadkowości w górnictwie w krajach uczestniczących w konferencji.

W ramach obchodów 1 maja jako dnia uzyskania przez Polskę członkostwa w Unii Europejskiej, zorganizowano wystawę „Wyższy Urząd Górniczy

w drodze do Unii Europejskiej, zaprezentowane zostały na niej dokumenty oraz publikacje związane

z zaangażowaniem urzędów górniczych w proces Integracji Europejskiej.

11.4 Szkolenia i konferencje

W dniach 21-22 stycznia 2004r. odbyła się konferencja „Polskie górnictwo naftowe w jednoczącej się Europie” zorganizowana przez Wyższy Urząd Górniczy i Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S. A. Oddział Sanocki zakład Górnictwa Nafty i Gazu w Sanoku. Inspiracją do zorganizowania konferencji była zbliżająca się akcesja Polski do Unii Europejskiej. W jej trakcie przedstawiciele WUG, Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Urzędu Komitetu Integracji Europejskiej i Urzędu Dozoru Technicznego wygłosili między innymi referaty dotyczące:

- systemu kontroli wyrobów wprowadzonych do obrotu przeznaczonych do stosowania w zakładach górniczych,
- systemu oceny zgodności wyrobów w UE,
- dostosowania ustawy prawo geologiczne i górnicze do prawa UE.

Ze strony WUG za przygotowanie konferencji odpowiadał Departament Górnictwa i Departament Prawny i Integracji Europejskiej

W celu poprawy organizacji pracy, zmniejszenia ryzyka niewłaściwych zachowań, mając na uwadze fakt, że szkolenie pracowników jest jednym z zasadniczych czynników wpływających na bezpieczeństwo w zakładach górniczych, w ramach promowania nowoczesnych metod szkolenia oraz wprowadzenia elementu psychologii pracy do szkoleń pracowników zakładów górniczych Wyższy Urząd Górniczy przy współudziale Głównego Instytutu Górnictwa i Zarządu Głównego SITG zorganizował cykliczną – VI konferencję naukowo – techniczną pt. „Problemy Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia w Polskim Górnictwie”. Tematem konferencji, która odbyła się

w dniach 1 i 2 kwietnia 2004 roku było: „Szkolenie, socjologia i psychologia pracy – czynniki kształtujące bezpieczeństwo i higienę pracy”.

Podczas konferencji po referacie wprowadzającym, dotyczącym wypadkowości w górnictwie, czynnika ludzkiego i roli szkoleń wygłoszono referaty dotyczące między innymi:

- zastosowania komputerowych metod modelowania, wizualizacji i symulacji w szkoleniach z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy w górnictwie, skuteczności działalności profilaktycznej związanej ze stresem w górnictwie,
- wypadkowości jako skutków zaburzeń regulacyjnych pracownika i jego otoczenia, kreowania postaw probezpiecznych na podstawie szkoleń prowadzonych w KHW S.A.,
- elementów psychologii pracy w programach szkoleń załóg górniczych,
- kulturowych uwarunkowań bezpieczeństwa pracy w górnictwie.

W konferencji brali udział przedstawiciele przedsiębiorców, jednostek naukowo-badawczych, ośrodków szkoleniowych, urzędów górniczych.

W dniach 14 – 15 października 2004 roku zorganizowano VI Konferencję dotyczącą „Doświadczeń z likwidacji zakładów górniczych”. Konferencja została zorganizowana przez Zarząd Główny SITG i Koło Zakładowe SITG przy WUG.

W czasie konferencji między innymi wygłoszono referaty dotyczące:

- prawnych i praktycznych aspektów likwidacji zakładów górniczych,
- skutków i zagrożeń wynikających z likwidacji Zagłębia Wałbrzyskiego,

- procesów restrukturyzacyjnych (łączenia, likwidacji) zakładów górniczych z terenu Górnego Śląska,
- upraszczania systemów odwadniania w zlikwidowanych kopalniach,
- rekultywacji i zagospodarowania terenów po górniczych kopalniach otworowych.

Za przygotowanie ww. konferencji ze strony WUG odpowiadał Departament Warunków Pracy.

W marcu i kwietniu 2004r. Departament Prawny i Integracji Europejskiej przeprowadził szkolenia z zakresu dostosowania prawa geologicznego i górniczego do standardów europejskich dla członków związku zawodowego „Kadra”.

W ramach prac koła SITG przy Wyższym Urzędzie Górniczym oraz przy współpracy z Zarządem Głównym SITG zorganizowano cykl sympozjów na temat „Problemy prawne i bezpieczeństwa pracy w zakładach eksploatujących kopaliny pospolite”. Tematyka sympozjów obejmowała m. in.:

- podstawy prawne dotyczące eksploatacji,
- obowiązki przedsiębiorcy i kierownika ruchu zakładu w zakresie: prowadzenia zakładu górniczego, szkolenia załogi, zagadnień mierniczo-geologicznych oraz ochrony środowiska i rekultywacji,
- zasady postępowania w razie zaistnienia wypadku lub zdarzenia,
- tworzenie funduszu likwidacji zakładu i jego wykorzystania.

Wyższy Urząd Górniczy, Fundacja Bezpieczne Górnictwo im. prof. W. Cybulskiego oraz Komitet Organizacyjny Szkoły Eksploatacji Podziemnej byli organizatorami konkursów: „Bezpieczna Kopalnia” i „Kopalnia Roku”, których wyniki zostały ogłoszone podczas XIII edycji Szkoły Eksploatacji Podziemnej.

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego w trakcie odbywającego się w Wyższym Urzędzie Górniczym

zebrania plenarnego Komitetu Górnictwa Polskiej Akademii Nauk przedstawił referat „Wybrane problemy bezpieczeństwa pracy w górnictwie w okresie intensywnych przemian gospodarczych w Polsce”.

Podczas sesji otwierającej III Szkołę Aerologii Górniczej Prezes WUG przedstawił stan bezpieczeństwa w polskim górnictwie.

Przedstawiciele Wyższego Urzędu Górniczego wygłosili referaty podczas:

- konferencji naukowo-technicznej ELRYZ-2004 „Dokument bezpieczeństwa i ocena ryzyka zawodowego eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych podziemnych zakładów górniczych”,
- cyklu sympozjów na temat „Problemy prawne i bezpieczeństwa pracy w zakładach eksploatujących kopaliny pospolite”,
- drugiej edycji Szkoły Mechanizacji i Automatyzacji Górnictwa,
- XII Międzynarodowego Sympozjum „Nowe rozwiązania i doświadczenia w budowie i bezpiecznej eksploatacji urządzeń kompleksowej odstawy urobku przenośnikami taśmowymi”,
- III Szkoły Aerologii Górniczej,
- IV Krajowej Konferencji „Nowe wymagania i metody doskonalenia systemów zarządzania”,
- II konferencji naukowo-technicznej „Problemy projektowania i ochrony obiektów budowlanych na terenach górniczych”,
- IX Konferencji z cyklu Wykorzystanie Zasobów Złóż Kopaliny Użytecznych pt.: „Zarządzanie gospodarką zasobami złóż”,
- konferencji „Likwidacja zakładów górniczych. Aspekty prawne i praktyczne” odbywającej się podczas X Jubileuszowego Spotkania Szefów Europejskich Urzędów Górniczych,
- XIII międzynarodowego sympozjum dotyczącego planowania wydobywania oraz doboru sprzętu,
- Międzynarodowej Konferencji „Szkoła Ekonomiki i Zarządzania w Górnictwie”,
- międzynarodowych warsztatów dotyczących unijnego prawodawstwa i inicjatyw w zakre-

się zrównoważonego rozwoju w przemyśle wydobywczym,

- XIV konferencji z cyklu „Aktualia i Perspektywy Gospodarki Surowcami Mineralnymi”,
- konferencji „Doświadczenia z likwidacji zakładów górniczych”,
- XI Międzynarodowego Sympozjum Geotechnika-Geotechnics 2004,
- IX konferencji naukowo-technicznej „Działania proekologiczne samorządów terytorialnych oraz zakładów przemysłowych Subregionu Zachodniego woj. śląskiego po wstąpieniu do Unii Europejskiej”.

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego był członkiem komitetów honorowych, bądź objął patronat honorowy nad następującymi wydarzeniami:

- konferencją naukowo-techniczną ELRYZ-2004 „Dokument bezpieczeństwa i ocena ryzyka zawodowego eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych podziemnych zakładów górniczych”,
- XII Międzynarodowym Sympozjum „Nowe rozwiązania i doświadczenia w budowie i bezpiecznej eksploatacji urządzeń kompleksowej odstawy urobku przenośnikami taśmowymi”,
- Międzynarodową Konferencją NORM IV Naturally Occurring Radioactive Materials,
- II konferencją naukowo-techniczną „Problemy projektowania i ochrony obiektów budowlanych na terenach górniczych”,

- VIII Warsztatami Górniczymi z cyklu „Zagrożenia naturalne w górnictwie”,
- Krajową Wystawą Filatelistyczną „Ratownictwo w służbie człowieka – Głogów 2004” zorganizowaną z okazji Międzynarodowych Zawodów Zastępów Ratowników Górniczych,
- konferencją naukowo-techniczną „Nowoczesne systemy i urządzenia dla przemysłu wydobywczego służące poprawie bezpieczeństwa”,
- konferencją naukowo-techniczną „Technika Strzelnicza w Gospodarcie”,
- II Międzynarodowym Sympozjum nt.: „Nowe rozwiązania w budowie i bezpiecznej eksploatacji polskich wysokowydajnych kombajnów ścianowych”,
- XI Międzynarodowym Sympozjum Geotechnika-Geotechnics 2004,
- międzynarodową konferencją „Teoretyczne i praktyczne aspekty stosowania środków smarnych”,
- V Międzynarodową Konferencją Naukowo-Techniczną KOMTECH 2004,
- konferencją naukową „Górnictwo zrównoważonego rozwoju 2004”.

Dyrektor Generalny WUG brał udział w cyklu Studium Zarządzania Strategicznego dla dyrektorów generalnych zorganizowanego przez Urząd Służby Cywilnej. Ponadto zagadnienia bezpieczeństwa pracy, ochrony środowiska oraz zagadnienia budowlane były przedmiotem licznych referatów i publikacji przedstawianych przez pracowników urzędów górniczych na konferencjach naukowo-technicznych organizowanych zarówno w kraju jak i zagranicą.

11.5 Działalność Rzecznika Prasowego WUG

Rzecznik prasowy WUG utrzymywał stałe kontakty ze środkami masowego przekazu i informował o bieżącej działalności, programach i wynikach pracy Urzędu. Zapewniał dziennikarzom dostęp do informacji, opracował publikacje dotyczące działalności Urzędu, redagował komunikaty, ułatwiał dziennikarzom kontakt

z członkami kierownictwa i specjalistami zatrudnionymi w Urzędzie.

W szczególności – traktując rzeczową i pełną informację o wypadkach i niebezpiecznych zdarzeniach jako istotny element profilaktyki BHP – przekazywał dotyczące tych zdarzeń fakty i komentarze

12 ORGANIZACJA I ZARZĄDZANIE W URZĘDACH GÓRNICZYCH

12.1 Nabór do pracy w służbie cywilnej

Według stanu na dzień 31 grudnia 2004r. w Wyższym Urzędzie Górniczym było zatrudnionych 138 członków korpusu służby cywilnej a w okręgowych urzędach górniczych i UGBKUE – 355 członków.

W drodze otwartego i konkurencyjnego naboru przez zamieszczenie ogłoszeń w Biuletynie Służby Cywilnej w 2004r. do pracy w Wyższym Urzędzie Górniczym, w okręgowych urzędach górniczych i UGBKUE zostały przyjęte 32 osoby w tym 7 na wolne stanowiska w administracji, w obsłudze prawnej oraz na stanowiska merytoryczne. Natomiast na sta-

nowiska inspekcyjno-techniczne zostało przyjętych 25 osób w następujących specjalnościach:

- górniczej – 11 osób,
- mechanicznej – 5 osób,
- elektrycznej – 5 osób,
- mierniczo-geologicznej – 1 osoba,
- budowlanej – 1 osoba,
- ochrony środowiska – 2 osoby.

W 2004 roku w Wyższym Urzędzie Górniczym nie przeprowadzono konkursów na wyższe stanowiska w służbie cywilnej.

12.2 Rozwój zawodowy

Pracownicy urzędów górniczych uczestniczyli łącznie w 142 szkoleniach tj. szkoleniach z zakresu BHP, służby przygotowawczej, szkoleniach specjalistycznych – branżowych, z dziedziny nadzoru rynku, Unii Europejskiej, archiwizacji dokumentów i księgowości, z zakresu obsługi komputera i innych.

Zorganizowano również szkolenia z zakresu systemu zarządzania jakością dla kierownictwa i pracowników WUG mające na celu ugruntowanie posiadanej wiedzy oraz zaprezentowanie koncepcji i dokumentacji systemu zarządzania jakością w urzędzie. Dodatkowo, w celu doskonalenia metody prowadzenia wewnętrznych auditów jakości, Zespół Auditorów uczestniczył w szkoleniu „Wewnętrzny auditor jakości” zakończo-

nym egzaminem i wydaniem stosownych certyfikatów. Łącznie w szkoleniach udział wzięło 1056 osób, a łączna ilość godzin szkoleniowych wyniosła 17 934. W 2004 roku dwóch pracowników urzędów górniczych ukończyło studia: Politechnikę Krakowską, Wydział Inżynierii Łądowej o kierunku Budownictwo i Szkołę Główną Gospodarstwa Wiejskiego o kierunku Ochrona Środowiska. Studia podyplomowe z zakresu administracji ukończył jeden pracownik WUG. Dwóch pracowników WUG obroniło rozprawy doktorskie w zakresie nauk prawnych.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2004 rozpoczęło lub kontynuuje naukę na studiach wyższych i podyplomowych łącznie 8 pracowników urzędów górniczych.

12.3 Realizacja budżetu urzędów górniczych

Wyższy Urząd Górniczy stanowił w 2004r. część 60 budżetu państwa, sklasyfikowany w dziale 750 – administracja publiczna, obejmujący:

- rozdział 75001 Urzędy naczelných i centralnych organów administracji rządowej, tj. Wyższy Urząd Górniczy,

- rozdział 75007 Jednostki terenowe podległe naczelnym i centralnym organom administracji rządowej tj. okręgowe urzędy górnicze i UGBKUE,
- rozdział 75064 Współpraca naukowo-techniczna z zagranicą

Wszystkie wydatki sklasyfikowane w wyżej wymienionych rozdziałach finansowane były wyłącznie z budżetu. Wyższy Urząd Górniczy jest jedynym dysponentem środków budżetowych. Wykonuje również wszystkie sprawy związane z zatrudnieniem i wynagradzaniem wszystkich pracowników, gospodaruje środkami zakładowego funduszu świadczeń socjalnych oraz realizuje

wszystkie wydatki majątkowe. Bieżące wydatki rzeczowe jednostek terenowych tj. okręgowych urzędów górniczych finansowane są w formie akredytywy budżetowej.

Wykonanie budżetu w 2004r. w wielkościach zbiorczych oraz w poszczególnych rozdziałach i paragrafach przedstawia się następująco:

DOCHODY BUDŻETOWE

w tys. zł

Wyszczególnienie	Ustawa budżetowa 2004r.	Budżet po zmianach	Wykonanie 2004	4:3 [%]
1	2	3	4	5
Część – 60 budżetu ogółem	1.120	1.120	1.445,3	129,0
Dział 750 Administracja publiczna	1.120	1.120	1.445,3	129,0
z tego:				
§ 069 – różne opłaty	980	980	1.232,3	125,7
§ 075 – czynsze	118	118	115,4	97,8
§ 084 – wpływy ze sprzedaży wyrobów i skł. mająt.	19	19	63,9	336,3
§ 092 – pozostałe odsetki			3,3	-
§ 097 – wpływy z różnych doch.	3	3	30,2	1.006,7
§ 238 – wpłata do budżetu części zysku przez gospodarstwo pomocn.			0,2	-

Dominującą pozycją w dochodach budżetowych (85,3%) stanowią opłaty egzaminacyjne wnoszone przez osoby ubiegające się o stwierdzenie kwalifikacji określonych w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki z 11 czerwca 2002r. w sprawie kwalifikacji wymaganych od osób kierownictwa i dozoru ruchu zakładów górniczych, mierniczego górniczego i geologa górniczego oraz wykazu stanowisk w ruchu zakładu górniczego, które wymagają szczególnych kwalifikacji (Dz. U. Nr 84, poz. 755 oraz z 2004 r. Nr 101, poz. 1035).

Opłata egzaminacyjna zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem wynosi 280 zł.

Pozostałe dochody budżetowe to przede wszystkim wpływy z najmu lokali (§ 075), wpływy ze sprzedaży składników majątkowych a w szczególności wpływy ze sprzedaży środków transportu (§ 084), pozostałe odsetki (odsetki bankowe) (§ 092), wpływy z różnych dochodów (§ 097). Na ogólną kwotę dochodów budżetowych tj. 1.445.365,50 do budżetu odprowadzono kwotę 1.445.365,50 zł.

Dochody Wyższego Urzędu Górniczego zostały wykonane w 129,0%.

Wydatki budżetowe w części 60 budżetu państwa zostały poniesione w dziale 750 „Administracja publiczna”.

Wykonanie wydatków wg rozdziałów ilustruje poniższa tabela:

w tys. zł

Wyszczególnienie	Ustawa budżetowa 2004r.	Budżet po zmianach	Wykonanie 2004	4:3 [%]
1	2	3	4	5
Ogółem część 60	52.723	53.773,5	51.392,7	95,6
z tego:				
- świadczenia na rzecz osób fizycznych	396	397	395,6	99,6
- wydatki bieżące	49.242	50.255,6	47.902,5	95,3
- wydatki majątkowe	3.085	3.120,9	3.094,6	99,2
z kwoty ogółem sfinansowano wydatki w dziale 750	52.723	53.733,5	51.392,7	95,6
z tego rozdział:				
75001 Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	21.298	23.337,5	22.259	95,4
75007 Jednostki terenowe podległe naczelnym i centralnym organom administracji rządowej	32.205	30.175	28.938	95,9
75064 Współpraca naukowo –techniczna z zagranicą	220	261	195,7	75,0

Do planowanych wydatków budżetowych Wyższego Urzędu Górniczego określonych w ustawie budżetowej na 2004r. w wysokości 52.723 tys. zł wprowadzono zmiany decyzjami centralnymi jak i wewnętrznymi, co zwiększyło budżet Wyższego Urzędu Górniczego do wysokości 53.773,5 tys. zł.

Zwiększenie budżetu Wyższego Urzędu Górniczego w 2004r. o 1.050,5 tys. zł było spowodowane decyzjami Ministra Finansów, które dotyczyły m. in.:

- finansowaniem „Programu wykonawczego wdrażania systemu nadzoru rynku wyrobów objętych dyrektywami nowego podejścia”, jak również na sfinalizowanie wynagrodzeń w związku ze zwiększeniem zatrudnienia o 1 członka korpusu służby cywilnej,
- wypłatę nagród jubileuszowych dla dwóch osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe,
- sfinalizowanie zobowiązań wynikających z wyroków sądowych wynikających z art. 96 ustawy z dnia 4 lutego 1994r. – Prawo geologiczne i górnicze,
- sfinalizowanie dodatków służby cywilnej dla urzędnika mianowanego służby cywilnej zatrudnionego w Wyższym Urzędzie Górniczym.

W budżecie Wyższego Urzędu Górniczego prawie 76,9% środków finansowych przeznaczonych jest na wynagrodzenia łącznie z pochodnymi, a tylko 23,1% stanowią wydatki bieżące pozapłacowe związane z działalnością Wyższego Urzędu Górniczego i podległym mu jednostek.

W 2004r. największą pozycję w wydatkach bieżących pozapłacowych miały (udział % w stosunku do całego budżetu) – wykonanie:

- zakup pozostałych usług m. in. opłaty czynszowe, pocztowe, telekomunikacyjne — 7,4%
- zakup materiałów i wyposażenia — 2,6%
- krajowe podróże służbowe — 2,4%
- odpis na ZFŚS — 0,8%

- zakup usług remontowych — 0,6%
- wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych — 6,0%

Na przestrzeni 2004 r. z wydatków majątkowych wydatkowano kwotę 3.094.633 zł z tego:

§ 6050 – wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych – 2.199.998 zł, dotyczące robót budowlanych w nieruchomości w Katowicach ul. Obroki, przejętej w trwały zarząd przez Okręgowy Urząd Górniczy w Katowicach. Prowadzono prace związane z adaptacją, modernizacją i przebudową otrzymanego w trwały zarząd przez Okręgowy Urząd Górniczy w Katowicach budynku przy ul. Obroki 87 w Katowicach. Realizacja tego zadania zgodna była z zaleceniem Ministerstwa Finansów pozyskiwania przez jednostki budżetowe obiektów w celu obniżenia wydatków z budżetu państwa.

Dodatkowo w obiekcie tym w 2004 r. zgodnie z harmonogramem rzeczowo-finansowym zrealizowano 20 zadań w zakresie robót budowlanych i instalacyjnych oraz zabudowy windy osobowej. W trakcie realizacji tego zadania dokonano wielu zmian i uzupełnień projektu technicznego, w wyniku których nastąpiła poprawa funkcjonalności oraz estetyki budynku. Ponadto wprowadzono układ jakościowej regulacji centralnego ogrzewania, który spowoduje obniżkę kosztów. Budynek został wyposażony w układ mechanicznej wentylacji, sygnalizacji antywłamaniowej i kompleksowej sygnalizacji przeciwpożarowej.

§ 6060 – wydatki na zakupy inwestycyjne jednostek budżetowych – 894.635 zł, na które składały się:

- sprzęt komputerowy,
- zakup oprogramowania kadrowo-płacowego i finansowo-księgowego,
- zakup kserkopiarek,
- system, audiowizualny,
- skaner wielkoformatowy,
- samochody osobowe 7 szt.
- klimatyzacja dla OUG Poznań,
- palarnia,

- zakup oprogramowania dla potrzeb nadzoru rynku. Plan zakupów inwestycyjnych na 2004 r. został wykonany w 99,2%.

ZAKŁAD OBSŁUGI GOSPODARCZEJ

Na mocy Decyzji Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 31 października 2000r. z dniem 1 stycznia 2001r. do ZOG-u zostało włączone wydawnictwo „Bezpieczeństwo Pracy i Ochrona Środowiska w Górnictwie”.

Obecnie do zadań Zakładu Obsługi Gospodarczej zgodnie z ww. Decyzją należy:

- prowadzenie transportu samochodowego w WUG, łącznie z gospodarką remontowo-konserwacyjną taboru samochodowego,
- obsługa gospodarcza budynków będących w zarządzie WUG, a znajdujących się w Katowicach, łącznie z lokalami użytkowymi (garaże, warsztat samochodowy, myjnia), polegająca na sprzątaniu, konserwacji i drobnych remontach pomieszczeń,
- obsługa dyspozytorni i portierni WUG,
- prowadzenie działalności wydawniczej, wydawanie miesięcznika pod nazwą „Bezpieczeństwo Pracy i Ochrona Środowiska w Górnictwie”.

Zakład Obsługi Gospodarczej utrzymywany jest ze środków budżetowych Wyższego Urzędu Górniczego (§ 430 – zakup pozostałych usług). Natomiast działalność wydawnicza utrzymuje się ze sprzedaży czasopisma oraz dobrowolnych wpłat, reklam.

Ponadto należy nadmienić, że wykonanie budżetu w części 60 przez Wyższy Urząd Górniczy jest poddawane corocznej kontroli przeprowadzanej przez Najwyższą Izbę Kontroli, która działa na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. Nr 85, poz. 937 z 23.12.1994r.). Wyniki tej kontroli przedkładane są m. in. Komisji Gospodarki Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej celem jej zatwierdzenia. Za 2004 rok Najwyższa Izba Kontroli oceniła wykonanie budżetu państwa w części 60 – Wyższy Urząd Górniczy, pozytywnie – zwracając uwagę na stwierdzone w trakcie kontroli uchybienia

12.4 Wdrażanie systemów informatycznych

W 2004 roku zrealizowano następujące ważniejsze zadania:

1. Przygotowanie specyfikacji technicznych oraz dokumentacji przetargowej zakupu sprzętu komputerowego ze środków budżetowych oraz zakup, konfiguracja oraz rozdysponowanie 28 zestawów komputerowych, 9 notebooków, 10 drukarek laserowych i 10 skanerów.
2. Przygotowanie specyfikacji technicznej i przetargowej oraz uczestnictwo w pracach komisji przetargowej na zakup sprzętu komputerowego ze środków FHARE, przy współudziale WUG, dla potrzeb nadzoru rynku oraz zakup, konfiguracja oraz rozdysponowanie 19 zestawów komputerowych.
3. Podłączenie systemu UNIX do sieci komputerów PC i zintegrowanie dwóch środowisk obiegu dokumentów w OUG Rybnik.
4. Połączenie komputerów PC w sieć oraz udostępnienie łącza internetowego w OUG w Warszawie i UGBKUE.
5. Opracowanie planu zainstalowania sieci komputerowej w adaptowanym dla potrzeb urzędów górniczych budynku przy ul. Obroki.
6. Zakup, instalacja oraz udostępnienie w sieci wewnętrznej WUG nowych modułów programu prawnego LEX: Komentarze oraz Prawo Unii Europejskiej.

7. Podłączenie 25 nowych stanowisk komputerowych do wewnętrznej sieci komputerowej Ethernet w WUG.
8. Założenie serwisu Intranetowego w Wyższym Urzędzie Górniczym.
9. Zaprojektowanie, wykonanie i udostępnienie w wewnętrznej sieci komputerowej WUG serwisu intranetowego do obsługi systemu zarządzania jakością.
10. Zaprojektowanie i udostępnienie poprzez portal intranetowy serwisów szkoleniowych w sieci wewnętrznej WUG w zakresie służby cywilnej i informatyki.
11. Udostępnienie możliwości uruchomienia aplikacji z systemu UNIX poprzez sieć Ethernet PC.
12. Przebudowa serwisu internetowego WUG w zakresie stron anglojęzycznych.
13. Wynegocjowanie, w ramach tych samych opłat abonamentowych, większej ilości miejsca na serwis Internetowy Wyższego Urzędu Górniczego **www.wug.gov.pl** (z 50MB na 600MB) oraz zwiększenie o 50% przepustowości łącza stałego z WUG do Internetu.
14. Przeprowadzenie rozpoznania i przygotowanie raportu na temat ilości używanego sprzętu komputerowego użytkowanego w Okręgowych Urzędach Górniczych.
15. Przygotowanie dokumentacji technicznej i przetargowej dla nowych systemów F-K, K-P. Uczestnictwo w wyborze oferentów do przetargu oraz udział w komisji przetargowej. Nadzór nad pierwszym etapem wdrożenia nowych systemów F-K, K-P.
16. Wykonanie kompletu otworów technicznych pod przyszłą rozbudowę sieci komputerowej w pomieszczeniach WUG.
17. Na koniec 2004 roku nasycenie w sprzęt komputerowy poszczególnych urzędów górniczych przedstawiało się następująco:
 - WUG – 37 – terminali UNIX, 79 – komputerów PC oraz 20 notebooków,
 - OUG – 65 – terminali UNIX, 57 – komputerów PC oraz 23 – notebooki.

12.5 Wdrażanie systemu zarządzania jakością

W 2004r kontynuowane były prace mające na celu opracowanie dokumentacji systemu zarządzania jakością zgodnego z normą PN-EN ISO 9001:2001. W ramach dokumentacji systemu opracowano Księgę Jakości zawierającą opis systemu, Politykę Jakości, mapy i opisy procesów usługowych, wykaz aktów prawnych będących podstawą działalności urzędu oraz tabele zawierające zestawienie procesów realizowanych w urzędzie i ich wzajemne powiązanie. Decyzjami Dyrektora Generalnego został powołany Pełnomocnik do spraw systemu zarządzania jakością oraz zespół auditorów wewnętrznych. Pełnomocnik ds. SZJ przeprowadził szkolenia z zakresu systemu zarządzania jakością dla pracowników urzędu. Dla grupy auditorów wewnętrznych zostało zorganizowane szkolenie z udziałem firmy zewnętrznej. Opracowany został plan wewnętrznych auditów

jakości na rok 2004 obejmujący początkowo kilka obszarów działalności urzędu. W połowie sierpnia, decyzją Dyrektora Generalnego został wprowadzony w urzędzie system zarządzania jakością. Po podjęciu przez kierownictwo urzędu decyzji o poddaniu systemu zarządzania jakością certyfikacji, opracowano rozszerzony plan wewnętrznych auditów jakości, obejmujący cały zakres normy. Przeprowadzone audyty dostarczyły danych wykorzystanych w przeprowadzonym w listopadzie przeglądzie zarządzania. Audit certyfikujący został przeprowadzony przez Polskie Centrum Badań i Certyfikacji pod koniec listopada.

W dniu 3 grudnia 2004r., podczas uroczystości obchodów Dnia Górnika, zostały uwieńczone wręczeniem certyfikatu systemu jakości Nr 1450/1/2004, prowadzone od kilku lat prace nad

wdrożeniem systemu zarządzania jakością wg normy PN-EN ISO 9001: 2001. Wręczony certyfikat potwierdza, że Wyższy Urząd Górniczy w za-

kresie wykonywania zadań wynikających z ustawy Prawo geologiczne i górnicze spełnia wymagania normy PN-EN ISO 9001:2001.

12.6 Sprawozdawczość wewnętrzna

Sprawozdawczość wewnętrzna urzędów górniczych w 2004 roku obejmowała następujące tematy:

1. Zatrudnienie, wypadki, wydobywanie w poszczególnych nadzorowanych zakładach górniczych,
2. Stwierdzone kwalifikacje,
3. Działalność represyjna – co kwartał,
4. Informacje o likwidacji zakładów górniczych,
5. Dane charakteryzujące nadzorowane zakłady górnicze:
 - 5.1. podziemne,
 - 5.2. odkrywkowe,
 - 5.3. otworowe (ropy naftowej i gazu ziemnego),
 - 5.4. otworowe (soli),
 - 5.5. otworowe (eksploatacja solanek i wód termalnych),
 - 5.6. wykonujące prace geologiczne.
6. Dane dotyczące zagrożeń naturalnych, wyrobisk oraz ratownictwa:
 - 6.1. Zagrożenia metanowe,
 - 6.2. Ujęcie metanu,
 - 6.3. Zagospodarowanie ujętego metanu,
 - 6.4. Badania i profilaktyka tąpniowa,
 - 6.5. Zestawienie rejestrowanych wstrząsów,
 - 6.6. Wyposażenie stacji geofizycznych,
 - 6.7. Zagrożenia wybuchem pyłu węglowego,
 - 6.8. Zużycie środków strzałowych,
 - 6.9. Dane dotyczące obudowy i kierowania stropem,
 - 6.10. Wyrobiska korytarzowe,
 - 6.11. Wyrobiska w obudowie kotwiowej,
 - 6.12. Wyrobiska ze skróconym czasem pracy ze względu na temperaturę,
 - 6.13. Dane dotyczące ratownictwa.
 - 6.14. Zestawienie próbnych alarmów p-poż.
7. Zestawienia informacji o przewozie lokomotywowym, odstawie i transporcie materiałów w ko-
- palniach węgla kamiennego.
8. Zestawienia dotyczące ochrony środowiska:
 - 8.1. gospodarka wodą kopalnianą z dopływu naturalnego w zakładach górniczych,
 - 8.2. działalność zakładu górniczego w zakresie rekultywacji i zagospodarowania gruntów,
 - 8.3. gospodarka odpadami górnictwa w zakładach górniczych,
 - 8.4. wydobywanie kopalin z filarów ochronnych,
 - 8.5. naprawy szkód spowodowanych ruchem zakładu górniczego,
 - 8.6. sprawowania przez OUG funkcji organów administracji architektoniczno-budowlanej nadzoru budowlanego w dziedzinie górnictwa,
 - 8.7. dane w zakresie gospodarki złożem kopalin,
 - 8.8. dane z dziedziny ochrony środowiska dot. zakładów eksploatujących kopalinę pospolitą,
 - 8.9. uzgodnienia koncesji, opiniowanie pzz i dodatków.
9. Wypadki, wykonane inspekcje, zatrzymane roboty – do 5 każdego miesiąca,
10. Wypadki z przyczyn pracowników zakładów górniczych – do 5 każdego miesiąca,
11. Wypadki z przyczyn innych pracowników – do 5 każdego miesiąca,
12. Analiza stanu bezpieczeństwa – co kwartał,
13. Informacja dot. zagrożenia zdrowia,
14. Informacje o wykonanych inspekcjach przez pracowników inspekcyjno-technicznych urzędów górniczych,
15. Roczna analiza stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w górnictwie,
16. Roczne sprawozdanie z działalności urzędu,
17. Informacje o dyżurach pracowników inspekcyjno-technicznych,

- 18. Rejestr wniosków o pozwolenie na budowę,
- 19. Rejestr załatwianych przez Urząd skarg i wniosków,
- 20. Informacje do Biuletynu Informacji Publicznej,
- 21. Informacje dot. planowanych inspekcji w święta i dni wolne od pracy,

22. Inne dane wynikające z pisemnych poleceń Prezesa WUG.

Część danych jest udostępniona na stronie internetowej Wyższego Urzędu Górniczego.

12.7 Kontrola wewnętrzna

W 2004 roku kontrolę wewnętrzną sprawowały:

- Biuro Organizacyjne, podległe Prezesowi Wyższego Urzędu Górniczego,
- Stanowisko do spraw Audytu Wewnętrznego nad którym nadzór merytoryczny sprawował Dyrektor Generalny Wyższego Urzędu Górniczego.

W skład Biura Organizacyjnego wchodziły:

- pod względem administracyjnym Zespół do spraw Kontroli (dwuosobowy) podlegający bezpośrednio Prezesowi Wyższego Urzędu Górniczego,
- Stanowisko Kontroli Finansowej (jednoosobowe) nad którym nadzór merytoryczny sprawował Dyrektor Generalny Wyższego Urzędu Górniczego,
- Stanowisko do spraw Skarg i Wniosków, które nie było obsadzone, a jego zadania wypełniał, dodatkowo oprócz zadań kontrolnych, określonych w zarządzeniu Nr 7 Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 29 marca 2001r. (Dz. Urz. MSWiA z dnia 13 kwietnia 2001r.), Zespół do spraw Kontroli.

Osoba zatrudniona na Stanowisku do spraw Audytu Wewnętrznego realizowała ogół działań, mających na celu obiektywną i niezależną ocenę funkcjonowania Wyższego Urzędu Górniczego w zakresie gospodarki finansowej, zgodnie z ustawą o finansach publicznych – nadzór merytoryczny sprawował Dyrektor Generalny Wyższego Urzędu Górniczego.

Liczba kontroli przeprowadzonych w 2004r., przez Zespół do spraw Kontroli WUG, z podziałem na kontrole: kompleksowe, problemowe, sprawdza-

jące i doraźne przedstawiała się następująco:

Zespół do spraw Kontroli przeprowadził:

a) cztery kontrole kompleksowe w okręgowych urzędach górniczych:

- w Gliwicach,
- w Lublinie,
- w Katowicach,
- we Wrocławiu (Biura we Wrocławiu i w Wałbrzychu),

b) dwie kontrole problemowe w okręgowych urzędach górniczych będące kontynuacją cyklu kontroli z 2003r. związanych z prowadzeniem robót w warunkach występowania najwyższych zagrożeń naturalnych:

- w Okręgowym Urzędzie Górniczym w Katowicach,
- w Okręgowym Urzędzie Górniczym w Rybniku,

c) trzy kontrole sprawdzające po przeprowadzonych w 2003r. kontrolach kompleksowych departamentów WUG:

- w Departamencie Górnictwa,
- w Departamencie Energomechanicznym,
- w Departamencie Warunków Pracy,

d) 25 kontroli doraźnych obejmujących sprawdzenie metodyki przeprowadzania inspekcji przez pracowników okręgowych urzędów górniczych w zakładach górniczych lub rozpoznawanie skarg i wniosków, kierowanych do Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego.

Ponadto w związku z pismem Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 2004r., dotyczącym działań oszczędnościowych w gospodarce samochodami służbowymi, Prezes

WUG polecił Zespołowi do spraw Kontroli przeprowadzenie kontroli i dokonanie analizy w zakresie użytkowania samochodów służbowych. Zespół przeprowadził kontrolę doraźną we wszystkich 11 okręgowych urzędach górniczych i urzędzie specjalistycznym – UGBKUE.

Niezależnie od wymienionych kontroli Zespołu do spraw Kontroli, Departamenty Wyższego Urzędu Górniczego podejmowały następujące działania inspekcyjno – kontrolne:

1) Departamenty Wyższego Urzędu Górniczego przeprowadziły kontrole problemowe i sprawdzające w Okręgowych Urzędach Górniczych zgodnie z harmonogramami Kontroli opracowanymi w poszczególnych departamentach merytorycznych i zatwierdzonymi przez dyrektorów tych departamentów. Kontroli takich przeprowadzono 36:

- a) Departament Górnictwa 11 kontroli problemowych,
- b) Departament Ochrony Środowiska i Gospodarki Złóżem 12 kontroli problemowych,

- c) Departament Warunków Pracy osiem kontroli problemowych i jedną sprawdzającą,
- d) Departament Energomechaniczny cztery kontrole problemowe.

Z kontroli sporządzane były protokoły, które omawiano z kierownictwem departamentów i biur Wyższego Urzędu Górniczego, lub z kierownictwem okręgowych urzędów górniczych, którego dotyczyły. Każdorazowo dokonywano oceny działalności jednostki lub komórki organizacyjnej WUG i wyciągano wnioski, przedkładające je Prezesowi Wyższego Urzędu Górniczego i Dyrektorowi Generalnemu. Ocenę i wnioski pokontrolne Prezes WUG omawiał na naradach roboczych. W oparciu o ocenę i wnioski, Prezes polecał dyrektorom departamentów i biur WUG, dyrektorom okręgowych urzędów górniczych podjęcie odpowiednich działań usprawniających działalność urzędów górniczych bądź też dyscyplinujących tę działalność. Dyrektorzy każdorazowo pisemnie informowali Prezesa WUG o sposobie realizacji poleceń.

12.8 Audyt wewnętrzny

W Wyższym Urzędzie Górniczym zatrudniony był jeden audytor wewnętrzny. Stanowisko ds. audytu wewnętrznego podlegało bezpośrednio Dyrektorowi Generalnemu WUG.

W roku 2004 prowadzono cztery zadania audytowe oraz kontrolę realizacji zaleceń wynikających z zadań realizowanych w roku 2003.

Przeprowadzono następujące zadania audytowe:

1. Funkcjonowanie systemu płac.
2. Wdrożenie systemu elektronicznej rejestracji czasu pracy.
3. Regulowanie zobowiązań finansowych.
4. Udzielanie zamówień publicznych.

Nie realizowano pozaplanowych zadań audytowych. Na realizację audytów przeznaczono 108 dni, a na czynności sprawdzające realizację zaleceń 38 dni.

Opracowywanie technik przeprowadzania zadań audytowych oraz zbieranie niezbędnych informacji zajęło 21 dni, współpraca z NIK pięć dni, sporządzanie rocznego planu audytu na 2005r. i sprawozdania za 2003 r. oraz inne czynności organizacyjne i dodatkowe działania 45 dni, szkolenia osiem dni.

12.9 Inne działania

12.9.1 Działania w zakresie normalizacji

Prowadzona w 2004 roku w Wyższym Urzędzie Górniczym działalność normalizacyjna obejmowała następujące obszary:

1. Działalność szkoleniową i informacyjną obejmującą:
 - zagadnienia normalizacji krajowej, europejskiej i międzynarodowej,
 - zasady wykorzystywania produktów (norm, specyfikacji technicznych) działalności normalizacyjnej w pracy urzędów górniczych.
2. Gromadzenie podstawowego zbioru norm dla potrzeb urzędów górniczych.

3. Prowadzenie Sekretariatu Komitetu Technicznego nr 164 ds. Bezpieczeństwa w Górnictwie, którego prace dotyczyły wdrażania do zbioru Polskich Norm, norm europejskich z zakresu bezpieczeństwa maszyn górniczych (m. in. obudowy ścianowej zmechanizowanej, przenośników zgrzebłowych, pojazdów oponowych, lokomotyw szynowych).
4. Opiniowanie projektów Polskich Norm i norm europejskich poddanych ankiecie powszechnej.
5. Opiniowanie projektów Polskich Norm i norm europejskich skierowanych do Wyższego Urzędu Górniczego w ramach ankiety adresowanej.

12.9.2 Działalność prawno-organizacyjna

1. Sprawy rozpoznane w postępowaniu odwoławczym i nadzwyczajnym w zakresie:

- a) nie uznania gminy za stronę w postępowaniu o zatwierdzenie planu ruchu (dodatku do planu) zakładu górniczego – wydano 5 decyzji umarzających postępowanie odwoławcze,
- b) decyzji (postanowień) organu I instancji dotkniętych wadą nieważności rozpoznanych w trybie odwoławczym – wydano:
 - 3 decyzje o uchyleniu i umorzeniu postępowania I instancji,
 - 1 postanowienie o uchyleniu i umorzeniu postępowania I instancji,
- c) stwierdzenia nieważności decyzji (postanowień) rozpoznanych w trybie nadzwyczajnym – wydano:
 - 1 postanowienie stwierdzające nieważność postanowienia o zawieszeniu postępowania odwoławczego,
 - 1 decyzję odmawiającą wszczęcia postępowania w sprawie stwierdzenia nieważności decyzji zatwierdzającej plan ruchu zakładu górniczego,

- 2 decyzje odmawiające stwierdzenia nieważności decyzji o udzieleniu pozwolenia na budowę,
- d) niedopuszczalności wniesienia środka zaskarżenia (art. 134 k. p. a.) – wydano:
 - 1 postanowienie o niedopuszczalności odwołania z przyczyn przedmiotowych,
 - 5 postanowień o uchybieniu terminu,
 - e) przywrócenia terminu do wniesienia środka zaskarżenia:
 - 1 postanowienie przywracając termin do wniesienia odwołania,
 - 1 postanowienie odmawiające przywrócenia terminu,
 - f) stwierdzenia wygaśnięcia pozwolenia na budowę – wydano 2 decyzje odmowne,
 - g) wycofania skargi z W. S. A – odmówiono wycofania.

2. Skargi do W. S. A na decyzje i postanowienia Prezesa WUG

Przygotowano 18 odpowiedzi na skargi, skompletowano akta i przekazano do Sądu.

3. Uczestnictwo w rozprawach przed W. S. A

Pracownicy WUG uczestniczyli w 11 rozprawach, w wyniku których Sąd orzekł o:

- oddaleniu skargi w 6 przypadkach,
- uchyleniu decyzji w 4 przypadkach,
- umorzeniu postępowania sądowego w 1 przypadku.

4. Wniosek do Wyższej Komisji Dyscyplinarnej przy Szefie Służby Cywilnej

Wniosek umorzono.

13 PODSUMOWANIE

Działalność organów nadzoru górniczego w 2004 roku była realizacją ustaleń ujętych w „Strategii działań urzędów górniczych na lata 2001-2005” oraz „Programie działań urzędów górniczych na 2004 rok”.

Najważniejszym i podstawowym kierunkiem działania organów nadzoru górniczego było, jest i będzie bezpieczeństwo i ochrona zdrowia pracowników zatrudnionych w górnictwie. Rok 2004 był to rok, w którym doszło do najniższej w historii polskiego górnictwa liczby wypadków, znacznie obniżyła się wypadkowość ogólna, a liczba wypadków tych najcięższych była o przeszło połowę mniejsza niż w roku ubiegłym. Potwierdziły to również wskaźniki wypadkowości.

Wyraźna poprawa stanu bezpieczeństwa odnotowana w 2004 roku była wynikiem wspólnych działań prewencyjnych nadzoru górniczego, przedsiębiorców oraz zaplecza naukowo-badawczego. Należy jednak mieć świadomość stale zwiększających się zagrożeń w górnictwie podziemnym, szczególnie w górnictwie węglowym. Wprowadzane w górnictwie zmiany wymusiły koncentrację wydobycia i sięganie do złóż na coraz większych głębokościach, gdzie zagrożenia, zwłaszcza naturalne, występują na większą skalę i mogą się kumulować.

Wszystkie wybrane cele i zadania przewidziane do realizacji w 2004 roku zostały wykonane, część z nich została już zakończona, a te o charakterze wieloletnim wykonywano z odpowiednią intensywnością. Realizacja części z nich została rozszerzona z uwagi na pojawiające się bieżące priorytety i aktualne możliwości, nie powodowało to jednak zaniechania lub zmniejszania zakresu realizacji innych celów i zadań.

Analiza stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w górnictwie w 2004 roku oraz najistotniejsze zagrożenia i problemy pojawiające się

w działalności urzędów górniczych, pozwalają na sformułowanie wniosków. Wnioski te w postaci zamierzeń, skierowane są dwutorowo, dotyczą one przedsiębiorców oraz przyszłościowych działań urzędów górniczych:

1. Od przedsiębiorców należy wyegzekwować realizację następujących działań:
 - prowadzenie analizy systemów wentylacyjnych w podziemnych zakładach górniczych w celu ich uproszczenia i wydzielenia możliwie minimalnej ilości rejonów wentylacyjnych przewietrzanych niezależnymi prądami powietrza,
 - kontynuowanie wymiany sprzętu oczyszczającego na uciezkowy sprzęt izolujący drogi oddechowe,
 - prowadzenie wzmożonego nadzoru nad gospodarką środkami strzałowymi, wykonywaniem robót strzałowych, w szczególności z użyciem lontu detonującego a także nad zabezpieczeniem przed przenikaniem środków strzałowych poza zakłady górnicze poprzez wdrożenie procedur związanych z nadawaniem numeru identyfikacyjnego materiałom wybuchowym przeznaczonym do użytku cywilnego,
 - ograniczanie eksploatacji podziemnej,
 - realizację ustaleń podjętych przez Komisję problemowe powołane przez Prezesa WUG dotyczące prowadzonych i projektowanych robót górniczych w najwyższych stopniach zagrożeń, szczególnie w warunkach ich współwystępowania między innymi poprzez wprowadzanie najnowocześniejszych systemów monitoringu zagrożeń.
2. Urzędy górnicze w swych działaniach podejmować będą następujące zagadnienia:
 - promowanie wycofywania z ruchu zakładów górniczych maszyn i urządzeń nadmiernie wyeksploatowanych, ze szczególnym uwzględnieniem obudów ścianowych,

- egzekwowanie ustalonych przez producentów w dokumentacjach techniczno-ruchowych maszyn i urządzeń właściwych warunków stosowania, szczególnie w odniesieniu do technicznego wyposażenia zabezpieczającego i dokonywania wymaganych przeglądów i konserwacji,
- egzekwowanie realizacji poleceń wydanych w związku z wnioskami wynikającymi z badań okoliczności i przyczyn zaistniałych wypadków i innych niebezpiecznych zdarzeń, w tym szczególnie pożarów pojazdów z napędem spalinowym w kopalniach rud miedzi,
- egzekwowanie działań mających na celu eliminację migracji gazów z przestrzeni międzyrurowych i pozarurowych otworów wiertniczych w górnictwie otworowym gazu ziemnego,
- współpraca z jednostkami naukowo-badawczymi, np. w zakresie określania kryteriów zagrożeń geotechnicznych w górnictwie odkrywkowym,
- zwrócenie uwagi w działalności nadzorczej i inspekcyjnej na powtarzające się nieprawidłowości występujące w odkrywkowych zakładach górniczych wydobywających kopaliny pospolite, polegające na braku osób kierownictwa i dozoru ruchu, braku dokumentacji podstawowej (planów ruchu), braku profilaktycznych badań lekarskich i szkoleń w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz braku wymaganych uprawnień,
- prowadzenie analizy funkcjonowania w praktyce przepisów prawa geologicznego i górniczego oraz formułowanie wniosków dotyczących potrzeby nowelizacji przepisów w nawiązaniu do postępu technicznego i zmieniającego się „otoczenia prawnego”,
- kontynuowanie udziału Wyższego Urzędu Górniczego w opiniowaniu i tworzeniu aktów prawnych oraz dokumentów UE dotyczących górnictwa poprzez zacieśnienie współpracy z urzędami centralnymi i naczelnymi organami administracji rządowej,
- doskonalenie wewnętrznej organizacji i sposobu działania urzędów górniczych między innymi w oparciu o wnioski wynikające z działania systemu zarządzania jakością,
- kontynuowanie cyklicznych narad z kierownictwami zakładów górniczych celem analizowania stanu bezpieczeństwa oraz ustalania działań zmierzających do jego podnoszenia,
- rozszerzanie kampanii promocyjnej w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy między innymi poprzez organizację konkursów BHP,
- doskonalenie metod i form promowania systemów zarządzania bezpieczeństwem pracy i stanowiącej ich kluczowy element oceny ryzyka zawodowego dostosowanych do istniejących zagrożeń ergonomicznych, technicznych i naturalnych,
- kontynuowanie działań w ramach nadzoru rynku w zakresie kontroli wyrobów wprowadzanych do stosowania w zakładach górniczych,
- kontynuowanie nadzoru nad działalnością szkoleniową przedsiębiorców i jednostek organizacyjnych prowadzących szkolenia na rzecz zakładów górniczych,
- harmonizowanie metod i form działania polskiego nadzoru górniczego do standardów obowiązujących w organach kontrolnych krajów unijnych.

Ponadto do głównych celów i zadań na 2005 rok przyjęto między innymi:

- działalność legislacyjną, normalizacyjną oraz współpracę z zagranicą w zakresie integracji europejskiej,
- dalszą komputeryzację i informatyzację urzędów górniczych,
- promowanie działalności popularyzatorskiej i wydawniczej,
- kontynuację współpracy z organami administracji publicznej.

PREZES
WYŻSZEGO URZĘDU GÓRNICZEGO

mgr inż. Wojciech Bradecki

Z A Ł A C Z N I K I

Załącznik nr 1

ZAGROŻENIA ZAWODOWE I ICH SKUTKI

- Zatrudnienie w warunkach zagrożenia zawodowego**

Na środowisko pracy składają się czynniki fizyczne, chemiczne, biologiczne i psychofizyczne występujące na obszarze miejsca pracy. Niektóre z nich mają charakter szkodliwy dla zdrowia a ponieważ występują w środowisku pracy powodują określone zagrożenie. Z zagrożeniem tym mamy do czynienia w przypadku, gdy istniejący wpływ na pracownika szkodliwych czynników występujących w procesie pracy przybiera takie wartości, że ich stężenie lub natężenie przekracza obowiązujące NDS (najwyższe dopuszczalne stężenie) i NDN (najwyższe dopuszczalne natężenie), polskie normy lub inne normy higieniczne.

Szkodliwości środowiska pracy występujące w górnictwie mają wyjątkowo agresywny charak-

ter, są powszechne a często działanie ich jest kumulowane poprzez występowanie kilku czynników szkodliwych równocześnie powodując stan, w którym większość zatrudnionych w górnictwie pracuje w warunkach zagrożenia.

W tabelach przedstawiono zakres zatrudnienia w warunkach zagrożenia zawodowego w zakresie zapylenia, hałasu, wibracji, radiacji i zagrożenia mikroklimatem oraz liczbę wykonanych inspekcji problemowych przez poszczególne urzędy górnicze. Należy nadmienić, że w ramach wszystkich inspekcji zwraca się uwagę na stan środowiska pracy a więc przedstawione liczby obejmują inspekcje problemowe ukierunkowane wyłącznie na wskazane zagrożenia środowiska pracy.

Zagrożenie pyłami szkodliwymi dla zdrowia			
OUG	Liczba narażonych	Liczba inspekcji problemowych	Liczba dni inspekcyjnych
Gliwice	10 820	0	79
Katowice	5225	0	14
Kraków	2912	1	12
Lublin	1316	0	6
Rybnik	7385	2	10
Tychy	6780	0	14
Kielce	0	0	0
Krosno	0	0	0
Poznań	0	0	0
Warszawa	0	0	0
Wrocław	3253	0	3
biuro w Wałbrzychu	0	0	0
RAZEM	37 691	3	138

Zagrożenie nadmiernym hałasem			
OUG	Liczba narażonych	Liczba inspekcji problemowych	Liczba dni inspekcyjnych
Gliwice	9551	31	39
Katowice	1054	20	36
Kraków	2020	4	17
Lublin	937	0	12
Rybnik	5904	2	9
Tychy	2948	7	66
Kielce	318	0	16
Krosno	390	3	24
Poznań	1031	3	6
Warszawa	350	11	19
Wrocław	5288	0	0
biuro w Wałbrzychu	520	0	46
RAZEM	30311	81	290

Zagrożenie wibracją			
OUG	Liczba narażonych	Liczba inspekcji problemowych	Liczba dni inspekcyjnych
Gliwice	421	11	11
Katowice	58	6	11
Kraków	138	0	8
Lublin	16	0	12
Rybnik	117	2	9
Tychy	21	10	58
Kielce	67	0	11
Krosno	9	3	24
Poznań	219	3	6
Warszawa	225	11	19
Wrocław	2100	0	0
biuro w Wałbrzychu	321	0	46
RAZEM	3712	46	215

Zagrożenie radiacyjne			
OUG	Liczba narażonych	Liczba inspekcji problemowych	Liczba dni inspekcyjnych
Gliwice	39	6	6
Katowice	42	4	4
Kraków	284	2	2
Lublin	14	1	1
Rybnik	123	8	8
Tychy	118	2	2
Kielce	0	0	0
Krosno	0	0	0
Poznań	0	0	0
Warszawa	0	0	0
Wrocław	694	3	3
biuro w Wałbrzychu	0	0	0
RAZEM	1314	26	26

Zagrożenie mikroklimatem			
OUG	Liczba narażonych	Liczba inspekcji problemowych	Liczba dni inspekcyjnych
Gliwice	12123	73	99
Katowice	70	3	9
Kraków	0	0	0
Lublin	1370	0	12
Rybnik	1382	3	10
Tychy	9980	4	5
Kielce	0	0	0
Krosno	1581	3	0
Poznań	0	0	0
Warszawa	0	0	0
Wrocław	1376	0	0
biuro w Wałbrzychu	275	0	46
RAZEM	28157	86	181

• Choroby zawodowe

W górnictwie w 2004 roku stwierdzono 655 przypadków chorób zawodowych.

Struktura zachorowalności na poszczególne jednostki chorobowe stwierdzone w 2004 roku jest następująca:

- pylice płuc (448 – 68%),
- trwałe ubytek słuchu (132 – 20%),
- zespół wibracyjny (31 – 5%),
- inne choroby zawodowe (44 – 7%).

Pierwsze dwie jednostki chorobowe (zawodowe uszkodzenie słuchu oraz pylice płuc) obejmują około 90 % wszystkich chorób zawodowych stwierdzonych w górnictwie. Pylice płuc wciąż stanowią poważny problem medyczny i społecz-

ny a stwierdzanie corocznie ponad 400 przypadków zachorowań jest w najwyższym stopniu niepokojące. W 2004 r. nastąpił dalszy spadek zachorowalności w stosunku do lat ubiegłych ilości stwierdzonych zawodowych uszkodzeń słuchu.

Natomiast na podobnym poziomie co w latach ubiegłych utrzymuje się stan zachorowalności zawodowej dotyczący pylicy płuc i zespołu wibracyjnego.

Strukturę zapadalności na choroby zawodowe w górnictwie w zależności od jednostek chorobowych przedstawiono w tabeli.

STRUKTURA ZAPADALNOŚCI NA CHOROBY ZAWODOWE W GÓRNICTWIE*					
	2000	2001	2002	2003	2004
Pylice płuc	467	458	414	495	448
Zaw. uszkodzenie słuchu	468	291	217	194	132
Zespół wibracyjny	36	49	69	38	31
Przewlekłe zap. oskrzeli	14	22	10	9	0
Inne choroby zawodowe	46	40	41	38	44
RAZEM	1031	860	751	774	655

*) Dane według Centralnego Rejestru Chorób Zawodowych
INSTYTUTU MEDYCYNY PRACY W ŁODZI

Pomimo dobrej znajomości przyczyn chorób zawodowych i pomimo systematycznej poprawy warunków pracy oraz stałych postępów wiedzy medycznej, choroby zawodowe nadal stanowią w Polsce poważny problem społeczny. Przyczyny wynikają w dużej mierze ze specyfiki środowiska pracy w górnictwie oraz są następstwem niewłaściwie prowa-

dzzonej i nieefektywnej profilaktyki chorób zawodowych. Specyfika górniczego środowiska pracy zawsze będzie mocno ograniczać uzyskanie całkowicie bezpiecznych warunków pracy przy czym czynnikiem utrudniającym walkę z zachorowalnością zawodową jest ciągle jeszcze zbyt mała sprawność poszczególnych ogniw służb medycyny pracy.

Załącznik nr 2

WYPADKOWOŚĆ W GÓRNICTWIE W 2004 ROKU

Na ocenę stanu bezpieczeństwa w górnictwie rzutuje przede wszystkim wypadkowość śmiertelna i ciężka w zakładach górniczych.

Poniżej w tabelach przedstawiono ilościową charakterystykę wypadkowości w polskim górnictwie w 2004 roku.

WYPADKOWOŚĆ W GÓRNICTWIE KOPALIN PODSTAWOWYCH w 2004 roku			
	LICZBA WYPADKÓW		
	ŚMIERTELNYCH	CIĘŻKICH	OGÓŁEM
Kopalnie węgla kamiennego	10	15	2242
Kopalnie węgla brunatnego	0	0	56
Kopalnie rud miedzi	3	4	554
Kopalnie rud cynku i ołowiu	0	0	33
Kopalnie soli	1	1	26
Kopalnie odkrywkowe (poza węgl. brun.)	0	0	21
Kopalnie otworowe	0	0	6
Pozostałe	0	0	34
RAZEM	14	20	2 972

WYPADKOWOŚĆ W GÓRNICTWIE KOPALIN PODSTAWOWYCH w 2003 i 2004 roku				
	OGÓŁEM		w tym Kopalnie Węgla Kamiennego	
	2003	2004	2003	2004
WYPADKI ŚMIERTELNE	38	13	28	9
Firmy usługowe	0	1	0	1
WYPADKI CIĘŻKIE	39	16	30	13
Firmy usługowe	7	4	4	2
WYPADKI OGÓŁEM	3277	2972	2420	2242
ZGONY NATURALNE	12	13	11	12

WYPADKOWOŚĆ W GÓRNICTWIE KOPALIN POSPOLITYCH w 2004 roku			
Grupy zakładów górnich Według kopaliny	LICZBA WYPADKÓW		
Zakłady powyżej 2 ha	ŚMIERTELNYCH	CIĘŻKICH	OGÓŁEM
Kopalnie kruszyw naturalnych powyżej 2 ha	3	1	18
Kopalnie kamieni drog. i bud. Powyżej 2 ha	0	0	13
Kopalnie surowców ilastych powyżej 2 ha	0	0	0
Kopalnie torfów powyżej 2 ha	0	0	0
Inne kopaliny pospolite powyżej 2 ha	0	0	2
Razem kopaliny pospolite powyżej 2 ha	3	1	33

WYPADKOWOŚĆ W GÓRNICTWIE KOPALIN POSPOLITYCH w 2004 roku			
Grupy zakładów górnich według kopaliny	LICZBA WYPADKÓW		
Zakłady do 2 ha	ŚMIERTELNYCH	CIĘŻKICH	OGÓŁEM
Kopalnie kruszyw naturalnych do 2 ha	0	0	1
Kopalnie kamieni drog. i bud. do 2 ha	0	0	0
Kopalnie surowców ilastych do 2 ha	0	0	0
Kopalnie torfów do 2 ha	0	0	0
Inne kopaliny pospolite do 2 ha	0	0	0
Razem kopaliny pospolite do 2 ha	0	0	1
RAZEM KOPALINY POSPOLITE	3	1	34

Głównymi przyczynami wypadków śmiertelnych i ciężkich oraz zdarzeń w 2004 roku były:

1. Stosowanie przez pracowników niebezpiecznych metod pracy.
2. Nieprzestrzeganie przez pracowników ustaleń zawartych w instrukcjach, regulaminach i technologiach a w szczególności:
 - a) przebywanie na drogach transportowych w czasie ruchu środków transportowych lub w bezpośrednim sąsiedztwie będących w ruchu elementów maszyn,
 - b) wykonywanie czynności konserwacyjno-obsługowych przenośników będących w ruchu.
3. Niewłaściwa praca osób kierownictwa i dozoru ruchu polegająca na:
 - a) tolerowaniu niebezpiecznych metod pracy,
 - b) prowadzeniu robót niezgodnie z ustaleniami dokumentacyjnymi lub braku dokumentacji.
4. Zatrudnianie pracowników bez stosownych kwalifikacji i upoważnień.
5. Niewłaściwy stan techniczny środków transportu.
6. Niestosowanie środków ochrony indywidualnej lub niewłaściwy ich dobór.
7. Niewłaściwa profilaktyka przeciwpożarowa.

W 2004 roku wystąpił spadek wypadkowości ogólnej, śmiertelnej i ciężkiej.

Liczba wypadków ogółem zmalała z 3277 zaistniałych w 2003 roku do 2972 zaistniałych w 2004 roku, co stanowi spadek o 9,3%.

W 2004 roku w górnictwie wystąpił znaczny spadek wypadkowości śmiertelnej z 38 wypadków śmiertelnych zaistniałych w 2003 roku do 14 zaistniałych w 2004 roku, co stanowi spadek o 63%.

Zmniejszyła się również liczba wypadków ciężkich z 46 zaistniałych w 2003 roku do 20 zaistniałych w 2004 roku, co stanowi spadek o 56,5%.

W **górnictwie węgla kamiennego** w 2004 roku

odnotowano spadek wypadkowości śmiertelnej z 28 wypadków śmiertelnych zaistniałych w 2003 roku do 10 zaistniałych w 2004 roku i spadek wypadkowości ciężkiej z 34 wypadków ciężkich zaistniałych w 2003 roku do 15 zaistniałych w 2004 roku. Stanowi to spadek odpowiednio o 64% wypadków śmiertelnych i o 56% wypadków ciężkich.

W **górnictwie węgla brunatnego** w 2004 i 2003 roku nie było wypadków śmiertelnych i ciężkich.

W porównaniu do 2003 roku nastąpił spadek wypadkowości ogólnej z 67 wypadków zaistniałych w 2003 roku do 56 wypadków zaistniałych w 2004 roku.

W **górnictwie rud miedzi** nastąpił spadek wypadkowości śmiertelnej i ciężkiej.

W 2004 roku zaistniały 3 wypadki śmiertelne wobec 8 wypadków śmiertelnych zaistniałych w 2003 roku oraz 4 wypadki ciężkie wobec 10 wypadków ciężkich zaistniałych w 2003 roku.

W **górnictwie odkrywkowym** w 2004 i 2003 roku nie było wypadków śmiertelnych i ciężkich.

W **górnictwie otworowym** w 2004 i 2003 roku nie było wypadków śmiertelnych i ciężkich.

W **przedsiębiorstwach robót geologicznych** w 2004 i 2003 roku nie było wypadków śmiertelnych i ciężkich.

Wskaźnik częstości wypadków śmiertelnych na 1 mln ton wydobytego węgla w kopalniach węgla kamiennego dla załogi własnej w 2004 roku wyniósł 0,09 natomiast w 2003 roku wynosił on 0,28.

Wskaźnik częstości wypadków śmiertelnych na 1 mln ton wydobytego węgla w kopalniach węgla kamiennego dla załogi własnej z firmami usługowymi w 2004 roku wyniósł 0,10 natomiast w 2003 roku wynosił on 0,28.

Sumaryczny wskaźnik częstości wypadków śmiertelnych na 1 mln ton wydobytego węgla w kopalniach węgla kamiennego i brunatnego dla załogi własnej oraz dla załogi własnej z firmami usługowymi w 2004 roku wyniósł 0,06, natomiast w 2003 roku wynosił on 0,17.

Wskaźnik wypadków śmiertelnych w kopalniach węgla kamiennego na 1000 zatrudnionych (załogi własnej) obniżył się z 0,21 w 2003 roku do 0,07 w 2004 roku. Wskaźnik wypadków ogółem na 1000 zatrudnionych załogi własnej obniżył się z 15,8 w 2003 roku do 15,3 w 2004 roku.

Wskaźnik wypadków śmiertelnych w kopalniach węgla kamiennego na 1000 zatrudnionych (załogi własnej i firm usługowych) obniżył się z 0,19 w 2003 roku do 0,07 w 2004 roku. Wskaźnik wypadków ogółem na 1000 zatrudnionych załogi własnej i firm usługowych obniżył się z 16,3 w 2003 roku do 15,4 w 2004 roku.

Wskaźnik wypadków śmiertelnych w kopalniach rud miedzi na 1000 zatrudnionych (załogi własnej) obniżył się z 0,70 w 2003 roku do 0,26 w 2004 roku. Wskaźnik wypadków ogółem na 1000 zatrudnionych załogi własnej obniżył się z 54,9 w 2003 roku do 41,4 w 2004 roku.

Wskaźnik wypadków śmiertelnych w kopalniach rud miedzi na 1000 zatrudnionych (załogi własnej i firm usługowych) obniżył się z 0,63 w 2003 roku do 0,23 w 2004 roku. Wskaźnik wypadków ogółem na 1000 zatrudnionych załogi własnej i firm usługowych obniżył się z 52,9 w 2003 roku do 42,3 w 2004 roku.

W zakładach górniczych wydobywających kopaliny pospolite nastąpił spadek wypadkowości ogólnej z 43 wypadków ogółem zaistniałych w 2003 roku do 32 wypadków w 2004 roku. W 2004 roku w górnictwie kopaliny pospolite zaistniały trzy wypadki śmiertelne i jeden wypadek ciężki podczas gdy w 2003 roku zanotowano trzy wypadki śmiertelne.

Załącznik nr 3

DZIAŁALNOŚĆ KOMISJI POWOŁANYCH PRZEZ PREZESA WYŻSZEGO URZĘDU GÓRNICZEGO

2004 roku przy Wyższym Urzędzie Górniczym prowadzono działalność 11 Komisji powołanych decyzjami Prezesa WUG przede wszystkim do kompleksowego opiniowania i zwalczania zagrożeń naturalnych i technicznych w zakładach górniczych oraz zagrożeń bezpieczeństwa powszechnego, związanego z ruchem zakładów górniczych. Komisje działały w oparciu o regulaminy zatwierdzone przez Prezesa WUG.

1. Komisja Bezpieczeństwa Pracy w Górnictwie

W 2004r. odbyły się 2 posiedzenia, na których podjęto uchwały.

Tematyka posiedzeń obejmowała między innymi:

- ocenę stanu bezpieczeństwa pracy w górnictwie w 2003r.,
- problemy przepisów w sprawie stosowania maszyn i urządzeń w zakładach górniczych po wejściu Polski do Unii Europejskiej,
- problemy eksploatacji podziemnej,
- problemy eksploatacji maszyn i urządzeń w kopalniach rud miedzi w aspekcie zagrożenia pożarowego,
- przedstawienie wyników kontroli w KGHM „Polska Miedź” S.A, przeprowadzonej w styczniu 2004r. przez WUG i Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji.

W wyniku uchwał Komisji między innymi wystosowano pismo do Ministra Gospodarki i Pracy z wnioskiem o przyspieszenie prac legislacyjnych nad nowelizacją aktów prawnych, mających wpływ na bezpieczeństwo pracy w górnictwie. W piśmie tym wskazano również na konieczność zapewnienia w nadchodzących latach odpowiednio wykwalifikowanych kadr dla górnictwa oraz konieczność wdrożenia nowych, zabezpiecz-

nych rozwiązań technicznych adekwatnych do wzrostu poziomu zagrożeń.

2. Komisja ds. Obudów Wyrobisk Górniczych i Kierowania Stropem

Komisja ma swoją siedzibę w Centrum Mechanizacji Górnictwa „KOMAG” w Gliwicach. W 2004r. odbyły się 4 tematyczne posiedzenia, z których jedno dotyczyło obudów zmechanizowanych a 3 dotyczyły spraw górniczych.

Zagadnienia omawiane i opiniowane przez Komisję w 2004 r.:

- wyniki eksploatacji doświadczalnej systemem podbierkowym z chodnika eksploatacyjnego z zawatem stropu, grubego i silnie nachylonego pokładu 510 w partii M-3 KWK „Kazimierz – Juliusz” Spółka z o. o.,
- rozszerzenie dopuszczenia obudowy zmechanizowanej SZCZYGŁOWICE-18/43-POz do stosowania w pokładach zagrożonych tąpnięciami KWK „Szczygłowiec”,
- zastosowanie obudowy łukowo-prostokątnej, według rozwiązania KWK „Mysłowice”, do wygradzania chodnika ścianowego 2a wraz z postępowaniem 401G i 402G w pokładzie 510 warstwa 3 partia południowa,
- zastosowanie obudowy podporowo-kotwionej, według projektu wzmocnienia obudowy podporowej chodnika B-419, obudowy pochylni B-15 oraz skrzyżowania pochylni B-15 z chodnikiem transportowym III, w pokładzie 334/2 KWK „Murcki”.

Na zakończenie posiedzeń podjęto uchwały.

Można stwierdzić, że działania Komisji wpłynęły na poprawę bezpieczeństwa pracy ludzi w podziemnych zakładach górniczych.

3. Komisja ds. Zagrożeń Atmosfery Kopalnianej i Klimatyzacji

W 2004r. odbyło się 7 posiedzeń Komisji i 10 posiedzeń Prezydium Komisji. Rozpatrzono w sumie 19 wniosków. Podjęto w sumie 19 uchwał. Wydano 3 opinie:

- w sprawie projektu Zasad prowadzenia ścian w warunkach zagrożenia metanowego – wraz z GIG KD „Barbara”,
- oraz 2 w sprawie zmian w przepisach.

4. Komisja ds. Tępań w Zakładach Górniczych Wydobywających Węgiel Kamienny

W roku 2004 członkowie Komisji odbyli 10 posiedzeń, w tym jedno posiedzenie Prezydium Komisji. Komisja rozpatrywała w sumie następujące 24 problemy:

- siedem kompleksowych projektów eksploatacji,
- osiem aneksów do projektów kompleksowych,
- cztery wybrane projekty prowadzenia robót górniczych w warunkach dużego zagrożenia tępaniami oraz w warunkach zagrożeń współwystępujących,
- cztery informacje o zaistniałych wstrząsach wraz z oceną dotychczasowej eksploatacji,
- jedną instrukcję zmodyfikowanego sposobu sejsmoakustycznej obserwacji ścian długich.

Na zakończenie posiedzeń podjęto w sumie 20 uchwał. Prace Komisji odgrywały znaczącą rolę w procesie poprawy bezpieczeństwa pracy w kopalniach Górnośląskiego Zagłębia Węglowego, przy coraz trudniejszych warunkach eksploatacji.

5. Komisja ds. Tępań, Obudowy i Kierowania Stropem w Zakładach Górniczych Wydobywających Rudy Miedzi

W roku 2004 członkowie Komisji odbyli 9 posiedzeń, w trakcie których rozpatrzyli 38 następujących problemów:

- dziewięć informacji o aktywności sejsmicznej oraz zagrożeniu tępaniami i zawałowym w zakładach KGHM „Polska Miedź” S. A.,
- cztery projekty techniczne (kompleksowe projekty eksploatacji),
- 17 szczegółowych projektów eksploatacji złożeń,
- siedmiokrotne dokonanie oceny przebiegu eksploatacji na zgodność z wcześniejszymi ustaleniami Komisji lub na wniosek OUG we Wrocławiu,
- trzykrotne przeprowadzenie analizy opinii przygotowanych przez członków Komisji.

Na posiedzeniach Komisji rozpatrywano też inne sprawy; np. analiza wpływu, wprowadzonego w kopalniach LGOM, wielozmianowego systemu pracy na bezpieczeństwo wykonywanych robót górniczych. Komisja miała duży wpływ na procesy eksploatacji rud miedzi w aspekcie poprawy bezpieczeństwa pracy w coraz trudniejszych warunkach geologicznych i górniczych. Podjęto 32 uchwały.

6. Komisja ds. Likwidacji Zakładów Górniczych i Gospodarki Odpadami

W 2004r. członkowie Komisji odbyli 4 posiedzenia, w tym jedno posiedzenie Zespołu opiniodawczego, powołanego przez przewodniczącego Komisji. Sporządzono siedem recenzji oraz rozpatrzono i zaopiniowano sześć wniosków w sprawie likwidacji części zakładu górniczego.

W sumie podjęto dziewięć uchwał. Uchwały podejmowano na podstawie analiz dokumentacji przedstawionych przez wnioskodawców, opinii i wniosków sformułowanych w recenzjach oraz w toku dyskusji. Często w uchwale wskazywano konieczność uzupełnienia opiniowanego projektu likwidacji

7. Komisja ds. Zagrożeń Wodnych

W 2004r. członkowie Komisji odbyli 5 posiedzeń – wszystkie na wnioski przedkładane przez przedsiębiorców.

Rozpatrzono i zaopiniowano:

- dwie dokumentacje hydrogeologiczne,
- siedem wniosków w sprawie zmiany istniejących systemów odwadniania lub sposobów odwadniania likwidowanych kopalń węgla kamiennego,
- dwukrotnie sposób prowadzenia robót górniczych w warunkach zagrożenia wodnego.

Komisja przeanalizowała także, realizując zalecenie Prezesa WUG, problemy związane z projektowanymi zmianami odwadniania zlikwidowanych kopalń i zapewnienia bezpieczeństwa czynnych zakładów górniczych GZW oraz prowadzonego monitoringu likwidowanych kopalń. Podjęto 12 uchwał.

8. Komisja ds. Ochrony Powierzchni

W 2004 r. członkowie Komisji odbyli 4 posiedzenia. Skład Komisji stanowi 19 specjalistów różnych branż zawodowych i kierunków naukowych. Zakres działania Komisji określa Decyzja nr 8 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 2 stycznia 2004r. w sprawie powołania Komisji do spraw Ochrony Powierzchni i odnosi się do wszystkich rodzajów zakładów górniczych oraz robót podziemnych z zastosowaniem techniki górniczej.

Komisja zajmowała się sprawami prawidłowości projektowanych rozwiązań eksploatacji kopalni w aspekcie ochrony powierzchni i przed szkodliwym działaniem robót górniczych na środowisko oraz na obiekty budowlane. Posiedzenia Komisji kończyły się podjęciem uchwał. Komisja inicjowała sporządzanie kompleksowych programów eksploatacji górniczej i ochrony powierzchni dla rejonów o znacznej sejsmiczności. Komisja jest jedynym w Polsce wyspecjalizowanym zespołem działającym w sprawach oceny oddziaływania górnictwa na środowisko. Opinie Komisji były źródłem i ukierunkowaniem działań organów nadzoru górniczego.

Komisja w toku swych prac spełnia również rolę arbitra, który ma za zadanie wypracowanie konsensusu na styku przedsiębiorca górniczy i społeczność lokalna.

9. Komisja ds. Zagrożeń Zdrowia Czynniki Środowiska Pracy w Zakładach Górniczych

W 2004r. członkowie Komisji odbyli 14 posiedzeń.

W trakcie posiedzeń rozpatrywano wnioski w sprawach:

- nowych wzorów i konstrukcji sprzętu ochronnego,
- nowych wzorów środków ochrony indywidualnej,
- wdrażania nowych technologii i konstrukcji sprzętu ochronnego oraz wyposażenia indywidualnego pracowników zakładów górniczych,
- metod ochrony przed zagrożeniami zdrowia w zakładach górniczych.

W sumie wydano odpowiednie opinie dla 128 wzorów środków ochrony indywidualnej, odzieży i obuwia roboczego oraz uzupełniającego wyposażenia indywidualnego i zbiorowego dla pracowników.

W zakresie ochron układu oddechowego rozpatrywano przydatność sprzętu głównie pod względem wygody używania.

Oprócz powyższego opiniowano analizy i oceny stanu środowiska pracy w górnictwie.

10. Komisja ds. Szkoleń w Górnictwie

W związku z realizacją zadań w 2004 r. członkowie Komisji odbyli cztery posiedzenia na których podjęto 18 uchwał. W pracach Komisji uczestniczyli dziekani wydziałów górniczych Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie, Politechniki Śląskiej w Gliwicach oraz Politechniki Wrocławskiej.

W 2004 r. Komisja ds. Szkoleń realizowała następujące zadania:

- określenie uprawnień absolwentów wydziałów górniczych Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie, Politechniki Śląskiej w Gliwicach oraz Politechniki Wrocławskiej na kierunku „Górnictwo i Geologia” w stosunku do wymagań przepisów wynikających z ustawy Prawo geologiczne i górnicze.

- zainicjowanie opracowania ramowych programów szkoleń na stanowiska wymagające szczególnych kwalifikacji w ruchu zakładów górniczych.
- uregulowanie zagadnień dotyczących szkolenia osób zatrudnionych w ruchu zakładów górniczych.
- opracowanie propozycji szkoleń w zakresie doskonalenia i doskonalenia zawodowego osób kierownictwa i dozoru ruchu zakładów górniczych.

11. Komisja ds. Analizy Stosowania Przepisów Prawa Związanych z Ruchem Zakładów Górniczych

W 2004r. członkowie Komisji odbyli sześć posiedzeń.

Na zgłoszonych 86 wniosków, 75 uznane zostało za wymagające zmian przepisów prawa, sześć wniosków zostało uznane za niezasadne a w 5 przypadkach udzielono wyjaśnień.

W wyniku prac Komisji zostały wdrożone w życie, poprzez zmianę lub nowelizację, cztery następujące rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy:

- w sprawie BHP w zakładach wydobywających kopaliny pospolite Dz. U. Nr 24, poz. 212,
- w sprawie BHP w zakładach wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi Dz. U. Nr24, poz. 213,
- w sprawie ratownictwa górniczego Dz. U. Nr102, poz. 1073, – w sprawie BHP w zakładach wydobywających kopaliny podstawowe Dz. U. Nr 222, poz. 2255.

W sejmie RP złożone zostały propozycje zmian w ustawie Prawo geologiczne i górnicze – efekt prac Komisji w okresie 2003-2004r.

Załącznik nr 4**UDZIAŁ PRACOWNIKÓW URZĘDÓW GÓRNICZYCH W PRACACH KOMISJI I ZESPOŁÓW FUNKCJONUJĄCYCH POZA STRUKTURAMI ORGANÓW NADZORU GÓRNICZEGO**

Przedstawiciele Wyższego Urzędu Górniczego uczestniczyli w posiedzeniach Zespołów Porozumiewawczych i komisji koordynujących eksploatację górnictwa. W 2004 r. rozpatrywano problemy związane z ochroną powierzchni dla miasta Knurów i gminy Gierałtów oraz problemy ochrony środowiska, powierzchni i złóż kopalin występujących w rejonie KWK „Silesia”. Omawiano m. in. wpływ prowadzonej i planowanej eksploatacji górnictwa na powierzchnię terenu, zagadnienia ochrony terenów przed zanieczyszczeniem oraz podejmowane w tym zakresie działania profilaktyczne i usuwające skutki niekorzystnych przekształceń. Zespół porozumiewawczy dla miasta Knurów zajmował się koordynacją eksploatacji kopalń węgla kamiennego „Knurów” i „Szczygłowie”, natomiast zespół dla gminy Gierałtów – kopalń „Knurów”, „Makoszów” i „Szczygłowie”. Przedmiotem posiedzenia komisji koordynującej ds. eksploatacji w Polu Marklowie była realizacja uchwały 1/2003 Komisji ds. Ochrony Powierzchni przy WUG zawierającej ustalenia odnośnie zakresu robót górnictwa i przedsięwzięć profilaktycznych. Na posiedzeniu Zespołu Porozumiewawczego ds. koordynacji eksploatacji górnictwa rud cynkowo-olowiowych w filarach ochronnych ZG „Trzebieńka” dokonano analizy wyników pomiarów deformacji prowadzonych na terenach i obiektach chronionych.

Pracownicy WUG wzięli udział w 3 posiedzeniach Międzyresortowej Komisji ds. Najwyższych Dopuszczalnych Stężeń i Natężeń Czynników Szkodliwych dla Zdrowia w Środowisku Pracy w Warszawie oraz udział w posiedzeniu Komitetu Technicznego nr 275 ds. Techniki i Zagrożeń w Górnictwie i posiedzeniu Komisji Oceny Projektów Naukowych w CIOP – PIB w Warszawie.

W ramach współpracy z Polskim Komitetem Normalizacyjnym pracownicy WUG uczestniczyli w pracach następujących Komitetów Technicznych:

- Nr 12 ds. Materiałów Wybuchowych i Wyrobów Pirotechnicznych
- Nr 21 ds. Środków Ochrony Indywidualnej Pracowników,
- Nr 53 ds. Kabli,
- Nr 64 ds. Urządzeń Elektrycznych w Przestrzeniach Zagrożonych Wybuchem,
- Nr 157 ds. Zagrożeń Fizycznych w Środowisku Pracy,
- Nr 158 ds. Bezpieczeństwa Maszyn i Urządzeń Technicznych Oraz Ergonomii – Zagadnienia Ogólne,
- Nr 163 ds. Lin i Transportu Linowego,
- Nr 164 ds. Bezpieczeństwa w Górnictwie,
- Nr 275 ds. Techniki i Zagrożeń w Górnictwie,
- Nr 285 ds. Górniczych Maszyn i Urządzeń Dołowych.

W 2004r. pracownicy Wyższego Urzędu Górniczego uczestniczyli w pracach:

- Grupy roboczej ATEX-ADCO w zakresie Dyrektywy 94/9/WE – swobodny przepływ towarów i nadzór nad wymaganiami zasadniczymi dla „Sprzętu i systemów ochronnych przeznaczonych do użytku w przestrzeniach zagrożonych wybuchem” oraz jako przedstawiciel Stałego Komitetu w tym zakresie,
- Komitecie ds. dostosowania do postępu technicznego prawodawstwa dotyczącego usunięcia barier technicznych w handlu materiałami elektrycznymi przeznaczonymi do stosowania w przestrzeniach zagrożonych wybuchem,
- Komitetu Sterującego ds. Nadzoru Rynku przy Prezesie Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,
- Komitetu Odwoławczego przy Polskim Centrum Akredytacji,

- Grupy Roboczej Krajowego Forum Konsultacyjnego dotyczącego prawa Unii Europejskiej z zakresu maszyn,
- Sekcji Mechanizacji Górnictwa Komitetu Górnictwa Polskiej Akademii Nauk,
- Sekcji Cybernetyki Komitetu Górnictwa Polskiej Akademii Nauk,
- Komitetu Technicznego Jednostki Certyfikującej Wyroby GIG,
- Komitetu Technicznego Jednostki Certyfikującej Systemy Zarządzania GIG,
- Komisji odbioru prac naukowo – badawczych GIG,
- Rady Zarządzającej CMG KOMAG,
- Rady Programowej miesięcznika „Mechanizacja i Automatyzacja Górnictwa”,
- Kolegium miesięcznika „Mechanizacja i Automatyzacja Górnictwa”,
- Komitetu Technicznego Jednostki Certyfikującej CEiAG EMAG,
- Grupy Roboczej Komitetu Technicznego UDT – CERT,
- Grupy Roboczej ds. wdrożenia metody badań lin stalowych (MTSR) do praktyki kwalifikacji i certyfikacji personelu badań nieniszczących,
- Komisji Egzaminacyjnej rzeczoznawców CBiDGP.

Załącznik nr 5**AKTY WEWNĘTRZNE PREZESA WYŻSZEGO URZĘDU GÓRNICZEGO WYDANE W 2004r.****A. Zarządzenia**

Lp.	TYTUŁ AKTU
1.	zarządzenie nr 1 z dnia 27 sierpnia 2004 r. zmieniające zarządzenie w sprawie regulaminu organizacyjnego Wyższego Urzędu Górniczego
2.	zarządzenie nr 2 z dnia 27 sierpnia 2004 r. zmieniające zarządzenie w sprawie regulaminu organizacyjnego okręgowych urzędów górniczych oraz Urzędu Górniczego do Badań Kontrolnych Urządzeń Energomechanicznych
3.	zarządzenie nr 3 z dnia 9 września 2004 r. w sprawie służbowych samochodów osobowych w urzędach górniczych
4.	zarządzenie nr 4 z dnia 29 grudnia 2004 r. w sprawie Regulaminu udzielania zamówień publicznych w urzędach górniczych

B. Decyzje

Lp.	TYTUŁ AKTU
1.	decyzja nr 1 z dnia 2 stycznia 2004 r. w sprawie powołania Komisji do spraw Zagrożeń Atmosfery Kopalnianej i Klimatyzacji w Podziemnych Zakładach Górniczych
2.	decyzja nr 2 z dnia 2 stycznia 2004 r. w sprawie powołania Komisji do spraw Tąpań, Obudowy i Kierowania Stropem w Zakładach Górniczych Wydobywających Rudy Miedzi
3.	decyzja nr 3 z dnia 2 stycznia 2004 r. w sprawie powołania Komisji do spraw Tąpań w Zakładach Górniczych Wydobywających Węgiel Kamienny
4.	decyzja nr 4 z dnia 2 stycznia 2004 r. w sprawie powołania Komisji do spraw Likwidacji Zakładów Górniczych i Gospodarki Odpadami
5.	decyzja nr 5 z dnia 2 stycznia 2004 r. w sprawie powołania Komisji do spraw Zagrożeń Zdrowia Czynniki Środowiska Pracy w Zakładach Górniczych
6.	decyzja nr 6 z dnia 2 stycznia 2004 r. w sprawie powołania Komisji do spraw Zagrożeń Wodnych
7.	decyzja nr 7 z dnia 2 stycznia 2004 r. w sprawie powołania Komisji do spraw Obudów Wyrobisk Górniczych i Kierowania Stropem
8.	decyzja nr 8 z dnia 2 stycznia 2004 r. w sprawie powołania Komisji do spraw Ochrony Powierzchni
9.	decyzja nr 9 z dnia 2 stycznia 2004 r. w sprawie powołania Komisji do spraw Szkoleń w Górnictwie
10.	decyzja nr 10 z dnia 2 stycznia 2004 r. w sprawie powołania Komisji Bezpieczeństwa i Higieny Pracy w urzędach górniczych
11.	decyzja nr 11 z dnia 14 stycznia 2004 r. w sprawie powołania Zespołu do spraw komputeryzacji
12.	decyzja nr 12 z dnia 22 stycznia 2004 r. w sprawie zmiany składu osobowego Komisji do spraw Zagrożeń Atmosfery Kopalnianej i Klimatyzacji w Podziemnych Zakładach Górniczych
13.	decyzja nr 13 z dnia 5 lutego 2004 r. w sprawie wysokości stawek należności za udział w posiedzeniach dla członków Komisji do spraw Ochrony Powierzchni
14.	decyzja nr 14 z dnia 27 lutego 2004 r. w sprawie powołania przy Wyższym Urzędzie Górniczym Komisji Bezpieczeństwa Pracy w Górnictwie

B. Decyzje

15.	decyzja nr 15 z dnia 5 marca 2004 r. w sprawie utworzenia Zespołu do spraw oceny ryzyka zawodowego w urzędach górniczych
16.	decyzja nr 16 z dnia 8 marca 2004 r. zmieniająca decyzję nr 2 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 7 stycznia 2003 r. w sprawie powołania Zespołu – Kolegium Redakcyjnego czasopisma Wyższego Urzędu Górniczego „Bezpieczeństwo Pracy i Ochrona Środowiska w Górnictwie”
17.	decyzja nr 17 z dnia 6 kwietnia 2004 r. w sprawie uzupełnienia składu Komisji egzaminacyjnej dla stwierdzenia kwalifikacji kierownika ruchu podziemnych zakładów górniczych
18.	decyzja nr 18 z dnia 8 kwietnia 2004 r. w sprawie utworzenia Zespołu dla przeprowadzania doraźnych inspekcji w zakładach górniczych
19.	decyzja nr 19 z dnia 24 maja 2004 r. w sprawie zmiany składu osobowego Komisji do spraw Szkoleń w Górnictwie
20.	decyzja nr 20 z dnia 14 kwietnia 2004 r. w sprawie zmiany składu osobowego Komisji Bezpieczeństwa Pracy w Górnictwie
21.	decyzja nr 21 z dnia 22 czerwca 2004 r. w sprawie powołania Komisji do przeprowadzania postępowań o udzielanie zamówień publicznych w Wyższym Urzędzie Górniczym
22.	decyzja nr 22 z dnia 30 czerwca 2004 r. w sprawie ustalenia zasad rachunkowości w Wyższym Urzędzie Górniczym
23.	decyzja nr 23 z dnia 1 lipca 2004 r. w sprawie rozdziału zadań pomiędzy wiceprezesami Wyższego Urzędu Górniczego
24.	decyzja nr 24 z dnia 27 lipca 2004 r. w sprawie powołania Zespołu do spraw stosowania w praktyce urzędów górniczych przepisów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej
25.	decyzja nr 25 z dnia 3 sierpnia 2004 r. w sprawie powołania zastępcy przewodniczącego Komisji egzaminacyjnej dla stwierdzenia kwalifikacji kierownika ruchu podziemnych zakładów górniczych
26.	decyzja nr 26 z dnia 3 sierpnia 2004 r. w sprawie powołania zastępcy przewodniczącego Komisji Bezpieczeństwa Pracy w Górnictwie
27.	decyzja nr 27 z dnia 3 sierpnia 2004 r. w sprawie powołania Wiceprzewodniczącego Komisji do spraw analizy stosowania przepisów prawa związanego z ruchem zakładów górniczych
28.	decyzja nr 28 z dnia 9 sierpnia 2004 r. w sprawie zakazu zawierania w Wyższym Urzędzie Górniczym umów użyczenia pojazdów samochodowych
29.	decyzja nr 29 z dnia 9 sierpnia 2004 r. w sprawie zakazu zawierania umów użyczenia pojazdów samochodowych
30.	decyzja nr 30 z dnia 17 sierpnia 2004 r. w sprawie powołania Zespołu dla zbadania przyczyn i okoliczności zapalenia metanu zaistniałego w dniu 17 sierpnia 2004 r. w Kopalni Węgla Kamiennego „Budryk” S.A. w Ornontowicach
31.	decyzja nr 31 z dnia 6 września 2004 r. powołująca zespół do opracowania projektu rozporządzenia w sprawie kwalifikacji wymaganych od osób kierownictwa i specjalistów zatrudnionych w podmiotach zawodowo trudniących się ratownictwem górniczym
32.	decyzja nr 32 z dnia 10 września 2004 r. w sprawie zespołu dla zorganizowania w 2004 roku w Wyższym Urzędzie Górniczym uroczystości „DNIA GÓRNIKA”
33.	decyzja nr 33 z dnia 30 września 2004 r. w sprawie Komisji Inwentaryzacyjnej oraz zespołów spisowych
34.	decyzja nr 34 z dnia 24 listopada 2004 r. w sprawie utworzenia Zespołu do spraw określenia zasad zarządzania szkoleniami w urzędach górniczych
35.	decyzja nr 35 z dnia 29 grudnia 2004 r. zmieniająca decyzję w sprawie ustalenia zasad rachunkowości w Wyższym Urzędzie Górniczym
36.	decyzja nr 36 z dnia 29 listopada 2004 r. w sprawie zmiany składu osobowego Komisji Bezpieczeństwa Pracy w Górnictwie

WYŻSZY URZĄD GÓRNICZY

40-956 Katowice, ul. Poniatowskiego 33

tel.: /032/ 255 34 71

fax: /032/ 255 48 84

www.wug.gov.pl

e-mail: wug@wug.gov.pl